

Kopi sendt til lodsejere og Morsø Kommune, kommunen@morsoe.dk

Anmodning om tillæg til Råstofplan 2024 ved Harhøj Vest, Morsø Kommune

Imerys A/S har den 10. marts 2025 anmodet om et tillæg til Råstofplan 2024 med henblik på at ændre interesseområde Harhøj Vest på Mors til et graveområde.

Region Nordjyllands beslutning

Regionsrådet besluttede på deres møde den 24. november 2025 ikke at imødekomme Imerys A/S anmodning om tillæg til Råstofplan 2024.

Regionsrådet besluttede tilligemed at bibeholde interesseområde Harhøj Vest i Råstofplan 2024.

Beslutningen er truffet på baggrund af en afvejning efter råstoflovens § 3 og 6a.

Regionsrådet kan vælge at planlægge eller ændre planlægningen for et område, hvis regionen finder det hensigtsmæssigt.

Begrundelse

Beslutningen om ikke at medtage Harhøj Vest som graveområde i et tillæg til Råstofplan 2024, er truffet på baggrund af en afvejning af hensynene i råstoflovens § 3. Herunder, at der på den ene side skal lægges vægt på råstofressourcens omfang og kvalitet, at ressourcens udnyttelse skal sikres og at der skal tages erhvervsmæssige hensyn. Og på den anden side, at der skal lægges vægt på miljøbeskyttelse og vandforsyningsinteresser, beskyttelse af arkæologiske og geologiske interesser, naturbeskyttelse, landskabelige værdier, rekreative interesser, jord- og skovbrugsmæssige interesser m.v.

Vurderingen efter råstoflovens § 3 er foretaget på baggrund af udarbejdede landskabsvurderinger samt besigtigelse af området og miljørapporten.

De landskabelige påvirkninger som konsekvens af molerindvinding vurderes at være af så væsentlig karakter, at Harhøj Vest ikke kan udlægges som graveområde i et tillæg til Råstofplan 2024.

WSP, rådgiver for Imerys A/S, har fået udarbejdet en supplerende landskabsanalyse til regionens landskabsvurdering med udgangspunkt i det konkrete projekt, som man påtænker at søge tilladelse til.

Denne supplerende landskabsanalyse lægger vægt på, at der inden for den del af interesseområdet man ønsker at indvinde moler, vil opstå en terrænlavning på grund af molerindvindingen. Terrænlavningen vil være afskærmet mod Hundsølavningen på grund af at dele af det eksisterende terræn bevares. Der argumenteres for, at påvirkningen af landskabet primært vil opleves fra de nære omgivelser.

Dette har ikke ændret på regionens vurdering af at molerindvinding inden for interesseområde Harhøj Vest, vil have en væsentlig påvirkning af de landskabelige interesser. Det vurderes primært i forhold til at terrænlavningen ikke kun primært vil opleves fra de nære omgivelser. Området vil være meget synligt fra den modsatte randmoræne og fra Sejerslev by. Der er tydelige indsigtslinjer henover Hundsølavningen mod interesseområde Harhøj Vest. Det eksisterende terræn som påtænkes bevaret, vil ikke i nævneværdig udstrækning skærme for molerindvindingens visuelle påvirkning af Hundsølavningen, hverken under eller efter indvindingen. Yderligere vil horisontlinjen set fra Hundsølavningen blive lavere som konsekvens af molerindvindingen.

Regionen anerkender behovet for at kunne blande de forskellige molerkvaliteter fra de aktive molergrave. Dette vurderes i en vis udstrækning stadig at være muligt indenfor de i forvejen udlagte graveområder. Herunder graveområde Skarrehage Øst som blev udlagt i Råstofplan 2020, og hvor der endnu ikke er søgt indvindingstilladelse. Molerkvaliteten i graveområde Skarrehage Øst er vurderet til ikke at være lige så god som kvaliteten i Harhøj Vest.

Det historiske forløb fremgår af bilag 1.

Klagevejledning

Afgørelsen offentligt bekendtgjort på Region Nordjyllands hjemmeside den 2. december 2025.

Afgørelsen kan efter råstoflovens § 13, stk. 1, og § 16, stk. 1, jf. også miljøvurderingslovens § 48, stk. 2, påklages inden 4 uger fra den offentlige bekendtgørelse på regionens hjemmeside.

Hvis du ønsker at klage over afgørelsen, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klagefrist

Klagen skal indgives inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Du klager via klageportalen, som du finder via borger.dk eller virk.dk. Du logger på klageportalen med Nem-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden via klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder. Gebyret tilbagebetales blandt andet, hvis du får helt eller delvist medhold i klagen.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Nævnenes Hus' hjemmeside.

I klageportalen sendes din klage automatisk først til rette myndighed. Hvis myndigheden fastholder afgørelsen, sender myndigheden klagen videre til behandling i nævnet via klageportalen. Du får be-
sked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som herefter beslutter om, du kan fritages for at bruge klageportalen. [Se betingelserne for at blive fritaget.](#)

Der kan kun klages over retlige spørgsmål. Det vil sige om procedurer og lovgivning er overholdt. Klagen har kun opsættende virkning for råstofplanen, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet beslutter det.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal sag anlægges inden 6 måneder fra den offentlige bekendtgørelse, jf. råstoflovens § 43, stk. 1, og miljøvurderingslovens § 54, stk. 1.

Med venlig hilsen

Eskild Nilas Laursen
Råstofmedarbejder

NOTAT
BILAG 1

Redegørelse over forløbet vedr. Harhøj Vest

Imerys A/S anmodning om udlæg af graveområde ifm. Råstofplan 2024

Imerys A/S har den 16. maj 2023 i forbindelse med Råstofplan 2024's 1. offentlighedsfase foreslået et nyt graveområde ved Harhøj på Nordmors til indvinding af moler. Det foreslås at udvide det eksisterende graveområde Ejerslev Nord ved Harhøj mod vest. Det foreslåede areal omfatter matr.nr. 6at samt dele af 5a og 14n, Ejerslev By, Ejerslev. Arealet udgør ca. 18,5 ha og grænser op til vejene Hulhøjen mod øst og Kongevej mod syd. Det foreslåede graveområde består udelukkende af landbrugsarealer og en enkelt vindmølle.

Imerys ønsker med forslaget til graveområde Harhøj Vest at reservere området til fremtidig molerindvinding, når molerreserverne i Ejerslev United og Skarrehage Nord graveområder er opbrugt inden for ganske kort tid.

Imerys skriver i deres forslag, at i forbindelse med den langsigtede planlægning af områder til molerindvinding og vurderingen af tilgængelige råstofmængder, skal det bemærkes, at for at Imerys kan udnytte moleret optimalt i forhold til mængde og kvalitet, skal der være adgang til at blande moler fra flere grave. Det er derfor væsentligt, at regionen anerkender, at der både er et udnyttelses- og et produktionsbehov og accepterer, at det kan medføre, at der med udlægningen af det foreslåede område samlet set bliver reserveret arealer til molerindvinding, som forventeligt kan tilgodesee behovet i mere end 12 år.

Imerys oplever til stadighed større krav til produktkvaliteten fra aftagere af molerprodukter, herunder bl.a. krav til indhold af cadmium og arsen i færdigvarer. Da molerkvaliteten er stærkt varierende inden for få meter i molergravene, løses udfordringen ved at blande moler fra forskellige grave. Imerys har erfaring med, at der er behov for altid at kunne blande moler fra mindst tre grave for at kunne honorere kundernes krav.

Det er pt. fem åbne molergrave på Mors, men to af dem (Skarrehage Nord og Ejerslev Nord) er næsten helt udtømt, og den del, der resterer i de to grave, er ikke af optimal kvalitet. For at kunne udnytte denne mindre gode kvalitet i produktionen skal den blandes med relativt store mængder moler af god kvalitet fra de tre andre grave (Vangsgaard, Østergaard og Harhøj). Vangsgaard og Østergaard ligger i graveområde Hesselbjerg.

Tilladelserne for Skarrehage Nord og Ejerslev Nord udløber i 2029, men efterbehandlingen forventes afsluttet allerede i 2025-26. Derudover har Imerys i 2023 konstateret, at kvaliteten af moleret i Østergaard er meget svingende, hvilket giver den udfordring, at der skal bruges meget moler af god

kvalitet fra Vangsgaard og Harhøj til at opveje den svingende kvalitet fra Østergaard og den mindre gode kvalitet fra Skarrehage Nord og Ejerslev Nord.

Imerys påtænker derfor at søge gravetilladelse inden for de næste to år i Skarrehage Øst, som blev udlagt i Råstofplan 2020, og i det foreslåede graveområde Harhøj Vest i 2027-28 med henblik på også fremadrettet at sikre den nødvendige tilgang til den molerkvalitet som kræves. Der forventes således at blive søgt om gravetilladelse i begge områder inden en eventuel revision af Råstofplan 2024 i 2028. Derfor er det vigtigt for Imerys, at Harhøj Vest udlægges som nyt graveområde i Råstofplan 2024.

Regionsrådets behandling af Råstofplan 2024

Regionsrådet besluttede på deres møde den 18. marts 2024 at vedtage Forslag til Råstofplan 2024 og heri, at;

1. Forslag til graveområde Harhøj Vest medtages som graveområde i Forslag til Råstofplan 2024
2. Der for graveområde Harhøj Vest opstilles følgende forudsætning:

Graveområdet Harhøj ligger i et område, der af Morsø Kommune er udpeget som bevaringsværdigt landskab og som geologisk interesseområde. Området skal derfor efterbehandles, så det udvikles til et område med fokus på de landskabsmæssige og geologiske værdier.

Forslag til graveområde Harhøj Vest blev medtaget i Forslag til Råstofplan 2024 med begrundelsen:

For at Imerys til stadighed kan levere et ensartet produkt er det nødvendigt at anvende moler fra flere råstofgrave. Moleret varierer i kvalitet både mellem de enkelte råstofgrave, men også fra de forskellige lag, der karakteriserer moleret. I dag indvinder Imerys fra fem åbne råstofgrave, hvoraf de to er omtrent færdiggravede. Der er derfor et behov for, at kunne åbne yderligere en molergrav.

Varsling af indsigelse fra Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen har i deres indsigelse mod Forslag til Råstofplan 2024 bemærket følgende;

Området ligger inden for et område, der er udpeget til bevaringsværdigt landskab, nationalt geologisk interesseområde og nationalt kystlandskab.

Morsø Kommuneplans retningslinjer for bevaringsværdige landskaber og geologiske interesseområder:

Anlæg og nyt byggeri kan kun placeres i de bevaringsværdige landskaber eller således, at det kommer til at påvirke disse, såfremt karakteren, de særlige visuelle oplevelsesmuligheder og tilstanden ikke påvirkes i negativ retning eller forstyrres.

Hensynet til beskyttelsen af de nationale geologiske bevaringsværdier skal tillægges særlig stor vægt i kommunens sagsbehandling og planlægning.

Byggeri og anlæg uden for områder af særlig geologisk interesse må ikke tillades placeret eller udformet, så de i væsentlig grad forringer de geologiske værdier i disse områder.

I forbindelse med efterbehandling af råstofgrave skal landskabsformer, blottede profiler mv., som særlig tydeligt afspejler landskabets opbygning, den geologiske historie eller de geologiske processer, søges bevaret og beskyttet gennem kommunens sagsbehandling og planlægning.

Miljøstyrelsen skriver, at det fremgår af miljøvurderingsrapporten, at kystlandskabet vurderes at være mest sårbar over for visuelle påvirkninger fra råstofindvinding i det tilfælde, at graveaktiviteten vil være synlig fra dette landskab. Det er ikke muligt at fastslå, i hvilket omfang det foreslåede graveområde vil være synligt, og dermed medføre en visuel påvirkning af landskabet. Dog ligger det foreslåede graveområde i forbindelse med allerede eksisterende graveområder, hvorfor landskabet i forvejen må forventes at bære præg heraf. På baggrund af ovenstående, vurderes sårbarheden for det bevaringsværdige landskab at være medium.

Endvidere fremgår det af rapporten, at den visuelle forstyrrelse forventes at blive sløret på grund af de eksisterende graveområder, og derfor vurderes intensiteten at være middel. Påvirkningen vil være i nærområdet og lang, idet denne først vil ophøre ved afsluttet råstofgravning. Den samlede sandsynlige påvirkning vurderes at være moderat. Udlæg af graveområdet vurderes overordnet at være i overensstemmelse med udpegningen i Morsø Kommuneplan 2021-2033.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at der ikke er redegjort tilstrækkelig for graveområdets påvirkning.

Det bør fremgå, hvilken landskabskarakter der er tale om det konkrete sted, samt i hvilket omfang der skal graves og hvilken påvirkning det kan få på landskabsinteressen. Hvorfor forventes påvirkningen at ophøre efter endt råstofindvinding?

Det fremgår af miljøvurderingsrapporten, at sårbarheden for de geologiske bevaringsværdier vurderes at være lav, da det foreslåede graveområde ligger i forlængelse af eksisterende graveområder. Det er Regionens vurdering, at det foreslåede graveområdes beliggenhed kan påvirke GeoSites positivt. Dette tilskrives, at molerindvinding i området kan medføre, at der skabes bedre adgang til områdets geologi. Intensiteten vurderes at være middel, da graveområdet ligger i forlængelse af allerede eksisterende graveområder. Påvirkningen vil være i nærområdet og varigheden lang, idet denne først vil ophøre ved afsluttet råstofgravning. Den sandsynlige påvirkning vurderes som moderat positiv.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at argumentationen vedrørende graveområdets placering i forlængelse af et eksisterende graveområde ikke er fyldestgørende, og at den potentielle påvirkning bør uddybes. Det bør fremgå, hvilke geologiske karaktertræk der er tale om det konkrete sted, hvilken samlet geologisk dannelse der er tale om, samt i hvilket omfang der skal graves, og hvilken påvirkning det kan få på de geologiske interesser.

Region Nordjyllands landskabsvurdering

Regionen har efterfølgende og som opfølgning på Miljøstyrelsens indsigelse fået udarbejdet en landskabsanalyse med hjælp fra NIRAS. Landskabsanalysen konkluderer blandt andet;

Vest for Ejerslev udgør Hundsølavningen et sammenhængende landskab mellem de to randmoræner og med Hundsø som en samlende landskabsstruktur. Både landskabets elementer og strukturer, men særligt landskabets rumlige og visuelle forhold gør landskabet særligt karakteristisk og med særlig oplevelsesværdi. Disse karaktertræk vurderes i meget høj grad sårbare over for det nye graveområde.

Landskabet inden for Hundsølavningen er særligt sårbart over for råstofindvinding i det nye graveområde, da området terrænmæssigt orienterer sig mod Hundsølavningen og dermed vil blive meget synligt i landskabet og påvirke landskabets visuelle karakter. Påvirkningen af landskabet vurderes dermed at få en høj intensitet med aktiviteterne i indvindingsfasen, hvor påvirkningen vil være langvarig. Efter endt indvinding vurderes intensiteten middel til høj, afhængig af den visuelle påvirkning fra det bagvedliggende råstoflandskab, og påvirkningen vil være permanent.

Da påvirkningen sker af et landskab, der vurderes særligt sårbart over for råstofindvinding, vurderes påvirkningen med begrundelse i ovenstående væsentlig i både indvindingsperiode og tiden efter endt indvinding.

Supplerende høring og opfølgning på Miljøstyrelsens varslings om indsigelse

Regionsrådet besluttede på deres møde den 19. august 2024 at sende dele af Forslag til Råstofplan 2024 i en supplerende høring. Herunder Harhøj Vest. Her besluttede Regionsrådet at udtage Harhøj Vest af Forslag til Råstofplan 2024 med begrundelsen;

For at imødekomme Miljøstyrelsens indsigelse udtages forslag til graveområde Harhøj.

Det er ikke muligt at ændre på afgrænsningen, for derigennem at påvirke landskabet mindre væsentligt. Landskabet inden for Hundsølavningen er særligt sårbart over for råstofindvinding i det nye forslag til graveområde, da området terrænmæssigt orienterer sig mod Hundsølavningen og dermed vil blive meget synligt i landskabet og påvirke landskabets visuelle karakter.

Imerys bemærkninger til at udtage Harhøj Vest samt supplerende landskabsanalyse

WSP har som konsulent for Imerys A/S indsendt en bemærkning til den supplerende høring, hvori de ønsker, at Regionsrådet igen udlægger forslag til graveområde Harhøj Vest i Råstofplan 2024. WSP har udarbejdet en visualisering af, hvorledes virksomheden forestiller sig en indvinding af moler i området og hvordan landskabet efterlades og passer ind i det eksisterende landskab. Der er særlig fokus på at dokumentere påvirkningerne i henholdsvis indvindingsfasen og når indvindingen er overstået. WSP har indhentet bistand fra NIRAS.

Om indvindingsfasen skriver NIRAS:

Det er særligt landskabets sårbarhed over for visuel påvirkning, der tillægges betydning i indvindingsfasen. Sårbarheden understreges af, at graveområdet Harhøj Vest er terrænmæssigt orienteret mod Hundsølavningen, og dermed kan indvindingsarbejdet blive meget synligt i den 10-årige periode, som indvindingen forventes at strække sig over.

Med den tilgang til indvinding, som fremgår af notatet og notatets bilag, vurderes påvirkningen i indvindingsfasen ikke væsentlig, men op til moderat.

Det tillægges stor betydning i vurderingen, at indvindingsarbejdet vil ske under den bakkekam, der fortsat vil indramme landskabet mod øst, og at indvindingsarbejdet dermed ikke vil markere sig i horisonten. Det nedtoner kompleksiteten i den visuelle påvirkning.

Om efterbehandlingen skriver NIRAS:

Efter endt indvinding knytter landskabets sårbarhed sig især til den fysiske ændring af landskabets terræn, da terrænet har betydning for landskabets bærende karaktertræk, herunder landskabets rumlige og visuelle karaktertræk. Dermed vurderes påvirkningen på landskabet især at afhænge af, hvordan det modellerede terræn efterbehandles, herunder hvordan det afgravede område indpasses i landskabet med hensyn til de landskabstræk, der er væsentlige for landskabets karakter og visuelle forhold.

Med den tilgang til efterbehandling, som fremgår af notatet og bilag vurderes påvirkningen med den beskrevne efterbehandling ikke væsentlig men moderat.

NIRAS nedskriver således påvirkningen af landskabet efter endt indvinding ud fra de mere indgående beskrivelser og visualiseringer som WSP har beskrevet.

Det tillægges stor betydning i vurderingen, at indvindingsarbejdet vil ske under den bakkekam, der fortsat vil indramme landskabet mod øst, og at indvindingsarbejdet dermed ikke vil markere sig i horisonten. Det nedtoner kompleksiteten i den visuelle påvirkning.

Vurderingen af moderat påvirkning er dermed begrundet i, at påvirkningen sker i et landskab, der er tillagt høj landskabsværdi, men at den visuelle og karaktermæssige betydning, som synligheden af indvindingsarbejdet vil få på landskabet, vurderes at blive middel. Påvirkningen vil være langvarig, idet påvirkningen forventes at forekomme i en periode på ca. 10 år, selv om påvirkningens karakter og omfang kan variere inden for denne periode. Samlet set vurderes det at medføre en moderat påvirkning i indvindingsfasen.

Der er i landskabsvurderingen redegjort for, at landskabet i Hundsølavningen tillægges høj landskabsværdi, og at landskabet generelt vurderes sårbart over for fysisk og visuel påvirkning. Der er også redegjort for, at landskabet generelt har en meget åben karakter, og at udsigterne på langs og på tværs af lavningen er centrale for landskabets karakter og visuelle kvaliteter.

Inden for det afgravede område vil der være en terrænlavning, der adskiller sig fra de øvrige terræformer i landskabet i kraft af den tydeligt modellerede karakter, men terrænlavningen vil være afskærmet mod Hundsølavningen af en del af et eksisterende terræn, der bevares. Terrænlavningen vil således primært opleves fra de nære omgivelser.

Regionsrådets vedtagelse af Råstofplan 2024

Regionsrådet besluttede på deres møde den 24. februar 2025 at medtage det foreslåede område Harhøj Vest som interesseområde.

Imerys A/S anmodning om tillæg til Råstofplan 2024

Imerys A/S har den 10. marts 2025 anmodet om et tillæg til Råstofplan 2024 med henblik på at ændre interesseområde Harhøj Vest på Mors til et graveområde.

Regionsrådet besluttede den 28. april 2025 at igangsætte en proces, for at undersøge om hvorvidt interesseområde Harhøj vil kunne udlægges som graveområde i et tillæg til Råstofplan 2024.

Anmodningen om tillæg har nu været i høring ved berørte myndigheder m.v. i 8 uger. Der indkom i alt 7 bemærkninger i forbindelse med høringen. På baggrund af bemærkninger, afgrænsningsnotat, miljørapport samt vurderinger af de landskabelige påvirkninger, vurderer administrationen at det nuværende interesseområde Harhøj Vest ikke bør udlægges til graveområde som et tillæg til Råstofplan 2024. Særligt vil de landskabelige forhold blive væsentligt påvirket.

HARHØJ VEST, MORSØ KOMMUNE

Miljørapport for Harhøj Vest

Tillæg nr. 3 til Råstofplan 2024

REGION NORDJYLLAND
– i gode hænder

INDHOLD

1 Ikke-teknisk resumé	3
2 Indledning	4
2.1 Lovgrundlag	4
2.2 Proces	5
2.3 Offentlig høring	9
3 Beskrivelse af Tillæg - Harhøj Vest	10
3.1 Beskrivelse af det foreslåede graveområde	10
3.2 0-scenariet og alternativer	11
4 Forholdet til anden planlægning	12
4.1 Kommuneplan 2021 - 2033	12
4.2 Gældende lokalplan og kommuneplanramme	12
4.3 Råstofplan 2024 for Region Nordjylland	12
4.4 Regional Udviklingsstrategi 2024-2027	13
4.5 Klimahandlingsplan for Region Nordjylland	13
4.6 Statslige planer	13
5 Metode	17
5.1 Metode til vurdering af påvirkning	18
6 Miljøvurdering af Tillæg til Råstofplan 2024 - Harhøj Vest	21
6.1 Landskab	21
6.2 Kulturhistoriske værdier	25
6.3 Befolkning og menneskers sundhed	28
6.4 Afværgeforanstaltninger	30
6.5 Kumulative effekter	31
7 Sammenfattende vurdering	32
8 Overvågning	33
9 Ordforklaring	34
10 Referencer	35

BILAG

Bilag 1	Afgrænsning af miljørapporten
Bilag 2	Væsentlighedsvurdering

1 Ikke-teknisk resumé

Regionsrådet traf den 28. april 2025 beslutning om at starte planprocessen for tillæg til Råstofplan 2024 vedrørende forslag til et nyt graveområde i Morsø Kommune. Nærværende miljørapport omhandler Tillæg - Harhøj Vest og fungerer som et tillæg til miljørapporten for Råstofplanen 2024.

Det foreslåede areal omfatter matr.nr. 6at samt dele af 5a og 14n, Ejerslev By, Ejerslev. Arealet udgør ca. 18,5 ha og grænser op til vejene Hulhøjen mod øst og Kongevej mod syd.

Regionen har udarbejdet en afgrænsning af miljøvurderingen. Afgrænsningen har været i høring ved berørte myndigheder. På den baggrund er der i afgrænsningen fundet sandsynlige væsentlige påvirkninger på følgende miljøparametre:

- Landskab, med hensyn til bevaringsværdige landskaber og nationale kystlandskaber, geologiske interesse, med hensyn til nationale geologiske bevaringsværdier og Geosite.
- Kulturhistorie: Den østlige del af arealet overlapper med et kulturarvsareal. Det foreslåede graveområde overlapper i nordligste del af området med et beskyttet dige
- Befolkning og menneskers sundhed: Området ligger inden for et lokalplanlagt vindmølleområde. Området ligger inden for et område med særlig værdifuldt landbrugsområde.

Den østlige del af arealet overlapper med et kulturarvsareal. Området ligger ikke inden for værdifulde kulturmiljøer eller kulturhistoriske bevaringsværdier. Det foreslåede graveområde overlapper i nordligste del af området med et beskyttet dige /11/. Det er vurderingen, at råstofindvinding i graveområde Harhøj Vest kan medføre sandsynlige væsentlige påvirkninger af et kulturarvsarealer og beskyttede jord- og stendiger. For kulturarvsarealet og det beskyttede sten- og jorddige vurderes påvirkningen at være væsentlig, men med afværgetiltag reduceres påvirkningen til ingen/ubetydelig.

Det foreslående graveområde ligger indenfor et område med geologiske bevaringsværdier. Tillæg - Harhøj Vest til Råstofplan 2024 vurderes at påvirke det bevaringsværdige landskab samt det geologiske interesseområde væsentligt negativt. Den primære årsag skyldes den visuelle påvirkningen af Hundsølavningen som vil opstå ved indvinding af moler i interesseområde Harhøj Vest. Det vurderes samtidig at der ikke kan benyttes afværge foranstaltninger, som kan afværge en væsentlig negativ påvirkning af landskabsinteresserne.

Nærværende miljøvurdering vil udgøre en del af grundlaget for beslutningen om hvorvidt graveområdet kan medtages som tillæg til Råstofplan 2024.

2 Indledning

Regionsrådet traf den 28. april 2025 beslutning om at starte planprocessen for et tillæg til Råstofplan 2024 vedrørende forslag om at ændre interesseområdet Harhøj Vest på Mors til et graveområde. Råstofplanen er omfattet af miljøvurderingslovens krav om miljøvurdering, hvilket også gør sig gældende for tillæg til råstofplanen /1/.

Region Nordjylland skal i forbindelse med udarbejdelsen af tillæg til Råstofplan 2024 vurdere råstofplanens indvirkning på miljøet i Region Nordjylland. Miljøvurdering af tillægget er en lovpligtig opgave, der skal gennemføres efter reglerne i miljøvurderingsloven og i overensstemmelse med råstoflovens §3 /2/, som vedrører forholdet mellem beskyttelse af miljø og natur m.v. og udnyttelsen af råstofressourcerne.

Nærværende miljørapport omhandler Harhøj Vest og fungerer som et tillæg til miljørapporten for Råstofplan 2024. Tillægget omfatter et forslag til ændring af interesseområde til et nyt graveområde i Morsø Kommune. Miljøvurderingen af Tillæg - Harhøj Vest vil udgøre en del af grundlaget for beslutningen om at medtage interesseområdet som graveområde som tillæg til Råstofplan 2024.

Beslutter Regionsrådet at fortsætte processen med det nye forslag til graveområde, vil dette tillæg til miljørapporten for Råstofplan 2024 udsendes i en 8 ugers offentlig høring efter reglerne i miljøvurderingsloven og i overensstemmelse med råstoflovens § 6a.

Denne miljøvurdering og miljørapport er udarbejdet af Region Nordjyllands Kontor for Bæredygtig udvikling.

2.1 Lovgrundlag

2.1.1 Råstofloven

Regionen forestår kortlægning af råstofforekomsterne og udarbejder råstofplaner med udlægning af råstofgravområder og råstofinteresseområder, jf. lovens § 5 a /2/. Regionens kortlægning og planlægning udmøntes iht. § 5 a i en råstofplan for en periode på mindst 12 år.

Råstoflovens formål er at sikre, at udnyttelsen af råstofforekomsterne på land og hav sker som led i en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn, der er nævnt i § 3.

2.1.2 Miljøvurderingsloven

Ifølge miljøvurderingslovens § 8 skal der gennemføres en miljøvurdering af planer og programmer, som fastlægger rammer for fremtidige anlægstilladelser for projekter jf. lovens bilag 1 eller 2, eller hvis planen kan medføre krav om en vurdering af virkningen på et internationalt naturbeskyttelsesområde /3/. Planer, der fastlægger rammer for fremtidige anlægstilladelser, er ligeledes underlagt miljøvurderingspligt, hvis planen antages at få en væsentlig indvirkning på miljøet.

Planforslaget er omfattet af kravet om miljøvurdering, da forslaget fastlægger rammer for projekter, som er omfattet af lovens § 8, bilag 2.

Tillægget til råstofplanen skal miljøvurderes med hensyn til følgende sandsynlige påvirkninger på miljøet:

- Landskab,
- Kulturarv, arkitektonisk og arkæologisk arv
- Befolkning og menneskers sundhed,

Samt det indbyrdes forhold mellem ovenstående faktorer.

Miljøvurderingslovens formål er at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og at bidrage til, at miljøhensyn inddrages under udarbejdelse og vedtagelse af planer og programmer og konkrete projekter med henblik på at skabe en bæredygtig udvikling. Der er derfor udarbejdet nærværende miljørapport, der indeholder de oplysninger, som er nævnt i lovbekendtgørelsens bilag 4.

2.2 Proces

Miljøvurderingsloven fastsætter rammerne for den proces, der skal følges ved en miljøvurdering. Miljøvurderingsloven sikrer bl.a., at offentligheden og relevante myndigheder høres, og at der udarbejdes en miljøvurdering og dokumentation for, at de synspunkter, der er fremkommet i forbindelse med høringerne, er indgået i beslutningsprocessen, så en bæredygtig udvikling fremmes.

Miljøvurderingsprocessen kan opdeles i følgende faser:

Fase 0: Information

Myndigheden skal sikres at offentligheden, berørte myndigheder og stater på et tidligt tidspunkt i forløbet informeres om beslutningsproces m.v.

Fase 1: Afgrænsningsfasen

Myndigheden foretager en afgræsning af hvilke emner, som skal medtage i miljørapporten. Afgrænsningen sendes til kommentering hos berørte myndigheder.

Fase 2: Miljørapporten

Region Nordjylland udarbejder miljørapporten, der giver en beskrivelse af Tillæg - Harhøj Vest og dennes miljøpåvirkninger.

Fase 3: Offentlig høring

Miljørapporten offentliggøres sammen med Tillæg – Harhøj Vest til Råstofplan 2024 i 8 uger.

Fase 4: Beslutning

Efter den offentlige høring behandles og vurderes indsigelser og bemærkninger. Der udarbejdes en sammenfattende redegørelse, som blandt andet forholder sig til høringsindlæggene. Resultatet af høringen vil indgå i myndighedernes beslutning om, hvorvidt tillægget til råstofplanen skal vedtages.

2.2.1 Miljøvurderingspligtige planer og programmer

Råstofplanen er omfattet af Miljøvurderingslovens §8, stk. 1, der lyder:

Myndigheden skal gennemføre en miljøvurdering af planer og programmer, hvor disse udarbejdes inden for landbrug, skovbrug, fiskeri, energi, industri, transport, affaldshåndtering, vandforvaltning, telekommunikation, turisme, fysisk planlægning og arealanvendelse og fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til de projekter, der er omfattet af bilag 1 og 2.

Bilag 2, pkt. 2a lyder:

Råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning (projekter, der ikke er omfattet af bilag 1).

2.2.2 Forslag til nyt graveområde

Harhøj Vest var med som graveområde i Forslag til Råstofplan 2024, men varsling om indsigelse fra Miljøstyrelsen samt regionens efterfølgende udarbejdede landskabsvurdering resulterede i, at Harhøj Vest blev medtaget i Råstofplan 2024 som interesseområde. Miljøstyrelsens varsling om indsigelse omhandlede de landskabelige hensyn.

Der er udarbejdet et afgrænsningsnotat for forslaget til graveområde, jf. miljøvurderingsloven. Afgrænsningsnotatet har til formål at afklare hvilke miljøparametre, der vurderes at kunne blive påvirket væsentligt, hvis forslaget til graveområde medtages i Råstofplan 2024. I afgrænsningsnotatet er der foretaget dels en beskrivelse af de eksisterende miljøforhold og dels en vurdering af de miljøforhold, som forslaget til graveområde potentielt kan medføre. Afgrænsningen er foretaget på baggrund af eksisterende viden og omfatter blandt andet miljøparametre som grundvand, landskab, kulturarv, naturbeskyttelse og befolkningens sundhed.

Det er for området vurderet, at der kan forekomme en væsentlig påvirkning på miljøet ved en fremtidig råstofindvinding. Regionen har udarbejdet et afgrænsningsnotat i henhold til miljøvurderingslovens § 11, som er sendt i høring til berørte myndigheder.

Forslaget til det graveområde, som miljøvurderes, er vist i tabel 2-1.

Tabel 2-1 Oversigt over indkommet forslag.

	Kommune	Adresse	Type	Råstof	Forslagsstiller
Harhøj Vest	Morsø	omfatter matr.nr. 6at samt dele af 5a og 14n, Ejerslev By, Ejerslev	Interesseområde ændres til graveområde	Moler	Imerys A/S

2.2.3 Afgrænsningsrapport og høring af berørte myndigheder

I henhold til miljøvurderingslovens § 11 skal Region Nordjylland foretage en afgrænsning af miljørapportens indhold, forud for udarbejdelsen af miljørapporten for den kommende Råstofplan 2024, der er omfattet af miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, pkt. 1.

Til dette formål har regionen udarbejdet en afgrænsningsrapport (bilag 1). Af afgrænsningsrapporten fremgår det hvordan regionen påtænker at afgrænse miljørapporten og hvilke begrundelser regionen har lagt til grund for vurderingen. Rapporten er sendt i høring hos berørte myndigheder, jf. miljøvurderingslovens § 32, stk. 1.

Afgrænsningsrapporten er en vigtig forudsætning for den følgende udarbejdelse af miljørapporten (miljøvurderingen) på baggrund af Miljøvurderingslovens bilag 4, der overordnet beskriver krav til indholdet af miljørapporten.

Afgrænsningen gennemføres for at identificere de parametre, hvor der kan være sandsynlighed for en væsentlig miljøpåvirkning, og som derfor skal vurderes nærmere i miljørapporten.

De miljøparametre, der ikke forventes at blive påvirket væsentligt, vil ikke indgå i miljørapporten. Afgrænsningsrapporten er udarbejdet med henblik på at afgrænse miljørapporten, herunder en identifikation af:

- De miljøpåvirkninger, som bliver en konsekvens – direkte eller indirekte – af tillægget til Råstofplan 2024.
- Fastlægge den overordnede vurderingsmetode for miljørapporten.
- Afgrænsning af miljøparametre, hvor der med nuværende viden om Råstofplan 2024 og det indkomne forslag til nyt graveområde vurderes ikke at være en væsentlig påvirkning.

Afgrænsningen af miljørapporten for forslaget til graveområdet ved Harhøj Vest, peger på følgende miljøparametre, hvor det ikke kan afvises, at en eventuel råstofindvinding kan have en væsentlig påvirkning på miljøet:

- Landskab, med hensyn til bevaringsværdige landskaber og nationale kystlandskaber, geologiske interesse, med hensyn til nationale geologiske bevaringsværdier og Geosite.
- Kulturhistorie: Den østlige del af arealet overlapper med et kulturarvsareal. Det foreslåede graveområde overlapper i nordligste del af området med et beskyttet dige
- Befolkning og menneskers sundhed: Området ligger inden for et lokalplanlagt vindmølleområde. Området ligger inden for et område med særlig værdifuldt landbrugsområde.

Det vil derfor kun være disse to parametre, der vurderes i nærværende rapport. De følgende miljøemner er afgrænset ud, og vil derfor ikke blive behandlet yderligere:

- Biologisk mangfoldighed
- Jordbund og vand
- Landskab
- Luft klima og ressourceforbrug

Udkast til afgrænsning af miljørapporten har været i høring ved berørte myndigheder i perioden 8. maj 2025 til 3. juli 2025.

Følgende er vurderet til at være berørte myndigheder af planen, og høres i forbindelse med råstofplanlægningen:

- Mors Kommune
- Natur-/Erhvervsstyrelsen (jordbrugskommission)
- Naturstyrelsen
- Miljøstyrelsen
- Erhvervsministeriet
- Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø
- Landbrugsstyrelsen
- SKAT
- Slots- og Kulturstyrelsen
- Statens Luftfartsvæsen
- Nordjyske Museer

- Kystdirektoratet
- Energistyrelsen
- Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse
- Dansk Industri
- Dansk Ornitologisk Forening
- Danmarks Naturfredningsforening
- Aalborg Stiftsøvrighed
- Friluftsrådet
- Forbrugerrådet

Der er i høringsperioden kommet i alt 7 høringssvar fra henholdsvis Erhvervsministeriet, Forsvaret, Morsø Kommune, Museum Thy, Stiftsøvrigheden Aalborg Stift og Vejdirektoratet. De indkomne bemærkninger er gengivet i Bilag 2 til Miljørapporten.

Ingen af høringssvarene har givet anledning til ændring af afgrænsningen for miljørapportens indhold, jævnfør opsummeringen i Tabel 2-1.

Tabel 2-2 Opsummering og håndtering af høringssvar til afgrænsning af miljørapportens indhold.

Myndighed	Høringssvar	Regionens håndtering i miljørapporten
Erhvervsministeriet	Ingen bemærkninger	-
Forsvaret, Etablissement- og Terrænkommendoen	Ingen bemærkninger	-
Morsø Kommune	På baggrund af områdets status som bevaringsværdigt landskab, og de landskabelige kvaliteter og anbefalinger til planlægningen beskrevet i landskabskarakterkortlægningen, mener Morsø Kommune at forslaget om graveområde ved Harhøj Vest giver anledning til: 1. Udførlig landskabsanalyse til at danne baggrund for afgrænsning af området, for efterbehandlingsplanen og til at beskrive hvordan de landskabelige værdier sikres bedst muligt. 2. Visualiseringer før, under og efter gravningen	Giver ikke anledning til ændret afgrænsning af miljørapporten. Dog indgår den tidligere udarbejdet landskabsvurderingen for området.
Museum Thy	Museum Thy anbefaler, at der foretages en arkæologisk forundersøgelse af det berørte.	Giver ikke anledning til ændret afgrænsning af miljørapporten.
Stiftsøvrigheden Aalborg Stift	Området er beliggende ca. 570 meter nord for Ejerslev Kirke. I forhold til den medsendte afgrænsningsrapport så skal Aalborg Stiftsøvrighed bemærke, at det af rapporten fremgår, at Sejerslev Kirke er den nærmeste kirke til området, beliggende ca. 1,5 km nordøst for graveområdet. Dette er ikke korrekt, da Ejerslev Kirke er beliggende betydeligt tættere på området i den sydlige retning.	Regionen har i afgrænsningen tilrettet angivelsen af afstande til nærliggende kirker og revurderet om der er sandsynlige væsentlige miljøpåvirkninger af kirker og omgivelser. Vurderingen giver ikke anledning til ændret afgrænsning af miljørapporten.
Vejdirektoratet Aalborg	Ingen bemærkninger	-
Styrelsen for Grøn Areal-omlægning og Vandmiljø	Ingen bemærkninger	-

De bemærkninger, der vedrører en eventuel kommende indvinding af råstoffer, herunder de vilkår en indvinding bør foregå på, kan regionen ikke behandle i detaljer. Det skyldes at regionen ikke på nuværende tidspunkt kender til det konkrete indhold i en kommende ansøgning om råstofftilladelse, herunder f.eks. gravedybde og efterbehandling. Regionen vil først behandle disse i forbindelse med en konkret ansøgning om tilladelse til indvinding af råstoffer og i den forbindelse stille eventuelle vilkår i selve indvindingstilladelsen.

2.3 Offentlig høring

Redegørelsen har været udsendt i høring (0. offentlighedsfase) og **Debatoplæg og indkaldelse af idéer og forslag** (1. offentlighedsfase) samt afgrænsning af miljørapport har været udsendt i høring i perioden 8. maj 2025 til 3. juli 2025.

Der er i høringsperioden indkommet 7 bemærkninger fra berørte myndigheder som anført i afsnit 2.2.3.

Annoncering

Under den offentlige høring har de berørte myndigheder, interesseorganisationer samt interesserede borgere haft mulighed for at give bemærkninger til tillægget. Offentlighedsfaserne har været annonceret digitalt på regionens hjemmeside.

Regionens vurdering af det nye forslag til graveområde er et udtryk for den afvejning, der skal foretages i henhold til råstoflovens § 3.

3

Beskrivelse af Tillæg - Harhøj Vest

Tillæg - Harhøj Vest omfatter et nyt graveområde i stedet for det nuværende interesseområde på Mors i Morsø Kommune. Det forventes at der kan indvindes moler i området.

3.1 Beskrivelse af det foreslåede graveområde

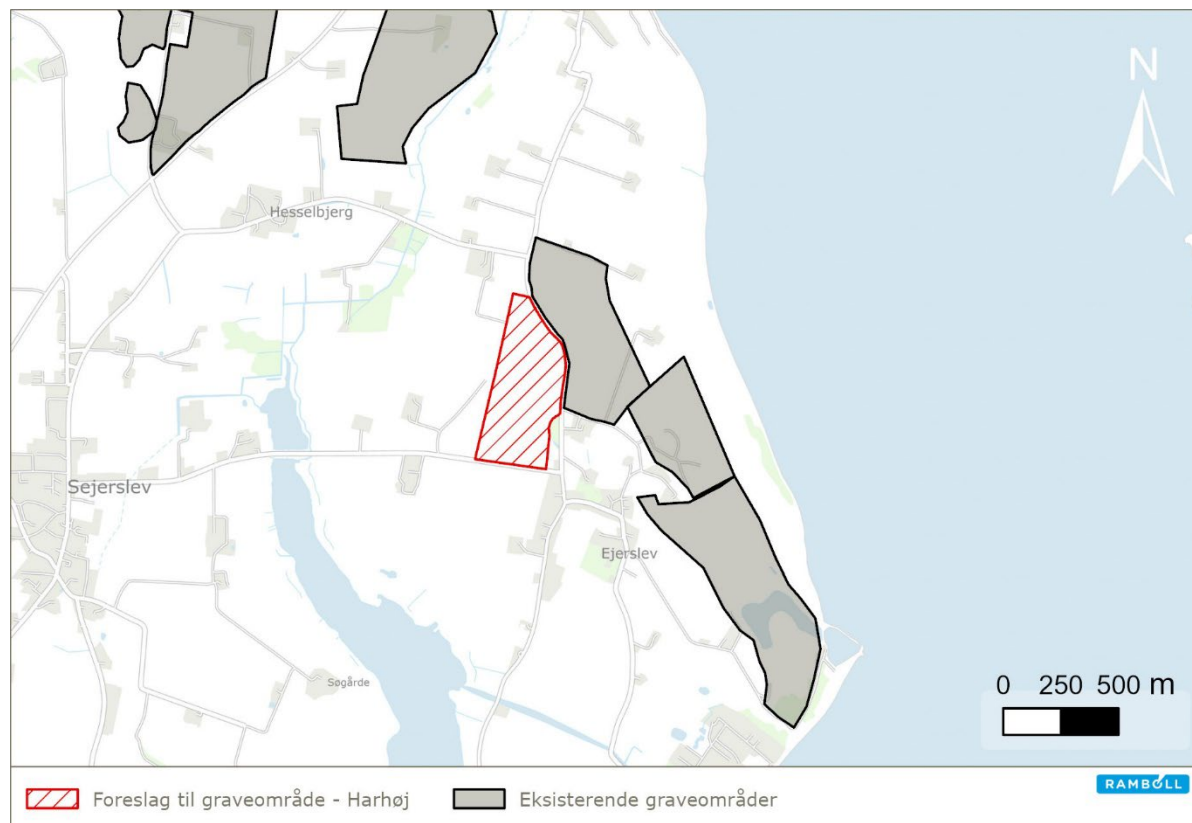
Imerys A/S foreslår at det nuværende interesseområde Harhøj Vest, Morsø Kommune udlægges som graveområde i et tillæg til Råstofplan 2024.

Det foreslåede areal omfatter matr.nr. 6at samt dele af 5a og 14n, Ejerslev By, Ejerslev. Arealet udgør ca. 18,5 ha og grænser op til vejene Hulhøjen mod øst og Kongevej mod syd.

Det foreslåede graveområde består udelukkende af landbrugsarealer og en enkelt vindmølle.

Ud fra en overslagsberegning udført for ansøger, er der op til ca. 10 meter moler i gennemsnit inden for et areal på ca. 4 ha, som udgør de højest liggende dele af området. På de øvrige ca. 8 ha vurderes det, at der kan forekomme op til 5 meter moler i gennemsnit. Det giver overslagsmæssigt omkring 800.000 m³ i alt.

Som det fremgår af Figur 3-1, ligger der både vest for og sydvest for det foreslåede graveområde eksisterende graveområder til indvinding af moler.

Figur 3-1 Oversigtskort over det foreslåede graveområde Harhøj Vest og allerede eksisterende graveområder.

3.2 0-scenariet og alternativer

3.2.1 0- scenariet

Konsekvenserne af tillægget til Råstofplan 2024 bliver sammenlignet med 0-alternativet hvis tillægget ikke realiseres. Denne situation vil medføre, at graveområdet Harhøj Vest ikke udlægges, og at der på sigt kan blive mangel på moler lokalt på Mors.

3.2.2 Alternativer

I miljørapporten skal regionen vurdere indvirkninger på miljøet som følge af vedtagelse af Tillæg til Råstofplan 2024 og "rimelige alternativer under hensyn til Råstofplan 2024 mål og geografiske anvendelsesområde", jf. lovens § 12, stk. 1. Hvorvidt et alternativ vurderes at være "rimeligt" at inddrage i miljøvurderingen kan bl.a. bero på, at det skal være i overensstemmelse med lovgivningen, realistisk (teknisk, praktisk og økonomisk), samt at det falder inden for den pågældende myndigheds retlige og geografiske kompetence.

For det forslåede graveområde Harhøj Vest vurderes det, at alternativer kan være modstridende med Råstofplan 2024's mål, idet der tilsigtes en lokal forsyning. Den nuværende forsyningssituation er baseret på Nordmors, som er det eneste sted i Region Nordjylland, hvor moler er tilgængelig. Alternativet vil være import fra udlandet eller import fra Region Midtjylland, idet der indvindes moler på Fur.

Moler er brugt i produktion til flere forskellige produkter til industrielle- samt jordbrugsformål. I dag anvendes ligeledes bentonit importeret fra Grækenland som et alternativ til moler i kattegrusproduktion. Molerindustrien har i de senere år anvendt kasseret poreluftbeton, der efter forarbejdning kan opnå egenskaber tæt på molerets. Den mængde som molerindustrien kan anvende afhænger af udbud og efterspørgsel og tilgængeligheden af poreluftbeton. I dag anvendes moleret også i større grad som jordforbedringsmedie til potte- og gartnerindustrien.

På baggrund af ovenstående, vurderer Regionerne ikke at det i miljøvurderingen er relevant at inddrage alternativer.

4 Forholdet til anden planlægning

Råstofplanen må i henhold til råstoflovens § 5a stk. 3 ikke stride mod beslutninger eller regler efter § 3 i lov om planlægning, Natura 2000-planer efter miljømålsloven eller regler om indsatsprogram udstedt med hjemmel i lov om vandplanlægning. Kommunalbestyrelserne er bundet af råstofplanen i deres planlægning og administration. Kommunerne har været en aktiv del af planprocessen i forhold til udarbejdelsen af Råstofplan 2024 og Morsø Kommune har som berørt myndighed haft mulighed for at komme med bemærkninger til indholdet i miljørapporten, idet afgrænsningsrapport og de udarbejdede miljøscreeninger har været sendt i 8 ugers høring.

4.1 Kommuneplan 2021 - 2033

Kommunerne har pligt til at udarbejde en kommuneplan hvert fjerde år. En kommuneplan fastlægger de overordnede politikker og mål for kommunens fremtidige udvikling samt en samlet rammeplan for arealanvendelsen. Det følger af råstoflovens § 5a, stk. 4 at kommunalbestyrelserne er bundet af råstofplanen i deres planlægning og administration.

I Kommuneplanen 2021-2033 for Morsø Kommune er der af kommunalbestyrelsen blandt andet sat følgende mål for geologi og råstoffer:

- at beskytte de geologiske bevaringsværdier
- at sikre udlæg af arealer til lokal forsyning af råstoffer på Mors
- at efterbehandlingen af råstofgrave sker ud fra en samlet vurdering af interesserne i området - herunder naturformål, rekreative formål eller ud fra hensyn til formidling af geologien. Værdifulde profiler skal søges bevaret

4.2 Gældende lokalplan og kommuneplanramme

Det foreslåede graveområde overlapper med lokalplanen for vindmølleområde LV20, Ejerslev. Lokalplanen omfatter området mellem Ejerslev og Hesselbjerg på Nordmors. Planen indeholder placeringen af i alt to vindmøller inden for landzonen. Det fremgår af lokalplanens bestemmelser, at området re-etableres, hvis arealanvendelsen til vindmølleformål ophører. Jf. § 3 i lokalplanen, må området kun anvendes til etablering af vindmøller og de dertil hørende teknikbygninger, vejanlæg og lignende. Landbrugsdrift må ligeledes fortsætte. Ved ophør af mølledrift skal møllerne fjernes, og arealet re-etableres til drift af landbrug. Anvendelse af området til andet formål kræver ophævelse af den del af lokalplanen, som skal anvendes til graveområde og eventuel vedtagelse af et nyt plangrundlag.

Følgende fremgår derudover af Morsø Kommuneplan 2021-2033 vedrørende område LV20: *Når de eksisterende vindmøller inden for dette område nedtages, vil rammeområdet blive ophævet og dermed udgå af planlægningen.* Hvis vindmøllerne nedtages inden påbegyndt indvinding, vurderes rammeområdet derfor ikke at stride mod områdets anvendelse som råstofgraveområde.

4.3 Råstofplan 2024 for Region Nordjylland

Råstofplanen bliver revideret hvert fjerde år, hvis der er betydelige ændringer. Den gældende råstofplan er Råstofplan 2024 /1/, og denne miljørapport vil fungere som et tillæg til den miljørapport, der er blevet udarbejdet for den gældende råstofplan.

4.4 Regional Udviklingsstrategi 2024-2027

Regionsrådet har udarbejdet en Regional udviklingsstrategi for 2024-2027 /5/. Omdrejningspunkterne i den Regionale Udviklingsstrategi er fire strategispor, som tager afsæt i Nordjyllands udfordringer, kendetegn og potentiale.

De fire strategispor er:

- En grøn region
- En kompetent region
- En sammenhængende region
- En attraktiv region

Initiativer i disse fire strategispor skal medvirke til at indfri visionen for Nordjyllands udvikling. Det gælder både initiativer fra Regionsrådet og ikke mindst initiativer, som udvikles med og i samarbejde mellem relevante aktører i Nordjylland.

For hvert strategispor er der prioriteret udvalgte kerneinitiativer, som er initiativer, der vurderes som centrale for samarbejde og partnerskab om udvikling i Nordjylland.

Råstofplan 2024 bidrager til flere initiativer fra den regionale udviklingsstrategi. Tillæg for Holmgaard er med til at sikre en jævn fordeling af råstofområder over hele regionen. Planen er dermed med til at reducere transport af råstoffer fra, hvor de er indvundet til, hvor de skal bruges i produktion eller byggeri.

4.5 Klimahandlingsplan for Region Nordjylland

Region Nordjylland blev i 2010 Danmarks første KlimaRegion, hvilket betyder, at regionen har forpligtet sig til at nedbringe CO₂-udledningen med 2 % hvert år frem til 2025.

Klimahandleplanen er et bidrag til at styrke den bæredygtige udvikling i regionen. Derudover forpligter Region Nordjylland sig til at arbejde for, at hele det nordjyske samfund kan bevæge sig i en mere klimavenlig og bæredygtig retning. Klimahandleplanen påvirker den regionale vækst- og udviklingsstrategi til at sætte fokus på klima.

Indsatsområderne i klimahandleplanen er:

- Bygninger
- Forbrug og indkøb
- Transport
- Energi

4.6 Statslige planer

Der skal jf. råstoflovens formålsparagraf tages hensyn til en lang række sektorinteresser, herunder landskab og biodiversitet.

I forbindelse med miljøvurderingen af tillægget til råstofplanen tages der udgangspunkt i de lovgivninger, som implementerer de internationale mål.

De internationale konventioners mål er implementeret i dansk lovgivning og planlægning. Der er således regler, som beskytter de internationalt udpegede naturtyper, arter og levesteder. Yderligere er de internationale konventioners mål udmøntet i den statslige udmelding til kommuneplanlægning og er inkluderet i de tilhørende vejledninger.

4.6.1 Habitatbekendtgørelsen /7/ - Natura 2000

De internationale naturbeskyttelsesområder (EF-habitatområder, Fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder) - også kaldet Natura 2000-områderne – er et vigtigt bidrag til at beskytte den biologiske mangfoldighed i Danmark. De udgør samtidig det danske bidrag til et netværk af naturområder i hele EU, der indeholder særligt værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder for fugle og for at beskytte naturtyper, levesteder og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU. Inden for områderne må der ikke udlægges nye områder til råstofindvinding på land jf. habitatbekendtgørelsens § 5 stk. 2 litra 4. Naturstyrelsen kan dog i særlige tilfælde fravige fra dette.

Graveområder beliggende uden for Natura 2000-områderne må ikke påvirke de udpegede beskyttelsesområder væsentligt. Hvis regionen vurderer, at et planlagt graveområde kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde, bør der ikke udlægges et graveområde på det pågældende sted.

Efter Habitatdirektivets Artikel 12 er Danmark forpligtet til at forholde sig til, om yngle- og rastesteder for arter på direktivets bilag IV kan beskadiges, også uden for habitatområderne. For at leve op til de forskellige forpligtelser er der både på nationalt- og EU-plan udarbejdet mål. Miljøstyrelsen har med udgangen af april 2023 foretaget en indmelding til EU's Biodiversitetsstrategi 2030. EU's mål omhandler beskyttelse af 30 % af EU's land- og havareal samt at forbedre tilstanden af natur, som er omfattet af EU's naturdirektiver (habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet).

Det foreslåede graveområde i Tillæg - Harhøj Vest ligger ca. 700 m vest for Natura 2000-område nr. 16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg/8/. Området er blandt andet udpeget på grund af områdets store fuglebestande, idet det er et af Nordvest Europas bedste fugleområder. Der er i henhold til § 6 stk. 1 i Habitatbekendtgørelsen foretaget en Natura 2000-væsentligheds-vurdering af det foreslåede graveområde ved Harhøj Vest. Det konkluderes ud fra vurderingen af projektets påvirkning af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for N16, Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg at det kan afvises, at der vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag og områdets integritet. Der skal derfor ikke gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for området, hvor det undersøges nærmere, om der kan ske skade på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag og integritet./14/

4.6.2 Vandområdeplanerne 2021-2027

Det foreslåede graveområde er en del af vandområdedistriktet Jylland og Fyn.

Vandområdeplanerne /9/ har til formål at forebygge forringelser af tilstanden for vandområderne. Indvinding af råstoffer må derfor ikke være til hinder for opfyldelse af områdeplanens målsætninger for vandløb, søer, kystlande og terrestriske økosystemer, der er afhængig af grundvandsforekomst.

Det følger blandt andet af vandrammedirektivet (Europa Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger), at medlemsstaterne skal forebygge forringelse af tilstanden for alle målsatte overfladevandområder

og grundvandsforekomster og beskytte, forbedre og restaurere alle overfladevandområder og grundvandsforekomster med henblik på at opnå god økologisk og god kemisk tilstand for overfladevandområder og god kemisk og kvantitativ tilstand for grundvandsforekomster.

Lov om vandplanlægning og bekendtgørelser efter loven implementerer væsentlige dele af vandrammedirektivet i dansk ret. Loven forpligter miljøministeren til at fastsætte miljømål, iværksætte indsatsprogrammer og overvågning og udarbejde vandområdeplaner med henblik på at forebygge forringelse af og opnå god tilstand i overfladevandområder og grundvandsforekomster i overensstemmelse med vandrammedirektivet (medmindre direktivets undtagelsesbestemmelser kan finde anvendelse).

4.6.3 Danmarks havstrategi

EU's havstrategidirektiv er implementeret i dansk lov ved havstrategiloven /10/. Loven har til formål at fastlægge rammerne for de foranstaltninger, der skal gennemføres for at opnå eller opretholde god miljøtilstand i havets økosystemer og muliggøre en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer. Havstrategiloven pålægger miljøministeren at udarbejde havstrategier for alle danske havområder for at:

- beskytte, bevare og forebygge forringelse af havmiljøet og, hvor det er muligt, genoprette marine økosystemer i områder, hvor de er blevet negativt påvirket,
- forebygge og reducere tilførsler til havmiljøet med henblik på gradvist at udfase forurening og sikre, at der ikke er nogen væsentlige virkninger på eller risici for havets biodiversitet, de marine økosystemer eller menneskers sundhed eller retmæssige anvendelse af havet,
- sikre de marine økosystemers evne til at håndtere forandringer og
- sikre, at det samlede pres fra menneskelige aktiviteter er foreneligt med opnåelse af god miljøtilstand.

God miljøtilstand er defineret som "havområdernes miljøtilstand, når de giver økologisk mangfoldige og dynamiske oceaner og have, der er rene, sunde og produktive inden for rammerne af deres naturlige vilkår, og havmiljøet udnyttes på et bæredygtigt niveau, så nuværende og fremtidige generationers muligheder for anvendelse og aktiviteter sikres.

4.6.4 Statslige Vejplaner

Vejdirektoratet og Trafikstyrelsen er sektormyndighed på nationale interesser knyttet til veje og trafik herunder statslige vejplaner, som er en koordineret kommunal og statslig transportplanlægning, der skal sikre en sammenhængende transportstruktur af national interesse.

Råstofplanen skal også understøtte statslige planer for fremtidige infrastrukturanlæg, ved at tage hensyn til disse planers placering og omfang. Det forventede råstofforbrug til realiseringen af disse planer skal indgå i behovsanalyserne.

4.6.5 Landskabskonventionen

Den europæiske landskabskonvention /15/ forpligter parterne til blandt andet at etablere og gennemføre landskabspolitikker, som sigter mod beskyttelse, forvaltning og planlægning af landskaberne. Det skal ske blandt andet via analyse af landskabernes karaktertræk, forhold og pres, som påvirker dem, vurdere landskaberne og tage højde for deres særlige værdier og fastsætte kvalitetsmål for landskaberne.

4.6.6 Miljøbeskyttelsesmål

Ifølge miljøvurderingsloven skal der redegøres for de miljøbeskyttelsesmål, der er relevante for planforslaget samt beskrives, hvordan der er taget hensyn til disse mål. Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner, som indeholder miljøbeskyttelsesmål. Miljøbeskyttelsesmålene er i en lang række tilfælde indarbejdet i lovgivningen og fremgår ofte af lovens formål. Tillægget til Råstofplan 2024 er udarbejdet under hensyntagen til gældende miljølovgivning.

5

Metode

Der er udarbejdet et afgrænsningsnotat for det foreslåede graveområde. I afgrænsningsnotatet er der foretaget dels en beskrivelse af de eksisterende miljøforhold og dels en vurdering af de miljøforhold, som udlægget til graveområde potentielt kan medføre. Afgrænsningsnotatet er udarbejdet på baggrund af eksisterende viden og omfatter blandt andet miljøparametre som grundvand, landskab, kulturarv, naturbeskyttelse og befolkningens sundhed. Det vurderes, at det materiale, der har været tilgængeligt som grundlag for udarbejdelsen af miljøscreeningen har været tilstrækkeligt til at foretage de nødvendige afvejsninger og vurderinger.

Der er i afgrænsningsnotatet taget udgangspunkt i retningslinjerne i Kommuneplan 2021-2033 for Morsø Kommune og eksisterende data fra Miljøportalen, Danmarks Naturdata, Slots- og Kulturstyrelsens databaser, plansystem.dk, topografiske kort, ortofoto m.m. Miljøparametrene er desuden præsenteret på relevante temakort. Afgrænsningsnotatet har vurderet hvorvidt et udlæg af graveområde har ingen påvirkning, en mindre påvirkning eller en væsentlig påvirkning på miljøet, som illustreret nedenfor. Hvorvidt der samlet set, inden for de overordnede temaer under det brede miljøbegreb, er risiko for væsentlig påvirkning af én eller flere miljøparametre, er angivet med farver.

Rød	Væsentlig påvirkning, som udløser miljøvurdering
Gul	Mindre påvirkning, som ikke udløser miljøvurdering
Grøn	Ingen påvirkning, derfor ikke miljøvurdering

Resultatet af afgrænsningsnotatet og miljøvurderingen vil indgå i regionens videre afvejning efter råstoflovens § 3, som påbyder regionen at foretage en afvejning af hensynene i § 3.

Råstoflovens §3:

Ved lovens anvendelse skal der på den ene side lægges vægt på råstofressourcernes omfang og kvalitet og en sikring af råstofressourcernes udnyttelse samt tages erhvervsmæssige hensyn. På den anden side skal der lægges vægt på miljøbeskyttelse og vandforsyningsinteresser, beskyttelse af arkæologiske og geologiske interesser, naturbeskyttelse, herunder bevarelsen af landskabelige værdier og videnskabelige interesser, rekreative interesser, en hensigtsmæssig byudvikling, infrastrukturanlæg, herunder energiproducerende anlæg, jord- og skovbrugsmæssige interesser, sandflugtsbekæmpelse og risiko for oversvømmelse eller erosion af kysten, fiskerimæssige interesser, ulemper for skibs- og luftfarten samt ændringer i strøm- og bundforhold.

Regionen vil med udgangspunkt i afvejningen, afgrænsningsnotatet og miljøvurderingen derfor vurdere, hvorvidt forslaget til graveområde kan udlægges til graveområde som tillæg til Råstofplan 2024. Regionens vurdering efter råstoflovens § 3 vil fremgå af Hvidbogen/høringsnotatet, der fremlægges i forbindelse med vedtagelsen af forslag til tillæg til Råstofplan 2024.

5.1 Metode til vurdering af påvirkning

Den sandsynlige miljøpåvirkning er omfanget og intensiteten af planens (her udlæg af nyt graveområde) eventuelle miljømæssige påvirkninger. Den sandsynlige miljøpåvirkning vurderes for hvert af de miljømæssige parametre i afgrænsningsnotat, hvor det er vurderet, at der er en væsentlig påvirkning.

De enkelte miljøpåvirkninger, som projektet medfører, vurderes systematisk på grundlag af følgende kriterier, der danner grundlaget for en samlet vurdering af den sandsynlige miljøpåvirkning.

- Miljøfaktorens sårbarhed
- Geografisk udbredelse af miljøpåvirkningen
- Intensitet af miljøpåvirkningen
- Varighed af miljøpåvirkningen

Miljøfaktorens sårbarhed

Der foretages indledningsvist en beskrivelse af sårbarheden af den miljøfaktor, f.eks. en vandforekomst, en artsgruppe eller en specifik dyreart, som udsættes for en miljøpåvirkning. I vurderingen af "sårbarhed" ses der på miljøfaktorens generelle sårbarhed over for en påvirkning af en given karakter, f.eks. forurening, støj og lignede. Sårbarheden vurderes ud fra følgende klasser:

Meget høj:	En miljøfaktor, som er følsomt over for en given påvirkning af en relativt lav intensitet, som ikke kan gendannes til dets oprindelige tilstand.
Høj:	En miljøfaktor, som er følsomt over for en given påvirkning af en relativt lav intensitet, men som er i stand til at gendannes til dets oprindelige tilstand.
Medium:	En miljøfaktor, der tåler en given påvirkning i relativ høj intensitet uden, at det tager væsentlig skade, og eller kan gendannes eller naturligt vende tilbage til dets oprindelige tilstand over tid eller kan erstattes.
Lav:	En miljøfaktor, der er resistent over for en given påvirkning af relativt høj intensitet eller som naturligt og hurtigt vil vende tilbage til dets oprindelige tilstand, når aktiviteterne ophører eller kan erstattes.

Geografisk udbredelse af miljøpåvirkningen

Ved påvirkningens "geografiske udbredelse" forstås størrelsen af det geografiske område, som en miljøpåvirkning forventes at berøre. Påvirkningens geografiske udbredelse vurderes ud fra følgende kategorier:

Global:	Påvirkningen har en global effekt (f.eks. klimaeffekt).
National/ International:	Påvirkningens udbredelse omfatter et område svarende til en større del af Danmark (både hav og land) dækkende mere end en radius af 50 km, eller et tilsvarende større område, der også rækker ud over Danmarks grænser.
Regional:	Påvirkningens udbredelse omfatter et område indenfor en radius af 10-50 km fra projektet eller dens aktiviteter.
Lokal:	Påvirkningens udbredelse omfatter et lokalt område indenfor en radius af 2-10 km fra projektet eller dens aktiviteter.
Nærområde:	Påvirkningens udbredelse er begrænset til et lille område indenfor en radius af 0-1 km umiddelbart fra en specifik aktivitet.

Intensitet af miljøpåvirkningen

Ved "intensitet" forstås den kraft en miljøpåvirkning påvirker en miljøfaktor med, f.eks. et støjniveau i decibel eller et vist niveau af forurening. Intensiteten vurderes ud fra følgende kategorier:

Meget høj:	Påvirkningen er meget kraftig og kan f.eks. resultere i meget omfattende fysisk eller kemisk påvirkning af omgivelserne.
Høj:	En kraftig påvirkning, der kan resultere i f.eks. betydelig fysisk eller kemisk påvirkning af omgivelserne.
Middel:	Påvirkningens kraft er moderat, f.eks. moderat fysisk eller kemisk påvirkning af omgivelserne.
Lav:	Påvirkningens kraft er lav, f.eks. resulterende i begrænset fysisk eller kemisk påvirkning af omgivelserne.
Ubetydelig:	Påvirkningens kraft er i praksis uden betydning for omgivelserne.

Varighed af miljøpåvirkningen

Ved påvirkningens "varighed" forstås, hvor lang tid projektets påvirkning af en miljøfaktor strækker sig over. Påvirkningens varighed vurderes ud fra følgende kategorier:

Permanent:	Påvirkningen er vedvarende.
Lang:	Påvirkningen vil forekomme i ét til flere år.
Mellemlang:	Påvirkningen vil forekomme i en til flere måneder.
Kort:	Påvirkningen vil kun forekomme i forbindelse med en afgrænset og kortvarig aktivitet i én til flere uger.
Meget kort:	Påvirkningen vil kun forekomme i forbindelse med en afgrænset og kortvarig aktivitet fra timer og dage og op til en uge.

Sandsynlig miljøpåvirkning

Den samlede sandsynlige miljøpåvirkning af en miljøfaktor vurderes ud fra sårbarheden og den samlede påvirknings karakter, der sammenholdes med miljøfaktorens forventede tilstand i 0-scenariet, som er en fremskrivning af miljøstatus, når projektet ikke gennemføres. Det er dermed den grad af skade eller forbedring, som skyldes planens specifikke miljøpåvirkninger, der vurderes.

En sandsynlig miljøpåvirkning kan være både positiv og negativ, og den vurderes ud fra følgende:

Væsentlig:	Der forekommer påvirkninger, i væsentligt omfang på miljøemner som har en høj eller mellem sårbarhed. Ved en væsentlig miljøpåvirkning vil påvirkningen typisk have en stor udbredelse som kan medføre irreversible skader i betydeligt omfang.
Moderat:	Der forekommer påvirkninger i moderat omfang på miljøemner som har en høj eller medium sårbarhed. Der forekommer påvirkninger, som typisk har et relativt stort omfang og som kan give visse irreversible men helt lokale skader på eksempelvis bevaringsværdige kultur- eller naturelementer.
Begrænset:	Der forekommer små påvirkninger, som er lokalt afgrænsede, ukomplicerede og har en lille intensitet. Sårbarheden af miljøemnet er typisk lav.

Ingen/

ubetydelig:

Der forekommer mindre påvirkninger, som er lokalt afgrænsede, ukomplicerede og helt uden irreversible effekter. Eller der forekommer ingen påvirkning.

Ved vurderingen af den samlede sandsynlige miljøpåvirkning, er der ikke tale om en matematisk sum af de nævnte vurderingskriterier, men om en individuel, faglig vurdering for hver enkelt miljøfaktor ud fra miljøpåvirkningens karakter og omfang.

Den samlede sandsynlige miljøpåvirkning vurderes for situationen både før og efter gennemførelse af afværgetiltag, så det tydeligt fremgår, hvilken effekt afværgetiltagene har for påvirkningen af miljøfaktoren. Den endelige vurdering sker ud fra den konsekvens, som planen vil have efter implementering af de afværgetiltag, der skal gennemføres.

Positive konsekvenser er altid fremhævet med teksten (+) efter den pågældende sandsynlige miljøpåvirkning.

Vurdering af kumulative effekter

Formålet med vurderingen af de kumulative effekter er at vurdere planens miljømæssige påvirkning som en helhedsbetragtning, dvs. sammenholdt med andre vedtagende eller forslåede planer eller øvrige projekter/planer eller planlagte projekter/planer i området set i forhold til det berørte områdes sårbarhed og bæreevne.

Relevante kumulative planer og projekter omfatter følgende:

- Det kumulative plan eller projekt og dets påvirkning forekommer inden for samme geografiske område som planen, der vurderes.
- Det kumulative plan eller projekt påvirker de samme eller relaterede miljømæssige forhold som planen, der vurderes.

For hvert af de miljømæssige parametre i miljørapporten vurderes desuden, om der er kumulative effekter i samspil med et eller flere af de øvrige emner.

6 Miljøvurdering af Tillæg til Råstofplan 2024 - Harhøj Vest

I det følgende afsnit vurderes de miljømæssige påvirkninger som følge af etableringen af et nyt graveområde ved Harhøj Vest.

Inden for graveområdet er det særligt følgende miljømæssige faktorer, der kan blive påvirket jf. afgrænsningsnotatet bilag 1:

- Landskab, med hensyn til bevaringsværdige landskaber og nationale kystlandskaber, geologiske interesse, med hensyn til nationale geologiske bevaringsværdier og Geosite
- Kulturarv ved overlap med beskyttet dige og kulturarvsareal,
- Befolkning angående særligt værdifuldt landbrugsområde og lokalplan

Vurderinger af sandsynlige væsentlige miljøpåvirkninger for de overordnede miljøparametre er opsummeret i Tabel 6-1.

Tabel 6-1: Oversigt over de miljøparametre, afgrænsningen konkluderer kan blive påvirket.

Biologisk mangfoldighed	Ja
Jordbund og vand	Ja
Landskab, kulturarv, arkitektonisk og arkæologisk arv	Ja
Befolkning, menneskers sundhed	Ja
Luft, Klima og ressourceforbrug	Ja

6.1 Landskab

I det følgende vurderes Tillæg - Harhøj Vest i forhold til de landskabelige og geologiske værdier udpeget i kommuneplanen og udpeget som national interesse.

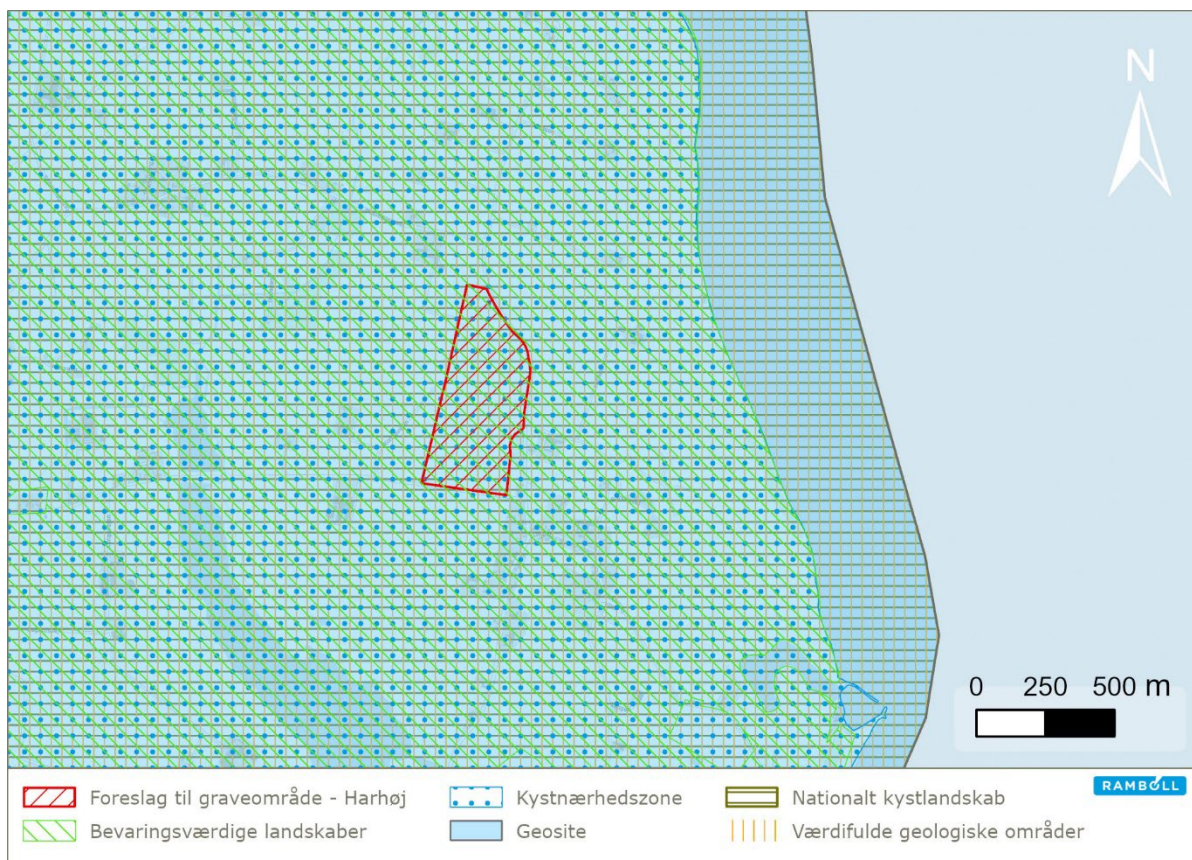
6.1.1 Eksisterende forhold

Det foreslåede graveområde er beliggende i et område udpeget som bevaringsværdigt landskab/4/ og ligger desuden inden for kystnærhedszonen, se Figur 6-1. Desuden ligger området inden for udpegnin-gen af nationale kystlandskaber og GeoSite.

Bevaringsværdigt landskab

I Morsø Kommuneplan 2021-2033 skal det åbne land som udgangspunkt friholdes for byggeri og anlæg, der ikke er nødvendig for jordbrugserhvervene. Ligesom alle anlæg der, efter planlovens regler, kan placeres i det åbne land, skal tilpasses det lokale landskab og kulturmiljø. Det skal derfor vurderes, om en midlertidig brug af området til råstofindvinding kan accepteres, og i givet fald, hvordan området

efterfølgende skal retableres. Det er kommunens mål at bevare det varierede og kontrastfulde landskab, som bakkelandskaber, dalstrøg, kystlandskabet og landbrugsfladerne skaber, og at beskytte de karakterstærke og oplevelsesrige landskaber på Mors, såsom de storbakkede randmorænestrøg, de brede dalstrøg og strandengsarealerne.

Figur 6-1: Relevante temaer vedrørende landskabelige værdier, herunder bevaringsværdige landskaber, økologiske forbindelser, større sammenhængende landskaber, værdifuldt kulturmiljø og kystnærhedszonen.

Yderligere er Hund Sø dalen samt de øvrige områder med kuperet terræn sårbare overfor blandt andet iøjnefaldende landbrugsudvidelser og råstofgravning. Områderne beliggende ved Skærbæk Bjerge, hvor diger og veje skaber tydelige og stringente mønstre, er desuden følsomme overfor ændringer, der vil medføre en brydning af disse mønstre.

Af Morsø Kommuneplans retningslinjer for bevaringsværdige landskaber, fremgår følgende/4/:

- Anlæg og nyt byggeri kan kun placeres i de bevaringsværdige landskaber eller således, at det kommer til at påvirke disse, såfremt karakteren, de særlige visuelle oplevelsesmuligheder og tilstanden ikke påvirkes i negativ retning eller forstyrres.
- Ændret arealanvendelse i det åbne land, såsom skovrejsning, byggeri o. lign., samt udvikling af områderne kan kun finde sted, såfremt det vil styrke områdets karakter, særlige visuelle oplevelsesmuligheder og tilstand. Undtaget herfra er dog områder, som indgår i den regionale råstofplan.
- Retningslinjerne 1 og 2 omfatter ikke erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri eller anlæg til landbrug, fiskeri, dambrug og skovbrug.

Yderligere er der jf. Morsø Kommuneplan 2021-2033 opstillet følgende mål for de bevaringsværdige landskaber/4/:

- At bevare det varierede og kontrastfulde landskab, som bakkelandskaber, dalstrøg, kystlandskabet og landbrugsfladerne skaber.
- At beskytte de karakterstærke og oplevelsesrige landskaber på Mors, såsom de storbakkede randmorænestrøg, de brede dalstrøg og strandengsarealerne.
- At bevare kysten som et sammenhængende og oplevelsesrigt landskabsstrøg, herunder de uforstyrrede udsigter og de for Mors karakteristiske kyster.
- At sikre og udvikle offentlighedens adgang til landskabet under hensyntagen til arealanvendelsen, herunder landbruget, og landskabernes kvaliteter og sårbarhed.
- At sikre og udvikle sammenhængen mellem byerne og de rekreative landskaber med henblik på at styrke bosætningspotentialerne.

Kystnærhedszonen og nationale kystlandskaber

Hele området er beliggende indenfor kystnærhedszonen og nationale kystlandskaber. Ved planlægning af anlæg og aktiviteter i det åbne land er det vigtigt med fokus på oplevelsen af området landskabelige karakter kan opretholdes. Ved graveområde Harhøj Vest er kystlandskabet karakteriseret ved det storbakkede kystlandskab med markflader.

Morsø Kommuneplan 2021-2033 har inddelt kystlandskabet i fire kategorier fra strandenzonen til kystbaglandet. Graveområde Harhøj Vest er beliggende i planlægningszonen. Kommuneplanretningslinjen for planlægningszonen beskriver *"I planlægningszonen kan planlægges for byggeri og større tekniske anlæg, der er afhængigt af en kystnær lokalisering, eller nødvendigt for at udnytte allerede foretagne samfundsmæssige investeringer. Inddragelse af nye arealer i byzone kan kun ske i de udlagte byvækstområder. Der kan meddeles konkrete tilladelser til byggeri og anlæg, hvis det ansøgte har underordnet betydning i forhold til nationale og regionale interesser. Planlægning og forvaltning bør inddrage hensynet til: Retningslinje om [Værdifulde kulturmiljøer](#), Retningslinje om [Grønt Danmarkskort](#), Retningslinje om [Landskab](#) og Retningslinje om [Geologi og råstoffer](#)."*

Særlige geologiske interesseområder

I Morsø Kommuneplan 2021-2033 er der udpeget fire områder med geologisk bevaringsværdi/4/. Det nordlige Mors er udpeget som Geosite (GS 3-4) og som nationalt geologisk interesseområde (NGI 19). Det foreslåede graveområde ligger inden for udpegningen som nationalt kystlandskab (NK 89). Dette tilskrives det marine forland samt det store antal kystlinjer, der har profiler i særlige moleraflejringer med askelag. Området ved det nordlige Mors fremstår varieret, herunder af storbakket istidslandskab, hvilket er tydeliggjort i molergrave og kystlinjer. Nordmors fremstår desuden med et karakteristisk marint forland, herunder dragene med Feggeklit og Feggerøn samt vinkelforlandet med Skarrehage. Draget med Feggeklit og Feggerøn fremstår fredet jf. Feggeklit fredningen.

Da det foreslåede graveområde er udpeget som GeoSite, er det vigtigt, at kystprofilerne holdes åbne af de naturlige kystdynamiske processer.

Følgende fremgår af Morsø Kommuneplan 2021-2033 (Retningslinje – RL17) /4/.

- Inden for områder af særlig geologisk interesse, skal hensynet til beskyttelsen af de nationale geologiske bevaringsværdier tillægges særlig stor vægt i kommunens sagsbehandling og planlægning.
- Indenfor de lokale geologiske interesseområder, skal hensynet til de lokale geologiske bevaringsværdier foretages i forhold til kommunes sagsbehandling og planlægning.
- Byggeri og anlæg uden for områder af særlig geologisk interesse må ikke tillades placeret eller udformet, så de i væsentlig grad forringer de geologiske værdier i disse områder.

- I forbindelse med efterbehandling af råstofgrave skal landskabsformer, blottede profiler mv., som særlig tydeligt afspejler landskabets opbygning, den geologiske historie eller de geologiske processer, søges bevaret og beskyttet gennem kommunens sagsbehandling og planlægning.

6.1.2 0-scenariet

I forbindelse med de landskabelige og geologiske værdier, forventes 0-scenariet at være identisk med de eksisterende forhold.

6.1.3 Vurdering af påvirkning

Regionens vurdering af den landskabelige påvirkning, der kan indtræffe ved inddragelse af det foreslåede graveområde til indvinding af moler, har udgangspunkt i de kystlandskabelige interesser. Dette gælder blandt andet den visuelle påvirkning af landskabet inden for kystnærhedszonen samt påvirkningen af landskabets karakter. De mest væsentlige landskabsinteresser ses tilknyttet landskabernes geologiske og kulturhistoriske fortællinger samt til de udsigter, der især er tilknyttet de kystorienterede landskaber. Udpegningerne af de nationale landskabelige interesser er indarbejdet i kommuneplanlægningen, hvorfor der er lavet en samlet vurdering for det nationale kystlandskab, kystnærhedszonen og bevaringsværdigt landskab.

Da landskabet både er vurderet særligt karakteristisk, med særlig landskabelig oplevelsesværdi og er udpeget som bevaringsværdigt landskab og GeoSite, tillægges landskabet i kraft af karakter og geologi høj landskabsværdi, der som udgangspunkt gør landskabet sårbart over for fysiske og visuelle ændringer. Sårbarheden over for udlæg af det nye graveområder varierer dog.

Sårbarheden i forhold til de geologiske interesser vurderes høj, da det nye graveområde vil føre til fysiske ændringer i et udpeget GeoSite. Da randmorænerne på Nordmors er vigtige GeoSites med begrundelse i molerforekomster, tillægges det stor betydning for vurderingen, at området forsat har en tydelig geologisk fortælling i både landskabets geologiske strukturer/terrænformer og synlige lagprofiler af hensyn til områdets forsknings- og formidlingsværdi.

Både kystklinter og de tidligere molergrave ved bl.a. Ejerslev Havn fremstår med meget tydelige lagprofiler. Der er således allerede i dag god formidling af disse. Foruden tydelige lagprofiler, tillægges det betydning i forhold til udpegningsgrundlaget, at der er en formidling af randmorænen som geologisk struktur i landskabet. I dag omfatter råstofplanen en stor del af den sydlige og centrale del af randmorænen med planlagte graveområder, der strækker sig langs øst siden af randmorænenens højderyg. Disse graveområder er overvejende skjult set fra både kystlandskabet mod øst og fra Hundsølavningen mod vest, idet indvindingen sker ned i randmorænen og skjules for det omkringliggende landskab.

Vest for Ejerslev udgør Hundsølavningen et sammenhængende landskab mellem de to randmoræner og med Hundsø som en samlende landskabsstruktur. Både landskabets elementer og strukturer, men særligt landskabets rumlige og visuelle forhold gør landskabet særligt karakteristisk og med særlig oplevelsesværdi. Disse karaktertræk vurderes i meget høj grad sårbare over for det nye graveområde.

Det vurderes at have betydning for oplevelsen af randmorænen, at den forsat kan opleves som en struktur i landskabet, om end der allerede i dag stedvist er synlige spor af råstofgravning set fra omgivelserne. Derfor vurderes det at have en negativ påvirkning af de geologiske interesser, at det nye graveområde ligger vest for Hulvejen, hvor det vil medføre et brud på randmorænen, der vil være meget synligt i landskabet mod vest på grund af landskabets terræn omkring Hundsølavningen og landskabets

udsigtsprægede karakter. Påvirkningen vurderes dermed at have en høj intensitet i forhold til påvirkningens omfang og betydning, og påvirkningen vil være permanent, idet det afgravede område vil stå tilbage som en åben molergrav. Den samlede påvirkning af de geologiske interesser vurderes med begrundelse i ovenstående væsentlig.

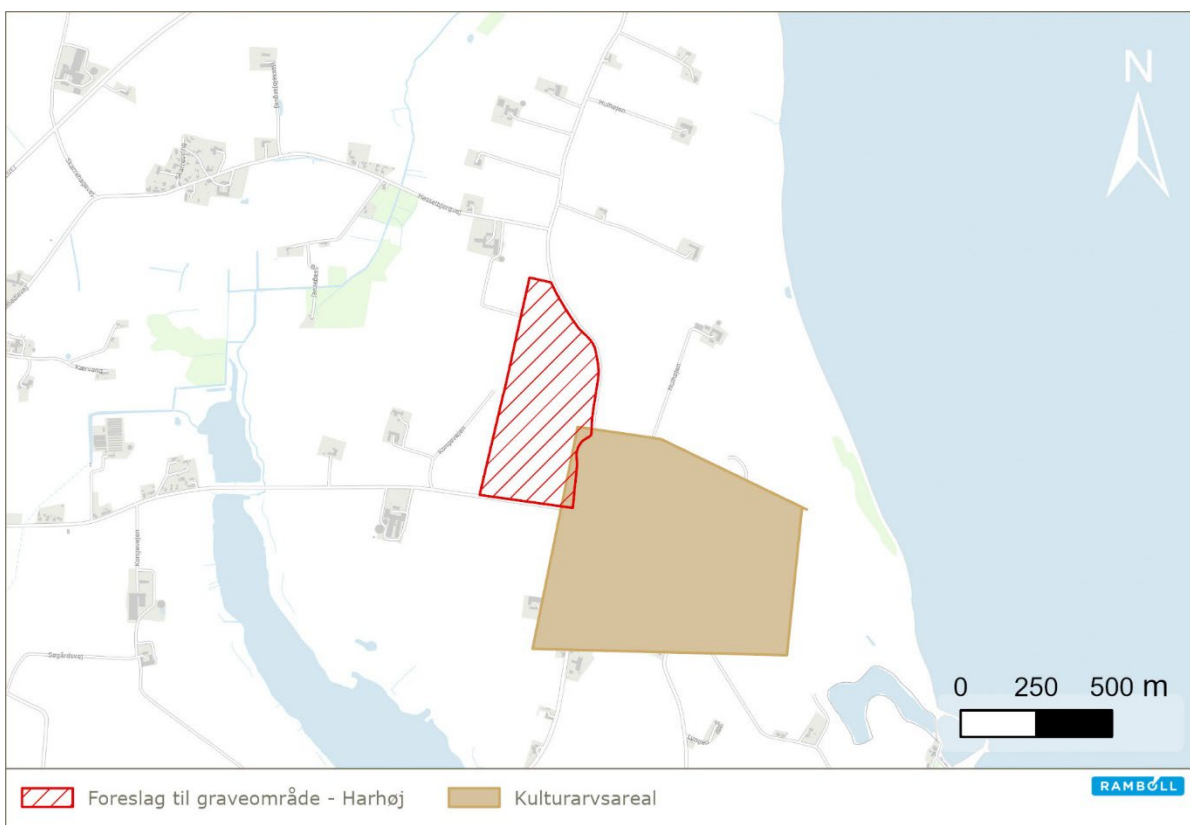
Randmorænen inden for det nye graveområde har stor betydning for landskabets rumlige og visuelle karakter, da den i høj grad er med til at indramme landskabet og bidrager til landskabets enkle karakter og overvejende rolige udtryk. Hvis terrænet graves væk, vurderes det i høj grad at svække disse karaktertræk og påvirke de visuelle kvaliteter, der i dag knytter sig til landskabet. Ud over at bryde den enkle indramning af landskabet, som bakkes skaber i sammenhæng med Ejerslev mod syd, vil det skabe et øget visuel uro i landskabet. Det vil dels komme fra aktiviteterne i indvindingsperioden, men det vil også efter endt indvinding føre til et åbent indkig til det bagvedliggende råstofprægede landskab.

Da påvirkningen sker af et landskab, der vurderes særligt sårbart over for råstofindvinding, vurderes påvirkningen med begrundelse i ovenstående væsentlig i både indvindingsperiode og tiden efter endt indvinding.

6.2 Kulturhistoriske værdier

I det følgende vurderes Tillæg – Harhøj Vests påvirkning af kulturhistoriske værdier, idet det i miljøscreeningen blev vurderet at graveområdet kunne påvirke et beskyttet dige i området ligesom denne østlige del af området overlapper med et kulturarvsareal, se Figur 6-2.

De beskyttede diger er beskrevet på baggrund af data fra Danmarks Miljøportal /11/. Kulturarvsarealet er beskrevet ud fra Slots- og kulturstyrelsen. /16/

Figur 6-2: Oversigtskort, som viser placering af udpeget kulturarvsareal.

6.2.1 Eksisterende forhold

Kulturarvsareal

Det foreslåede graveområde overlapper med et areal udpeget som kulturarvsareal. Der er ca. 400 m nord for Ejerslev Kirke lokaliseret en bebyggelse, der kan dateres til vikingetiden. Fundet blev gjort i forbindelse med en kloakering i 2002. Flere grubehuse blev lokaliseret, og der blev yderligere fundet yngre bebyggelse, herunder i form af askelag, lergulve og stenlægnings. Fundene fremstår velbevarede, hvilket blandt andet tilskrives det tykke muldlag i området. Der er derudover ca. 300 m øst for graveområdet fundet et udgravet enskibet hus. Huset kunne på baggrund af fund af slibesten og keramik dateres til middelalderen/16/.

Kulturarvsarealer er arealer med særlig interesse. Dette tilskrives, at der er inden for arealerne med sandsynlighed, findes arkæologiske fund af enten videnskabelig eller national betydning. Arkæologiske forundersøgelser forud for jord- eller anlægsarbejde kan være omkostningsfulde for den pågældende bygherre. På baggrund heraf, har arkæologiske museer og Slots- og Kulturstyrelsen kortlagt en række væsentlige områder, som har til hensyn at skabe opmærksomhed på områdets kulturarv. De kortlagte kulturarvsarealerne er ikke fredede, men det er ikke muligt at opnå tilskud fra Slots- og Kulturstyrelsen til arkæologiske undersøgelser indenfor arealerne/16/.

Beskyttede sten- og jorddiger

Der er registreret et beskyttet dige inden for det foreslåede graveområde. Diget er ca. 250 m langt og beliggende på den nordlige halvdel af området.

Sten- og jorddiger er ældre tiders hegning og markering af skel og ejendom i landskabet. De er beskyttede, fordi de vidner om Danmarks administrative inddeling og landbrugets historie, om driften i marken, beskatnings- og ejerforhold. Digerne er også vigtige levesteder og spredningsveje for dyr og planter, og bidrager til et afvekslende landskab.

Efter museumslovens § 29 a, stk.1, må der ikke foretages ændringer i tilstanden af sten- og jorddiger. Efter museumsloven § 29 j, stk. 2 kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen i museumslovens § 29 a, stk. 1. Det fremgår af lovens forarbejder og praksis, at det ikke er et tilstrækkeligt argument at meddele dispensation på grund af påviste driftsmæssige eller økonomiske interesser ved, at diget fjernes. Der skal ved væsentlige indgreb være en væsentlig samfundsmæssig interesse, som kan begrunde en tilsidesættelse af de bevaringsinteresser, som forudbestemmelsen skal sikre. Den konkrete vurdering skal ske ud fra en landskabelig, kulturhistorisk og biologisk vurdering. Råstofindvinding og de samfundsmæssige interesser, der knytter sig hertil, kan indgå med en vis vægt, ved vurdering af, om der gør sig særlige forhold gældende. Det forhold, at et beskyttet dige ligger i et udlagt råstofgraveområde, kan ikke i sig selv begrunde en dispensation fra forbudsbestemmelsen i museumslovens § 29 a.

Desuden fremgår følgende af Morsø Kommuneplan 2021-2033/4/:

- Hvis et dige ikke vurderes at have væsentlig betydning i hverken kulturhistorisk, landskabelig eller biologisk henseende, kan der i særlige tilfælde meddeles dispensation til fjernelse.

I den gældende Kommuneplan fremgår følgende dispensationspraksis vedrørende fjernelse af jorddiger/4/:

- Jorddiger som udgør en del af de administrative skel, f.eks. ejerlavsskel eller en særlig ejendomsstruktur, f.eks. udskiftningsdiger, har – som udgangspunkt – altid kulturhistorisk betydning

- Jorddiger som i deres antal og forløb er med til at understrege og opdele landskabet eller bidrager til at give en særlig egns karakteristisk, har – som udgangspunkt – altid landskabelig betydning
- Jorddiger som er levested for enkeltarter, er beliggende i større naturområder, f.eks. herunder EU-habitatområder eller indgår i kommunens net af naturområder og økologiske forbindelseslinjer, har – som udgangspunkt – altid biologisk betydning.

Yderligere fremgår der af kommuneplanen situationer, hvor digets betydning kan være uvæsentlig eller reduceret/4/:

- Korte (max. 100 m), lave eller utydelige diger uden sammenhæng med andre diger af væsentlig betydning
- Diger, som ligger isoleret, f.eks. hvor hovedparten af det oprindelige digesystem er forsvundet, og som har begrænset værdi som biologisk spredningsvej
- Diger, som på grund af naturlig erosion el.lign. ikke længere syner i landskabet eller er præget af mange afbrydelser over længere strækninger
- En dispensation til fjernelse af et beskyttet jorddige meddeles normalt altid på vilkår om etablering af en "erstatningsbiotop" – typisk et trærækket løvtræshegn.

6.2.2 0-scenariet

I forbindelse med kulturhistoriske værdier, forventes 0-scenariet at være identisk med de eksisterende forhold.

6.2.3 Vurdering af påvirkning

Kulturarvsareal

Det udpegede kulturarvsareal vurderes ikke som værende i konflikt med den foreslåede udlægning som råstofgraveområde. Udpegningen skal derimod forstås som en advarsel til bygherren om, at der kan forekomme fortidsminder i området, hvorfor det kan være relevant at genoverveje eventuelle placeringer af jord- og anlægsarbejder. Herunder kan en omplacering muligvis reducere eventuelle omkostninger fra bygherren.

Det vurderes, at sårbarheden er høj, da man kan forårsage irreversible skader på fortidsminder og derfor vurderes intensiteten også at være høj. I tilfælde af, at eventuelle fortidsminder påvirkes, vil påvirkningen være permanent. En mulig påvirkning vil kun kunne finde sted i nærområdet til graveområdet. På baggrund af ovenstående vurderes den samlede sandsynlige påvirkning at være væsentligt og negativ.

I tilfælde af, at der ved en forundersøgelse af det foreslåede graveområde kan udelukkes en tilstedeværelse af arkæologiske fund inden for kulturarvsarealet, vurderes den samlede sandsynlige påvirkning at være ubetydelig.

Beskyttet sten- og jorddige

Sårbarheden vurderes at være høj, grundet digernes status som fredet historisk landskabselement. Påvirkningen er begrænset til nærområdet, men vurderes at medføre en høj intensitet, da digernes sammenhæng med det omkringliggende landskab forringes, når det omgivende landskab graves til lavere koter. Påvirkningen vurderes at være permanent, hvis diget bortgraves.

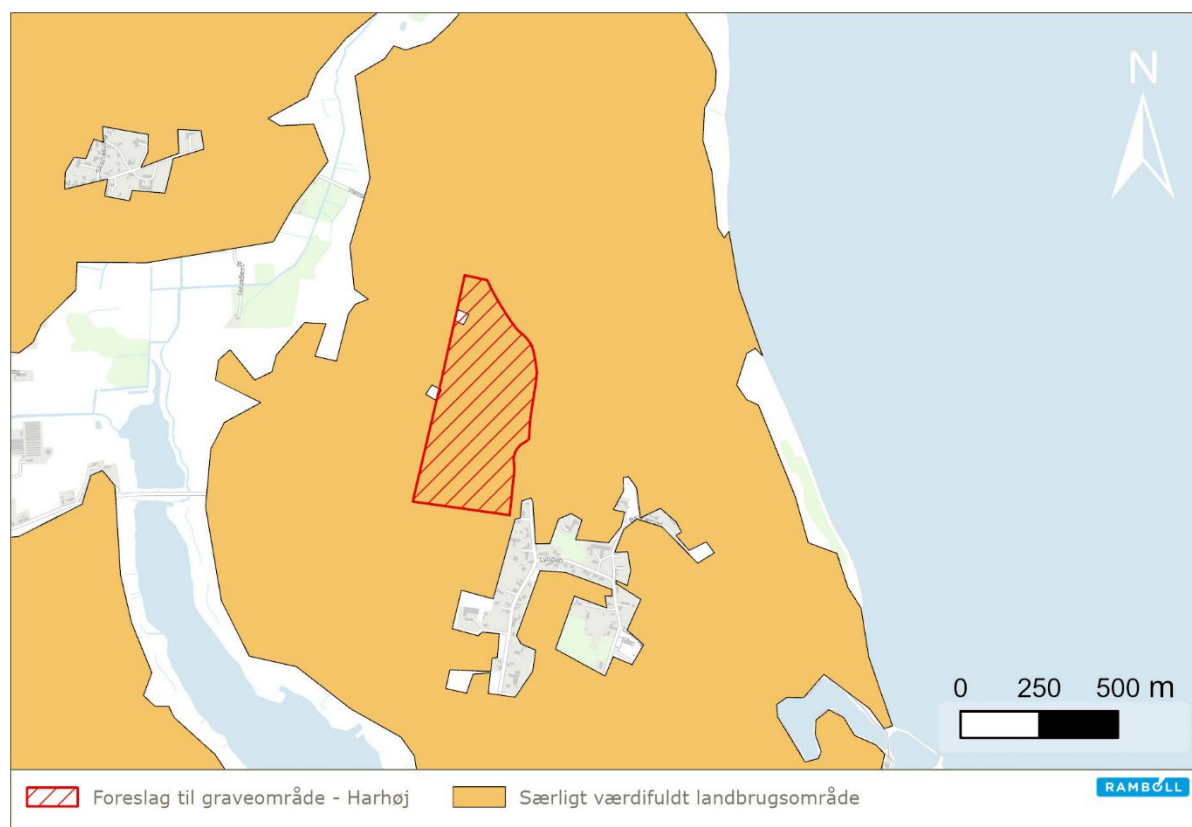
Regionen vurderer, at den samlede sandsynlige påvirkning er væsentlig og negativ.

Det vurderes at en væsentlig påvirkning af diget kan afbødes ved at fastsætte en passende respekts-
tand i forbindelse med ansøgning om indvindingstilladelse i graveområdet. Hvis diget ikke fjernes eller
gennembrydes, vurderes den sandsynlige påvirkning at være ubetydelig.

6.3 Befolkning og menneskers sundhed

I det følgende vurderes Tillæg – Harhøj Vest i forhold til landbrugsinteresser udpeget i kommunepla-
nen, se Figur 6-3. Vurdering i forhold til den gældende lokalplan for vindmølleområde er beskrevet
under forhold til anden planlægning i afsnit 4.2.

Udpegningen er beskrevet på baggrund af data og retningslinjer fra Kommuneplan 2021-2033 for
Morsø Kommune /4/.

Figur 6-3: Udpegning af særligt værdifulde landbrugsområder.

6.3.1 Eksisterende forhold

Særligt værdifuldt landbrugsområde

Det foreslåede graveområde ligger inden for udpegningen for særligt værdifulde landbrugsområder.
Det fremgår af Morsø Kommuneplan 2021-2023, at en permanent ændring af anvendelse af de særlige
værdifulde landbrugsområder skal begrænses mest muligt/4/. Det fremgår derudover, at kommunens
jordbrugsarealer skal beskyttes mod arealanvendelse, der varigt reducerer eller ødelægger dyrknings-
værdien, herunder visse former for råstofindvinding. Hensynet til jordbrugserhverv kan i nogle tilfælde
vige, dog skal arealforbrug til andre begrænses mest muligt.

Følgende fremgår af Morsø Kommuneplan 2021-2033 (Retningslinje – RL39)/4/.

- Jordbrugserhvervene har behov for investeringssikkerhed og økonomisk bæredygtighed. Derfor skal konflikter i forhold til andre interesser så vidt muligt forebygges.
- Dyrkningsjorden er en begrænset ressource, som skal beskyttes. Permanent anvendelse af dyrkningsjord til andet end jordbrug skal derfor begrænses mest muligt.
- Der kan inden for de særlige værdifulde landbrugsområder ikke meddeles tilladelse til byggeri eller anlæg, som forhindrer eller vanskeliggør den jordbrugsmæssige udnyttelse, medmindre en samlet samfunds-mæssig afvejning tilsiger det.
- Inden for de særlige værdifulde landbrugsområder er der samtidig sket en positiv udpegnings af mulige arealer, der er særligt egnede til lokalisering af driftsbygninger og anlæg på store husdyrbrug. Udpegnings hindrer ikke muligheden for at søge om udvidelse af store husdyrbrug udenfor de udpegede arealer til store husdyrbrug, på grund af større afstand til naboer og bebyggelse, god infrastruktur, forsyningsforhold og for en del områders vedkommende, nærhed til biogasanlæg.

De særlige værdifulde landbrugsområder kan inddrages til ikke-jordbrugsmæssige forhold, hvis en samlet samfunds-mæssig afvejning tilsiger det. Arealanvendelse efter endt indvinding skal afklares i dialog mellem lodsejer, råstofindvinder, Region og Kommune, så jordbrugsmæssige interesser tilgodeses i nødvendigt omfang.

Ifølge vejledning i landbrugsplanlægning afsnit 2.3, udpeges de særlig værdifulde landbrugsområder på grundlag af jordernes dyrknings-sikkerhed og andre jordbrugsmæssige forhold/17/.

6.3.2 0-alternativ

I forbindelse med landbrugsinteresser og planforhold forventes 0-scenariet at være identisk med de eksisterende forhold.

6.3.3 Vurdering af påvirkninger

Særligt værdifulgt landbrugsområde

Råstofgravning medfører jordarbejde og udgravning, der medfører en ændring af jordforholdene. Derudover fremgår det af retningslinjerne, at der i gennemgravede områder ikke må gødes eller anvendes pesticider, hvorved dyrkningsforholdene også ændres.

Sårbarheden vurderes at være lav, da en stor del af kommunes areal er udpeget som værdifuldt landbrugsområde og omlægning til råstofgraveområde ikke vil medføre betydeligt tab af landbrugsjord i kommunen. Da omlægning til råstofgraveområde vil medføre tab af landbrugsjord, vurderes intensiteten dog at være høj.

Da der kun sker udgravning indenfor råstofgraveområdet, vil den geografiske udbredelse være indenfor nærområdet. Jordforholdene indenfor graveområdet vil ændres fra sin oprindelige tilstand, og varigheden af påvirkningen vil være permanent.

Den samlede sandsynlige påvirkning vurderes på baggrund af ovenstående at være begrænset og negativ.

6.4 Afværgeforanstaltninger

De landskabelige påvirkninger vurderes at være væsentlige og det vurderes ikke at afværgeforanstaltninger kan afbøde påvirkningen.

I tilfælde af, at der ved en forundersøgelse af det foreslåede graveområde kan udelukkes en tilstedeværelse af arkæologiske fund inden for kulturarvsarealet, vurderes den samlede sandsynlige påvirkning at være ubetydelig.

Det vurderes at en væsentlig påvirkning af diget kan afbødes ved at fastsætte en passende respekts-tand i forbindelse med ansøgning om indvindingstilladelse i graveområdet. Hvis diget ikke fjernes eller gennembrydes, vurderes den sandsynlige påvirkning at være ubetydelig

6.5 Kumulative effekter

Region Nordjylland skal vurdere den kumulative effekt af Råstofplan 2024. Kumulative effekter er de påvirkninger, der forventes fra Råstofplan 2024 i samspil med eksisterende påvirkninger.

Råstofplan 2024 dækker to planperioder, dvs. til mindst 12 års behov for råstoffer. Planen sikrer, at de nødvendige råstoffer er tilgængelige, og at der kun udpeges områder, svarende til den mængde råstoffer, der er behov for.

Det foreslåede graveområde Tillæg - Harhøj Vest ligger i nærheden af andre råstofområder. Det kan betyde en lokal kumulativ effekt i forhold til tung transport med råstoffer.

7 Sammenfattende vurdering

Tillæg - Harhøj Vest til Råstofplan 2024 vurderes at påvirke det bevaringsværdige landskab moderat negativt og det geologiske interesseområde væsentligt negativt. For kulturarvsarealet og det beskyttede sten- og jorddige vurderes den sandsynlige påvirkning at være væsentlig og negativ, men med afværgetiltag kan den sandsynlige påvirkningen reduceres til ingen/ubetydelig. På baggrund af de væsentlige negative påvirkninger af de landskabelige- og geologiske interesser, vurderes det at interesseområde Harhøj Vest ikke kan udlægges til graveområde i et tillæg til Råstofplan 2024.

Vurderingen er opsummeret i tabel 7-1

Tabel 7-1: Vurderingsoversigt over vurderingskriterier og den sandsynlige påvirkning af de miljøparametre, der er vurderet til at kunne blive væsentligt påvirket ved en eventuel råstofindvinding.

Miljøparameter	Sårbarhed	Intensitet	Den geografiske udbredelse	Påvirkningens varighed	Sandsynlig påvirkning
	Lav Medium Høj Meget høj	Ubetydelig Lav Middel Høj Meget høj	Nærområdet Lokal Regional National/ international Global	Meget kort Kort Mellemlang Lang Permanent	Ingen/ubetydelig Begrænset Moderat Væsentlig Meget væsentlig
Landskab, kulturarv, arkitektonisk- og arkæologisk arv.					
Bevaringsværdigt landskab, kystnærhedszone, og nationale kystlandskaber	Medium	Middel	Nærområdet	Lang	Moderat og negativ
Særlige geologiske bevaringsværdier, og Geosite	Lav	Middel	Nærområdet	Lang	Væsentlig og negativ
Kulturarvsareal	Høj	Høj	Nærområdet	Permanent	Væsentlig og negativ (Med afværgetiltag: Ingen/ubetydelig)
Beskyttede jord- og stendiger	Høj	Høj	Nærområdet	Permanent	Væsentlig og negativ(-) (med afværgetiltag: ingen/ubetydelig)
Befolkning og sundhed					
Særligt værdifuldt landbrug	Lav	Høj	Nærområdet	Lang	Begrænset
Gældende lokalplaner	-	-	-	-	* se forhold til anden planlægning

8

Overvågning

I følge miljøvurderingsloven skal miljørapporten beskrive, hvordan Region Nordjylland vil overvåge de væsentlige miljøpåvirkninger af planen. Der sker først en påvirkning af miljøtilstanden, når der er meddelt en gravetilladelse efter råstofloven, og forberedelserne til råstofgravningen begynder, hvorfor overvågningen først igangsættes på dette tidspunkt.

Region Nordjylland har tilsyn med råstofindvindingen. I henhold til Råstoflovens § 31 stk. 1 påser regionsrådet, at love og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes, at påbud eller forbud efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes.

Region Nordjylland har fastsat mål om at føre tilsyn mindst en gang om året ved alle aktive råstofgrave. Udover at føre tilsyn med råstofgrave anvendes der eksempelvis luftfotos til at konstatere, at vilkår fastsat i tilladelser overholdes samt de årlige indberetninger fra råstofbranchen.

Regionen har tilsynspligt i forhold til støv og støj. Regionen skal sikre at indvinderen overholder de særlige vilkår til indvinding, som er givet i forbindelse med tilladelsen igennem regelmæssigt tilsyn, samt i tilfælde hvor der kommer klager fra naboer, lodsejere, eller andre der kan blive påvirket af støj og støv.

Det er regionens ansvar at indhente de årlige indberetninger om råstofindvinding. Det er indvinderen, der dokumenterer sin indvinding både i forhold til mængder og kvaliteter.

Region Nordjylland vurderer, at der ikke er behov for yderligere overvågning af planens miljøpåvirkninger.

9

Ordforklaring

Afgrænsning	Hvis en plan- eller programforslag vurderes at skulle miljøvurderes, laves en afgrænsning. I denne fase vil de berørte myndigheder blive hørt, og det afgøres på baggrund heraf hvilke oplysninger og viden, der skal indgå i miljørapporten.
Aktiv råstofgrav	Område hvor der indvindes råstoffer.
Geologiske bevaringsværdier	Lokaliteter, som ved deres lagfølge illustrerer landets geologiske udvikling gennem tiden, eller hvor terrænformerne giver vidnesbyrd om de geologiske processer
Graveområde	Graveområder er råstofholdige områder, hvor råstofinteresserne på baggrund af en afvejning af de interesser, der er nævnt i råstoflovens § 3, er prioriteret højt i forhold til andre interesser, og hvor indvinding må forventes koncentreret i planperioden
Interesseområde	Interesseområder er områder der reserveres til råstofindvinding på længere sigt og hvor der skal ske en nærmere kortlægning af råstofforekomster samt en afvejning i forhold til andre arealinteresser.
Miljøvurderingen	Vurdering af hvilke miljøforhold, som en eventuel råstofindvinding kan påvirke væsentligt.
Råstofloven	Råstofloven skal blandt andet sikre, at forsyning og indvinding af råstoffer sker på en natur- og miljømæssig forsvarlig måde. (Lov bekendtgørelse nr. 1230 af 20/11/2024 om råstoffer).
Screening	Ikke alle plan- eller programforslag er obligatorisk omfattet af kravet om en miljøvurdering. Ved screening forstås en overordnet vurdering af, om et plan- eller programforslag, som ikke er obligatorisk omfattet af kravet om en miljøvurdering, skal miljøvurderes. Vurderingen foretages på baggrund af LBK 4 af 3. januar 2023 - Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

10 Referencer

- /1/ Region Nordjylland. 2024. Råstofplan 2024, [Rn - Råstofplan 2024 - Region Nord](#)
- /2/ Miljøministeriet. 2024, Bekendtgørelse af lov om råstoffer, LBK nr 1230 af 20/11/2024, [Råstofloven](#)
- /3/ Miljøministeriet. 2023. Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter, LBK nr. 4 af 03/01/2023
- /4/ Morsø Kommune, 2021, Kommuneplan 2021 - 2033
- /5/ Region Nordjylland, 2024, Regional Udviklingsstrategi 2024-2027, [REGIONAL UDVIKLINGS-STRATEGI 2024-2027](#)
- /6/ Region Nordjylland, 2019, Klimahandlingsplan for Region Nordjylland. https://rn.dk/-/media/Rn_dk/Om-Region-Nordjylland/Groen-omstilling/RegionNordjylland_Klimahandlingsplan_2019_2022.pdf
- /7/ Habitatdirektivet: Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter
- /8/ Miljøministeriet, 2021, Natura 2000-plan 2022-2027 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg
- /9/ Miljøstyrelsen. 2022, Forslag til vandområdeplanerne 2021-2027
- /10/ Miljøministeriet, 2024, Bekendtgørelse af lov om havstrategi, LBK nr 123 af 01/02/2024, [Havstrategiloven](#)
- /11/ Danmarks arealinformation, uden dato, Danmarks arealinformation, [Danmarks Arealinformation \(miljoeportal.dk\)](#)
- /12/ Kulturministeriet, Bekendtgørelse af museumsloven, LBK nr 358 af 08/04/2014
- /13/ Kulturarvsstyrelsen, 2009, Vejledning om beskyttede sten- og jorddiger
- /14/ Rambøll, 2025, væsentlighedsvurdering Natura 2000-område N16 'Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg', Forslag til Tillæg Råstofplan 2024 for graveområde Harhøj Vest,
- /15/ Europarådet, *Den europæiske landskabskonvention*, Firenze 2000 (bekendtgørelse nr. 12 af 29.04.2004). <https://mst.dk/media/120423/europaeisklandskabskonvention1.pdf>
- /16/ Slots- og kulturstyrelsen. <https://slks.dk/omraader/kulturarv/arkaeologi-fortidsminder-og-diger/arkaeologi-paa-land/kulturarvsarealer>
- /17/ Retsinformation, Vejledning i landbrugsplanlægning, VEJ nr 13150 af 30/06/1982 <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/1982/13150>

Miljøvurdering
Tillæg – Harhøj Vest til Råstofplan 2024

Region Nordjylland

August 2025

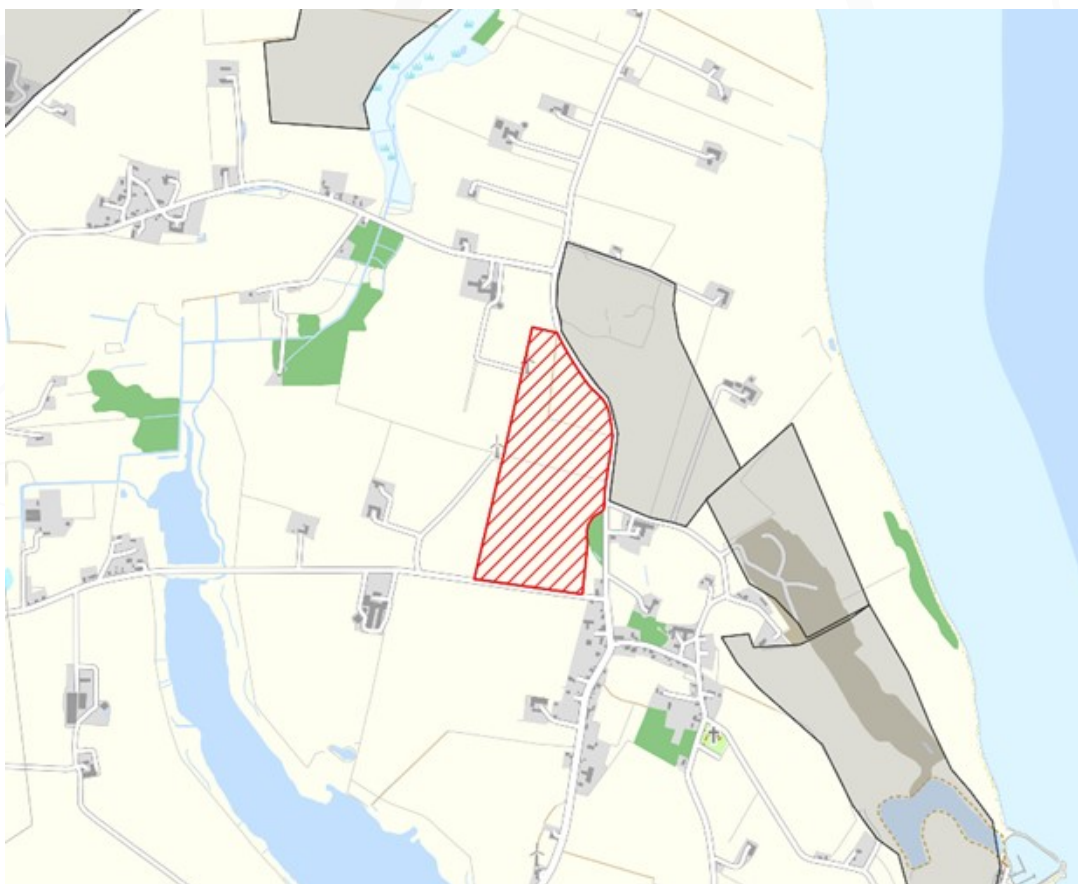
HARHØJ, MORSØ KOMMUNE

Bilag 1

Afgrænsningsnotat for miljørapport

REGION NORDJYLLAND
– i gode hænder

**FORSLAG
GRAVEOMRÅDE HARHØJ VEST,
MORSØ KOMMUNE**

Afgrænsning af Miljørapport

Forslag til tillæg Harhøj Vest til Råstofplan 2024

REGION NORDJYLLAND
– i gode hænder

INDHOLD

1 Afgrænsning efter Miljøvurderingsloven for tillæg Harhøj Vest til Råstofplan 2024	3
Beskrivelse af forslag til graveområde Harhøj Vest	3
Samlet vurdering	5
2 Kort	6
Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	6
Jordbund og vand.....	7
Landskab, kulturarv, arkitektonisk og arkæologisk arv	8
3 Afgrænsning af miljøparametre	10
4 Referencer.....	25

BILAG

Bilag 1	Væsentlighedsvurdering
----------------	-------------------------------

1 Afgrænsning efter Miljøvurderingsloven for tillæg Harhøj Vest til Råstofplan 2024

Afgrænsningen efter miljøvurderingsloven har til formål at afklare hvilke miljøparametre, der vurderes at kunne blive påvirket væsentligt, hvis det nuværende interesseområde Harhøj Vest, Morsø Kommune udlægges som graveområde i et tillæg til Råstofplan 2024.

Afgrænsningen gennemføres jf. Lov om Miljøvurdering af planer og programmer /1/ i forbindelse med miljøvurderingen af, en anmodning om tillæg til Råstofplan 2024 fra Imerys A/S.

Resultatet af afgrænsningen afdækker således, hvilke miljøparametre som potentielt kan påvirkes væsentligt, og som derfor skal medtages i forbindelse med miljøvurderingen af forslag til graveområde Harhøj Vest.

I afgrænsningen foretages dels en beskrivelse af de eksisterende miljøforhold, dels en vurdering af de miljøforhold, som udlægget af graveområdet potentielt kan medføre. Afgrænsningen er foretaget på baggrund af eksisterende viden og omfatter blandt andet miljøparametre som grundvand, landskab, kulturarv, naturbeskyttelse og befolkningens sundhed.

Det vurderes, at det materiale, der har været tilgængeligt som grundlag for udarbejdelsen af afgrænsningen, har været tilstrækkeligt til at foretage de nødvendige afvejsninger og vurderinger. Der tages udgangspunkt i den pågældende kommuneplan (kommuneplanrammer, lokalplaner, retningslinjer), Miljøportalen, Naturdata, kulturarv.dk, plansystem.dk, topografiske kort, ortofoto m.m. Miljøparametrene præsenteres desuden på relevante temakort.

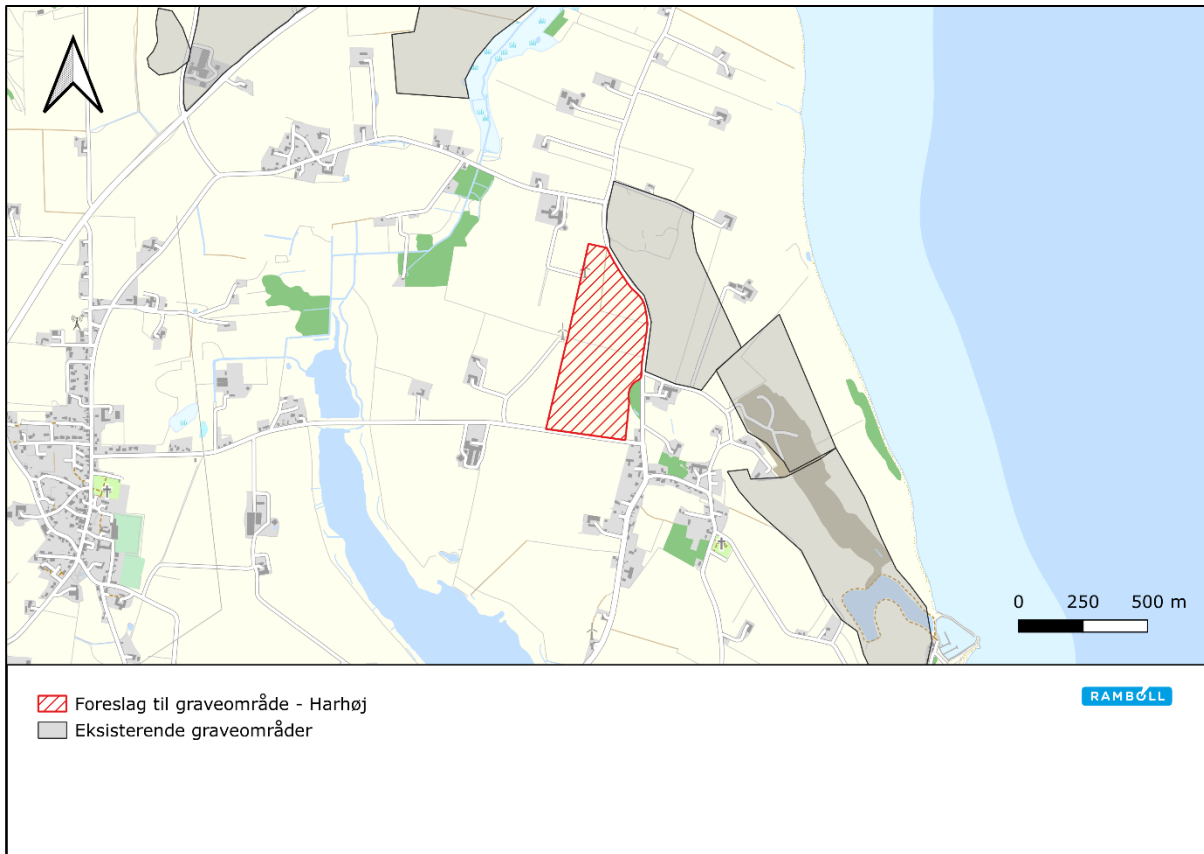
Beskrivelse af forslag til graveområde Harhøj Vest

Regionen foreslår at det nuværende interesseområde Harhøj Vest, Morsø Kommune udlægges som graveområde i et tillæg til Råstofplan 2024.

Det foreslåede areal omfatter matr.nr. 6at samt dele af 5a og 14n, Ejerslev By, Ejerslev. Arealet udgør ca. 18,5 ha og grænser op til vejene Hulhøjen mod øst og Kongevej mod syd.

Det foreslåede graveområde består udelukkende af landbrugsarealer og en enkelt vindmølle.

Ud fra en overslagsberegning udført for ansøger, er der op til ca. 10 meter moler i gennemsnit inden for et areal på ca. 4 ha. udgjort af de højest liggende dele af området. På de øvrige ca. 8 ha vurderes det, at der kan forekomme op til 5 meter moler i gennemsnit. Det giver overslagsmæssigt omkring 800.000 m³ i alt.

Figur 1: Oversigtskort over det forslåede graveområde.

Figur 2: Oversigtskort (ortofoto) med det forslåede graveområde.

Samlet vurdering

Resultatet af afgrænsningen efter miljøvurderingsloven er opstillet skematisk nedenfor. Hvorvidt der samlet set, inden for de overordnede temaer under det brede miljøbegreb, er risiko for væsentlig påvirkning af én eller flere miljøparametre, er angivet med farver som læses således:

Rød	Væsentlig påvirkning
Gul	Mindre påvirkning
Grøn	Ingen påvirkning

Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	Gul
Jordbund og vand	Gul
Landskab, kulturarv, arkitektonisk og arkæologisk arv, og geologiske interesser	Rød
Befolkning, menneskers sundhed	Gul
Luft, klima og ressourceforbrug	Gul

På baggrund af afgrænsningen vurderer Region Nordjylland, at udlæg af graveområdet potentielt kan medføre en væsentlig påvirkning af landskab, med hensyn til bevaringsværdige landskaber og nationale kystlandskaber, geologiske interesse, med hensyn til nationale geologiske bevaringsværdier og Geosite og kulturarv ved overlap med beskyttet dige. Region Nordjylland vurderer derfor, at graveområde Harhøj Vest skal miljøvurderes.

At andre miljøparametre ikke påvirkes, er under forudsætning af, at der i sagsbehandlingen af en eventuel tilladelse til indvinding af råstoffer, stilles de nødvendige vilkår til indvindingen, afværgeforanstaltninger og efterbehandling efter de relevante lovgivninger. Det drejer sig især om bl.a. øvrige naturforhold, trafik, støv, støj og vejadgang, som der ligeledes vil skulle stilles vilkår om.

Resultatet af afgrænsningen vil indgå i regionens videre afvejning efter råstoflovens § 3 /19/, som påbyder regionen at foretage en afvejning af hensynene i § 3.

Regionen vil med udgangspunkt i afvejningen og afgrænsningen derfor vurdere, hvorvidt graveområde Harhøj Vest eller dele heraf kan vedtages som graveområde i tillæg til Råstofplan 2024.

Råstoflovens § 3:

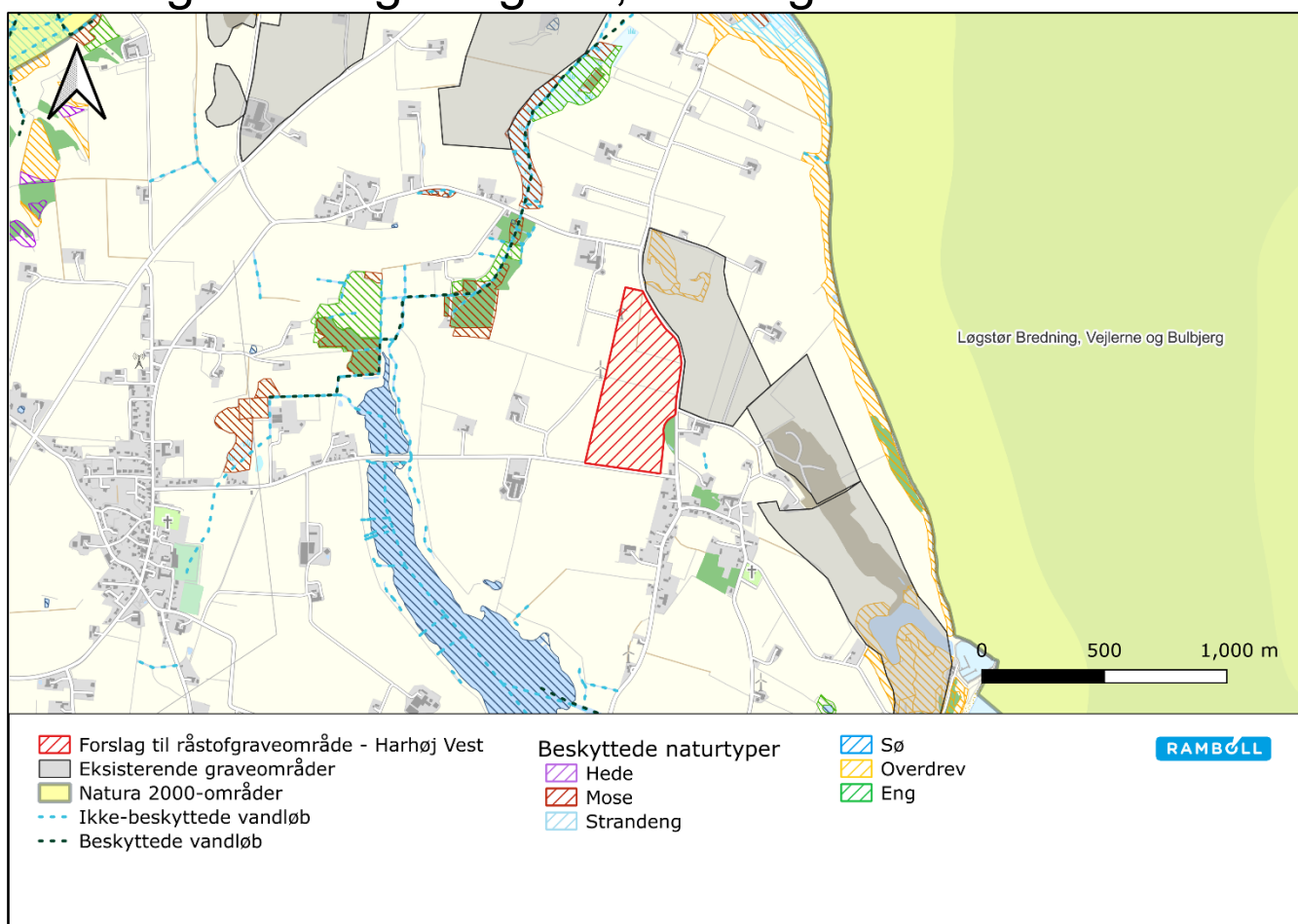
Ved lovens anvendelse skal der på den ene side lægges vægt på råstofressourcernes omfang og kvalitet og en sikring af råstofressourcernes udnyttelse samt tages erhvervsmæssige hensyn. På den anden side skal der lægges vægt på miljøbeskyttelse og vandforsyningsinteresser, beskyttelse af arkæologiske og geologiske interesser, naturbeskyttelse, herunder bevarelsen af landskabelige værdier og videnskabelige interesser, rekreative interesser, en hensigtsmæssig byudvikling, infrastrukturanlæg, herunder energiproducerende anlæg, jord- og skovbrugsmæssige interesser, sandflugtsbekæmpelse og risiko for oversvømmelse eller erosion af kysten, fiskerimæssige interesser, ulemper for skibs- og luftfarten samt ændringer i strøm- og bundforhold.

Regionens vurdering efter råstoflovens § 3 vil fremgå af høringsnotatet, der fremlægges i forbindelse med en eventuel vedtagelse af Forslag til tillæg til Råstofplan 2024.

2 Kort

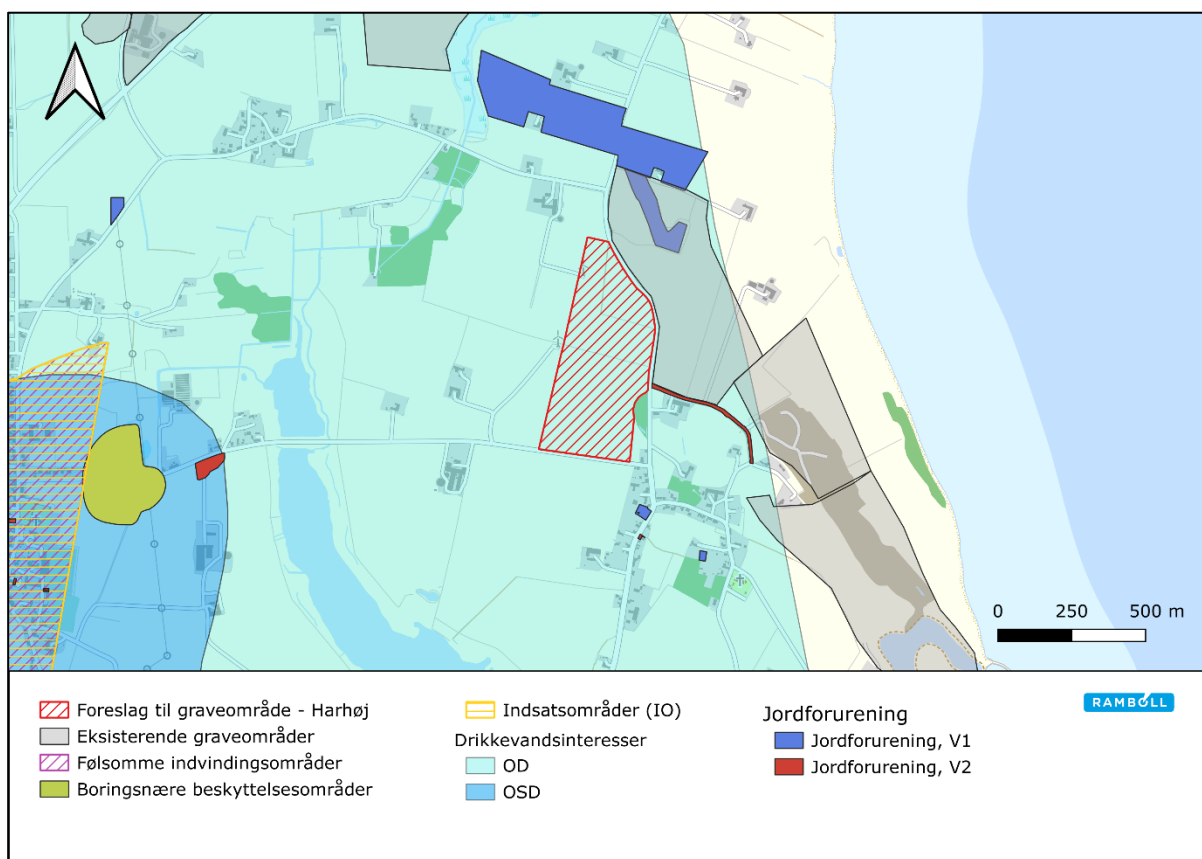
På de følgende kort er udvalgte miljøparametre fra afgrænsningen illustreret. Kortene er inddelt i de overordnede emner 'Biologisk mangfoldighed, flora og fauna', 'Jordbund og vand' samt 'Landskab, kulturarv, arkitektonisk og arkæologisk arv'.

Biologisk mangfoldighed, flora og fauna

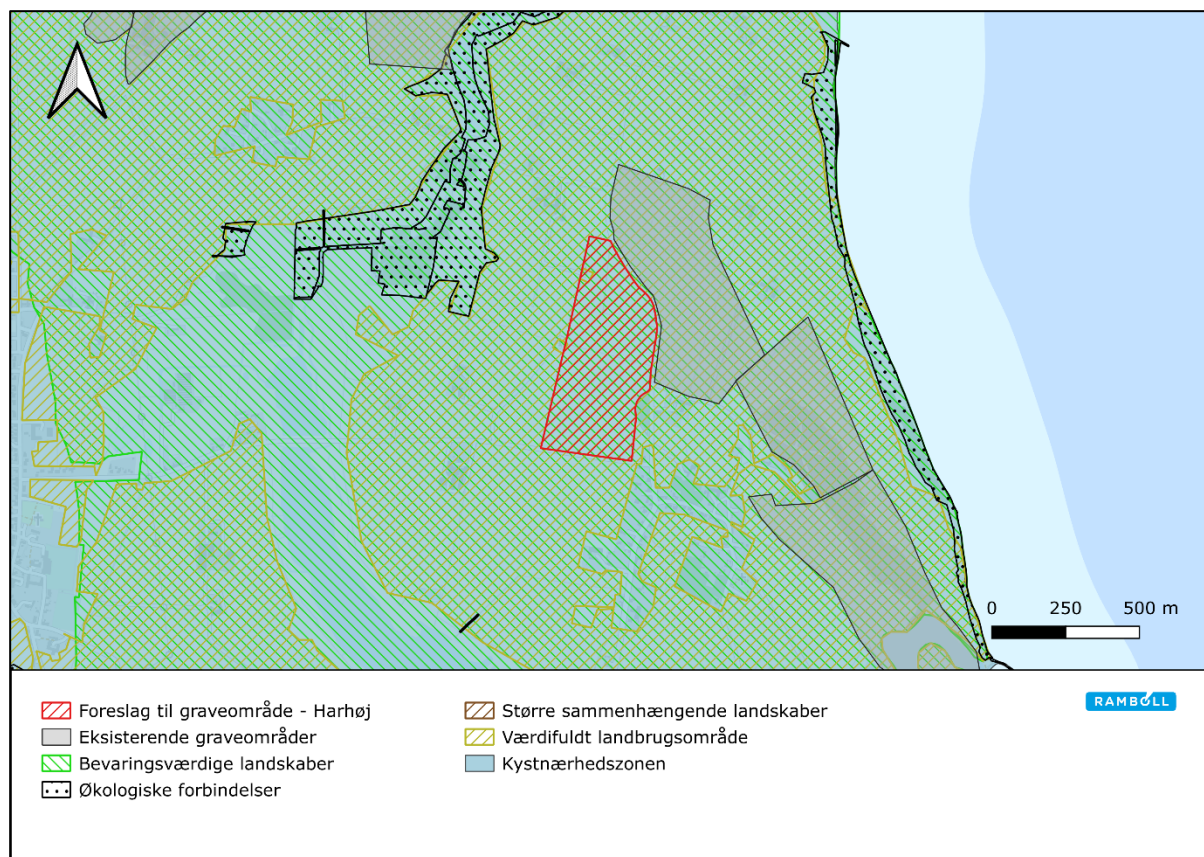
Figur 3: Relevante temaer vedrørende naturrelaterede miljøparametre. Potentielle naturområder er udpeget i Morsø Kommunes Kommuneplan /1/. De præsenterede naturtyper er beskyttet jf. naturbeskyttelseslovens § 3.

Jordbund og vand

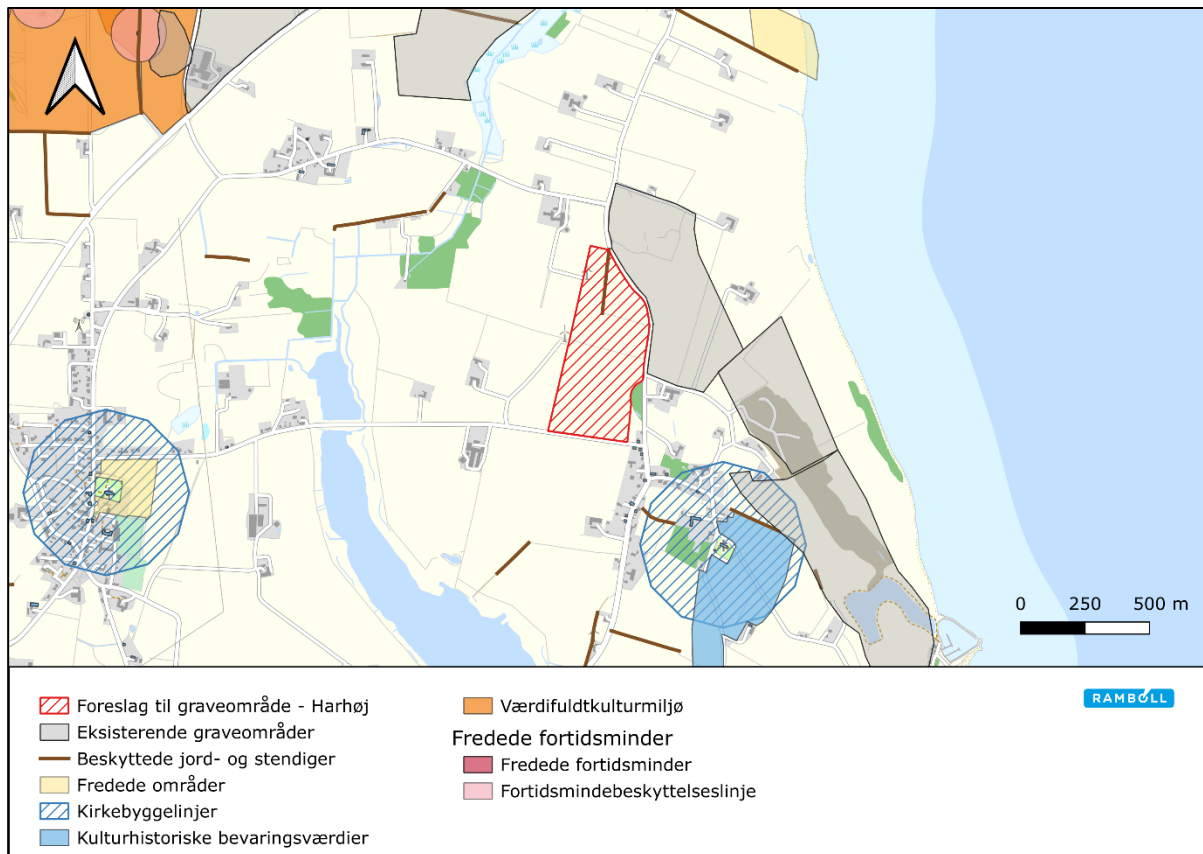

Figur 4: Relevante temaer vedrørende jordbund og grundvand. V2 = Jordforurening kortlagt på vidensniveau 2, V1 = Jordforurening kortlagt på vidensniveau 1, Følsomme indvindingsområder, boringsnære beskyttelsesområder, indsatsområder. OSD = Områder med særlige drikkevandsinteresser. OD = Områder med drikkevandsinteresse.

Landskab, kulturarv, arkitektonisk og arkæologisk arv

Figur 5: Relevante temaer vedrørende landskabelige værdier, herunder bevaringsværdige landskaber, økologiske forbindelser, større sammenhængende landskaber, værdifuldt kulturmiljø og kystnærhedszonen.

Figur 6: Relevante temaer vedrørende kulturhistoriske værdier. Kun fredede fortidsminder (Kulturarv fredet) har beskyttelseszone. Derudover fremgår beskyttede jord- og stendiger, fredede områder, kirkebyggelinjer, kulturhistoriske bevaringsværdier og værdifuldt kulturmiljø.

3 Afgrænsning af miljøparametre

Afgrænsningen bruges til at danne overblik over påvirkningen af de udvalgte miljøparametre. Vurderingen er angivet med krydser i nedenstående skema, som skal forstås således:

Ingen påvirkning	Parameteren findes ikke inden for eller nær det foreslåede graveområde, eller det kræver ingen særlige hensyn at sikre mod væsentlig påvirkning. Ingen påvirkning, derfor skal forslaget ikke miljøvurderes.
Mindre påvirkning	Parameteren findes inden for eller nær det foreslåede graveområde, og det kan kræve særlige hensyn, f.eks. vilkår til indvinding og efterbehandling, at sikre mod væsentlig påvirkning. Der er tale om en mindre påvirkning, som ikke i sig selv udløser miljøvurdering.
Væsentlig påvirkning	Parameteren findes inden for eller nær det foreslåede graveområde, og er af en sådan karakter, at vilkår til afværge muligvis ikke er tilstrækkeligt. Væsentlig påvirkning kan ikke afvises på dette niveau i planprocessen og en miljøvurdering kan være nødvendig.

Indledende afgrænsningen	Ja	Nej	Bemærkninger
Planen er omfattet af LBK nr. 4 af 03/01/2023. Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) /1/	X		§ 8. Myndigheden skal gennemføre en miljøvurdering af planer og programmer, hvor disse udarbejdes inden for landbrug, skovbrug, fiskeri, energi, industri, transport, affaldshåndtering, vandforvaltning, telekommunikation, turisme, fysisk planlægning og arealanvendelse og fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til de projekter, der er omfattet af bilag 1 og 2. ⁱ Bilag 2 pkt. 2a) omfatter: <i>Råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1)</i>
Planen kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt		X	Der er udarbejdet en Natura 2000-væsentlighedsvurdering for udlægningen af det foreslåede graveområde. Se nedenfor.

Afgrænsningen				Bemærkninger
(Planens indvirkning på miljøet)				
Miljøparametre	Ingen påvirkning	Mindre påvirkning	Væsentlig påvirkning	
Biologisk mangfoldighed, flora og fauna				
Eventuelle nærliggende internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000)	X			Det foreslåede graveområde ligger ca. 650 m nordøst for Natura 2000-område nr. 16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg og fuglebeskyttelsesområde nr. 12 Løgstør Bredning, Livø, Feggesund og Skarrehage, som ligger i videre forbindelse med fuglebeskyttelsesområderne nr. 8, 13, 19 og 20 /6/. Væsentlighedsvurderingen fremgår som Bilag 1 til afgrænsningen. Det kan på baggrund af væsentlighedsvurderingen udelukkes, at udlæg af graveområdet kan påvirke udpegningsgrundlaget og bevaringsmålsætningerne for Natura 2000-området.
Habitatnaturlyper eller andre særligt følsomme eller truede naturlyper	X			Nærmeste habitatnaturlype er klitlavning (naturlype 2190) og grågrøn klit (2130), der ligger ca. 1,5 km nord for det foreslåede graveområde i Natura 2000-område nr. 16 /6/. Det foreslåede graveområde vurderes ikke at påvirke habitatnaturlyper, da området ikke giver anledning til udledning af overfladevand med næringsstoffer eller miljøfremmede stoffer. Tidligere undersøgelser af råstofindvindinger viser, at råstofindvinding kun påvirker grundvandsspejlet med få cm og at påvirkningen er helt lokal /15/. Som vurderet ovenfor, kan det afvises, at råstofindvindingen vil påvirke grundvandspejlet og derved habitatnatur i nærliggende Natura 2000 områder.
Naturbeskyttelsesloven (§ 3-natur, beskyttelseslinjer mv.)		X		Nærmeste § 3-beskyttede naturlype er et overdrev, der ligger ca. 30 m nordøst for det foreslåede graveområde. Ca. 750 m vest for det foreslåede graveområde ligger en beskyttet sø. Desuden ligger der mose, eng og sø ca. 500 m vest for området. Indenfor en radius af 250 m fra graveområdet findes der ikke yderligere beskyttede naturlyper /6/. Da disse ikke ligger indenfor graveområdet, og da der ikke indvendes under grundvandsspejlet, vil der ikke være påvirkning af §3-beskyttet natur.
§ 17 Skovbyggelinje	X			Det foreslåede graveområde ligger ikke indenfor skovbyggelinjen /6/.

Afgrænsningen (Planens indvirkning på miljøet) Miljøparametre	Ingen påvirkning	Mindre påvirkning	Væsentlig påvirkning	Bemærkninger
§16 Sø- og åbeskyttelseslinje	X			Det foreslåede graveområde ligger ikke indenfor åbeskyttelseslinjen. Nærmeste søbeskyttelseslinje ligger ca. 570 m vest for det foreslåede gravområde /6/.
§ 15 Beskyttelse af kystområder	X			Det foreslåede graveområde ligger ikke indenfor strandbeskyttelseområde /6/.
<u>Dyreliv</u> Habitatdirektivet Rødlistede og fredede arter		X X X		Der er registreret hjejle indenfor planområdet i 2021. Der er derudover ikke kendskab til konkrete observationer af arter inden for det foreslåede graveområde /5//7/. <u>Arter på habitatdirektivets bilag IV:</u> Der er ikke kendskab til konkrete observationer af bilag IV arter inden for det foreslåede graveområde /5//7//10/. Der er i løbet af de sidste 10 år og inden for 5 km fra det foreslåede graveområde registreret odder, arter af flagermus, stor vandsalamander, strandtudse og spidssnudet frø. Nærmeste registrering af odder er ca. 1 km nord fra planområdet, hvor Ejerslevvej krydser Hundsø Afløbskanal. Nærmeste registrering af spidssnudet frø, strandtudse og stor vandsalamander er henholdsvis 850m, 1,1 km og 2,4 km fra planområdet. Der er registreret flere arter af flagermus ved Skærbæk Plantage, Præstegårdsplantage og Skarregård Plantage, der ligger ca. 2,9 km fra planområdet /5//7/. <u>Øvrige fredede – og rødlistede arter</u> Der er ikke kendskab til fredede- eller rødlistede arter inden for planområdet /5//7//10/. Der er i løbet af de sidste 10 år og inden for 5 km fra det foreslåede graveområde registreret de fredede arter: skrubtudse, butsnudet frø, hugorm, skovfirben, purpur-gøgeurt, kødfarvet gøgeurt, maj-gøgeurt, sumphullæbe og sortåret hvidvinge. Nærmeste registrering er skrubtudse, der er observeret ca. 500 m fra planområdet. Fjernelse af natur, herunder træer, kan potentielt have negativ indflydelse på visse arter, f.eks. flagermus, som for visse arteres vedkommende yngler og raster i gamle træer og benytter

Afgrænsningen				Bemærkninger
(Planens indvirkning på miljøet) Miljøparametre	Ingen påvirkning	Mindre påvirkning	Væsentlig påvirkning	
		X		levende hegn som ledelinjer i landskabet. Padder kan påvirkes, hvis vandhuller og andre våde naturtyper fjernes eller udtørres permanent ud. Det vurderes, at der ikke er raste- eller ynglesteder for arter på habitatdirektivets bilag IV herunder padder, arter af flagermus eller odder indenfor det foreslåede graveområde, da der er tale om et landbrugsareal i omdrift. <u>Fugle:</u> Jævnfør DOFbasen er der registreret 45 fuglearter indenfor lokaliteten ved Ejerslev, hvor det foreslåede graveområde er beliggende/10/ . Størstedelen af fuglearterne i Danmark er fredede, og flere af arterne i kvadratet er på Den danske gulliste. Der er desuden registreret fund af flere rødlistede fuglearter i området, heriblandt sangsvane, slørugle, digesvale, gulspurv, edderfugl, hedelærke, og rødglente, toppet skallesluger, tyrkerdue, agerhøne mm. /5//7//10/. Det kan ikke udelukkes, at en eller flere af arterne kan yngle nær det foreslåede grave- område. Visse arter er følsomme over for forstyrrelser, og det bør sikres, at man ikke fjerner re-detræer for f.eks. rovfugle, ugler, spætter mv. i ynglesæso-nen.
Planteliv Habitatdirektivet Rødlistede eller fre-dede arter	X			Der er ikke kendskab til fund af fredede plante arter indenfor eller umiddelbart nær det forslåede graveområde /5//7/. Der er registreret bakketidsel ca. 150 m fra planområdet. Bakketidsel er angivet som næsten truet (NT) på Den Danske Rødliste. Yderligere er der inden for 5 km fra planområdet registrerede de fredede plantearter; purpur-gøgeurt, kødfarvet gøgeurt, maj-gøgeurt, sumphullæbe. Den nærmeste registrering af fre-dede plantearter er purpur-gøgeurt, der er registreret ca. 1,5 km fra planområdet /5//7/.
Spredningskorridorer	X			Det foreslåede graveområde er i Morsø Kommunes kommu-neplan 2021-2033 ikke en del af en udpeget økologisk for-bindelse /6/.

Afgrænsningen (Planens indvirkning på miljøet) Miljøparametre	Ingen påvirkning	Mindre påvirkning	Væsentlig påvirkning	Bemærkninger
				Det foreslåede gravområde ligger ca. 280 m fra en potentiel økologisk forbindelse, og ca. 500 meter fra en økologisk forbindelse /6/.
Grønne områder	X			Det foreslåede graveområde er i Morsø Kommunes kommuneplan 2021-2033 ikke udpeget som naturbeskyttelsesområde. Det nærmeste vedtaget naturbeskyttelsesområde ligger ca. 650 m fra det foreslåede gravområde /6/.
Skovrejsning/ skovnedlæggelse	X			Der er ikke fredskov inden for det foreslåede graveområde. Der ligger et fredskovområde ca. 2 km nordvest for området /6/. Det foreslåede graveområde ligger indenfor et område, hvor skovrejsning er uønsket /6/. Det betyder, at der ikke er et ønske om, at der rejses skov i området, men at det er tilladt
Fredning	X			Der findes ikke fredede områder eller forslag til fredede områder inden for det foreslåede graveområde. Nærmeste fredede områder er beliggende ca. 960 m nordøst fra det foreslåede gravområde (arealfredning) /6/, og ca. 1,5 km vest for det foreslåede graveområde (Sejerslev kirke) /1/.
Nationalpark mv.	X			Overlap med Geosite behandles under "Landskab, kulturarv, arkitektonisk og arkæologisk arv, og geologiske interesser". Der er ikke i øvrigt overlap med nationalparker mv.
Jordbund og vand				
Vandområdeplan	X			Graveområdet ligger indenfor to regionale grundvandsforekomster (DK102_dkmj_10_ks og DK102_dkmj_951_kalk) omfattet af Vandområdeplan 2021-2027 /9/ /13/. De to grundvandsforekomster er begge vurderet til gode kvantitative tilstande og ringe kemisk tilstand. Arealomlægning fra jordbrug til råstofgrav vil resultere i ophør af gødskning og sprøjtning på arealet mens der er aktiv råstofindvinding. Råstofindvinding påvirker normalt ikke grundvandsforekomsters kvantitative tilstand, idet nedbør fortsat kan nedsive uhindret, og idet der normalt ikke bortledes vand fra aktive graveområder. Vandtab i form af f.eks. fordampning er forsvindende lille i forhold til den mængde, der dannes, og vil på ingen måde påvirke den kvantitative tilstand af grundvandsforekomsterne.

Afgrænsningen (Planens indvirkning på miljøet) Miljøparametre	Ingen påvirkning	Mindre påvirkning	Væsentlig påvirkning	Bemærkninger
	X			Nærmeste målsatte vandløb omfattet af Vandområdeplan 2021-2027 er vandløbet Sejerslev bæk (DK ID 07586), der ligger ca. 700 m syd for graveområdet. Vandløbet er vurderet til ringe økologisk tilstand og ukendt kemisk tilstand /13/. Nærmeste målsatte sø omfattet af Vandområdeplan 2021-2027 er Hundsø (DK ID 1217), der ligger ca. 900 m sydvest for graveområdet. Søen er vurderet til ukendt økologisk tilstand og ukendt kemisk tilstand /13/. Nærmeste målsatte kystvand omfattet af Vandområdeplan 2021-2027 er Løgstør Bredning (DK ID 234), der ligger ca. 800 m øst for graveområdet. Kystvandet er vurderet til dårlig økologisk tilstand og ikke-god kemisk tilstand /13/. Råstofindvinding må ikke medføre negative påvirkninger af målsatte vandområder, hvis det hindrer mål opfyldelse eller medfører, at vandområdets tilstandsklasse falder. Påvirkning af målsatte overfladevandområder vil typisk kunne ske ved påvirkning ved fx bortgravning eller udledning af vand. Der er ikke udledning til overfladevandsforekomster eller kystvande i forbindelse med planen. Råstofindvinding i det foreslået graveområde vurderes på grund af afstanden ikke at påvirke tilstand af eller mulighed for miljømålsopfyldelse for overfladevandområder, kystvande eller grundvandsforekomster.
Jordforurening	X			Der er ikke kortlagt jordforurening på vidensniveau 1 eller 2 inden for det foreslåede graveområde, men der findes flere matrikler med jordforurening på vidensniveau 1 i nærområdet i en afstand af ca. 150 m nord og syd for det foreslåede graveområde. Området er ikke omfattet af områdeklassificering /6/.
Risiko for forurening		X		Generelt er der ikke større risiko for jordforurening i forbindelse med råstofindvinding end ved almindelig jordbrugsmæssig drift eller anlægsarbejde. Det foreslåede graveområde består i dag af landbrugsareal, samt et mindre areal beplantet med træer i den sydlige del af området. Det nye arealudlæg vurderes ikke at medføre risiko for forurening af jorden, hvis

Afgrænsningen	Ingen påvirkning	Mindre påvirkning	Væsentlig påvirkning	Bemærkninger
(Planens indvirkning på miljøet) Miljøparametre				
		X		olie og kemikalier opbevares forsvarligt og i overensstemmelse med gældende regler. Spild af forurenende stoffer, såsom olie, kan forekomme ved f.eks. fejl under brug eller reparation af hydrauliske systemer på maskiner. Sådanne spild skal dokumenteres, opsamles og håndteres i overensstemmelse med gældende lovgivning. Det vurderes normalt ikke at udgøre et miljøproblem i råstofgrave, da der i tilladelser opstilles vilkår, der minimerer risikoen for spild – eksempelvis forbud mod reparation eller vask af maskiner inden for selve råstofgraven.
Jordhåndtering/flytning	X			Der er fri anvendelse af jorden, da det foreslåede graveområde ikke er forureningskortlagt eller omfattet af områdeklassificering. Der vil sandsynligvis være en mindre mængde muld og overjord som skal deponeres i forbindelse med indvindingen. Afhængig af efterbehandlingen vil jorden blive lagt tilbage eller kørt bort. Muld og overjorden forventes at være uforurenede, idet der hovedsageligt er tale om landbrugsjord.
Overfladevand, herunder påvirkning af vandløb og vådområder	X			Der ligger hverken beskyttede søer eller vandløb indenfor det foreslåede graveområde. Der ligger en beskyttet sø ca. 700 m sydvest for området og et moseareal ca. 500 m mod nordvest /6/. Det vurderes at disse ikke påvirkes grundet den store afstand mellem graveområde og sø.
Udledning af spildevand	X			Der udledes ikke spildevand i forbindelse med planen.
Grundvandsforhold	X			Der forventes et terrænnært grundvandsspejl. Tidligere undersøgelser har vist, at råstofindvinding ikke påvirker grundvandsforholdene negativt /15/. Der indvindes ikke under grundvandsspejlet. Der er ikke udpeget boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) indenfor det foreslåede graveområde. Det nærmeste boringsnære beskyttelsesområde ligger ca. 1,3 km vest for det foreslåede graveområde omkring Sejerslev Vandværk /6/.

Afgrænsningen (Planens indvirkning på miljøet) Miljøparametre	Ingen påvirkning	Mindre påvirkning	Væsentlig påvirkning	Bemærkninger
	X			Det foreslåede graveområde ligger i område med drikkevandsinteresser (OD) /6/.
	X			Råstofindvindingen vil kunne have betydning for grundvandskvaliteten, hvis der bortgraves lavpermeable lag.
				Det er praksis, at man i forbindelse med efterbehandlingen udlægger graveområder med drikkevands- og grundvandsinteresser til ekstensiv drift, hvor der ikke sprøjtes og gødeskes. Derfor vil efterbehandling muligvis ske til naturformål, så der vil være potentielt mindre udvaskning af nitrat og pesticider ved udlæg af det foreslåede graveområde. Se dog arealforbrug nedenfor.
Risiko for forurening af grundvandsressourcen	X			I forbindelse med det fremtidige projekt vil forhold vedrørende indretning og drift blive håndteret, så indvindingen ikke medfører hverken kvantitative eller kemiske væsentlige påvirkninger af grundvandsressourcen.
Vandstandsændringer	X			Da der ikke indvindes under grundvandsspejlet, vil der ingen påvirkning være af vandstanden.
Oversvømmelsesrisiko		X		Indvinding af råstoffer giver normalt ikke anledning til oversvømmelse. Afstrømningsforholdene kan ændres, men vandet vil normalt samle sig i det foreslåede graveområde. Der ligger flere beboelsesejendomme i nærheden af det foreslåede graveområde. Det skal sikres, at huse og veje ikke bliver påvirket.
Okkerpotentielle områder	X			Området er hverken udpeget som lavbundsområde eller område med risiko for okker-udledning /6/.
Landskab, kulturarv, arkitektonisk og arkæologisk arv				
Landskabelig værdi			X	I henhold til Morsø Kommunes kommuneplan 2021-2033 er området ikke udpeget som et større sammenhængende landskab. Til gengæld er det karakteriseret som et bevaringsværdigt landskab /3/.
Geologiske særpræg			X	Det foreslåede graveområde ligger inden for et område med geologiske bevaringsværdier /6/. Det er en af kommunalbestyrelsens mål inden for områderne med geologiske bevaringsværdier at sikre udlæg af arealer til lokal forsyning af råstoffer på Mors samt at efterbehandlingen af råstofgrave sker

Afgrænsningen	Ingen påvirkning	Mindre påvirkning	Væsentlig påvirkning	Bemærkninger
(Planens indvirkning på miljøet) Miljøparametre				
				ud fra en samlet vurdering af interesserne i området. Inden for sådanne områder af særlig geologisk interesse, skal hensynet til beskyttelsen af de nationale geologiske bevaringsværdier tillægges særlig stor vægt i kommunens sagsbehandling og planlægning /6/.
Nationalpark, geopark m.v.			X	Det foreslåede gravområde ligger indenfor et værdifuldt geologisk område, Nationalt Geologisk interesseområde, Nationale kystlandskaber og Geosite /3/
Kystnærhedszone		X		Det foreslåede graveområde ligger indenfor kystnærhedszonen /6/.
Kulturohistoriske værdier Herunder beskyttede diger og fortidsminder			X	Den østlige del af arealet overlapper med et kulturarvsareal. Området ligger ikke inden for værdifulde kulturmiljøer eller kulturohistoriske bevaringsværdier /6/. Det foreslåede graveområde overlapper i nordligste del af området med et beskyttet dige /6/.
Kirker og omgivelser	X			Ejerslev Kirke er beliggende ca. 500 m sydøst for graveområdet. Mellem kirken og graveområdet findes landsbyen Ejerslev samt bevoksning, hvorfor det vurderes, at der ikke er visuel sammenhæng mellem kirken og graveområdet, selvom dele af graveområdet er placeret højere i terrænet end kirken. I Morsø Kommuneplan er der udpeget kirkeomgivelser syd og øst for kirken, som ikke berøres af gravområdet, som findes ca. 500 m nordvest for udpegningen. Sjerslev kirke ligger ca. 1,5 km nordøst for graveområdet. Der er kirkebyggelinjer omkring kirken /6/. Det vurderes, at kirken og dens omgivelser ikke vil blive påvirket af råstofindvindingen på grund af afstanden.
	X			Der er ikke kendskab til kortlagte kirkeindsigtslinjer i eller nær det foreslåede graveområde.
Fredede eller bevaringsværdige bygninger, samt arkitektoniske værdier	X			Der er ikke fredede eller bevaringsværdige bygninger eller arkitektoniske værdier inden for det foreslåede graveområde. Naboejendommen Kongevejen 74, der er beliggende ca. 30 m fra det foreslåede graveområde er en bygning med middel be-

Afgrænsningen				Bemærkninger
(Planens indvirkning på miljøet)				
Miljøparametre	Ingen påvirkning	Mindre påvirkning	Væsentlig påvirkning	
				varingsværdi 4. Naboejendommen Kongevejen 75, der er beliggende ca. 35 m fra det foreslåede graveområde er en bygning med middel bevaringsværdi 4 /6/.
Befolkning, menneskers sundhed				
Kommuneplaner og lokalplaner, samt regional råstofplan			X	Det foreslåede graveområde overlapper med kommuneplan Landzone Vindmølleområde, Ejerslev og lokalplan vindmølleområde LV20 Ejerslev /18/.
				I Kommuneplan 2021-2033 for Morsø Kommune ligger det foreslåede graveområde indenfor et særlig værdifuldt landbrugsområde. Det ligger inden for et område hvor skovrejsning er uønsket /3//6/.
Begrænsninger og gener overfor befolkningen. Herunder sundhedstilstand		X		Indvinding af råstoffer kan overordnet set altid give gener for befolkningen.
		X		Der ligger flere ejendomme mindre end 150 meter fra det foreslåede graveområde. Heriblandt ejendommene Kongevejen 75, Kongevejen 74, Ejerslevvej 87, Hulhøjen 35, Hulhøjen 33 og Hesselbjergvej 46. Ejendomme, som ligger tæt på det foreslåede graveområde og langs transportvejene, vil i den periode, hvor der graves, opleve støj, vibrationer og muligvis støv fra kørsel med tunge køretøjer. Dette er beskrevet nedenfor. Hertil kommer et ukendt antal ejendomme langs transportvejene.
		X		Ejendomspriserne for ejendommene i nærheden af det ansøgte område kan blive negativt påvirket under råstofindvindingen som følge af nærheden til en råstofvirksomhed. Ejendomspriserne kan på sigt blive påvirket positivt i, hvis der efterbehandles til bl.a. naturformål eller rekreative arealer.
				Begge dele skønnes på baggrund af lignende eksempler.
Trafikafvikling/-belastning		X		Indvinding af råstoffer vil overordnet set ofte resultere i øget trafik.
				De nærmeste veje, som leder fra det foreslåede graveområde mod øst og syd er de kommunale veje Kongevejen, der leder til Sejerslev og Hjulhøjen, der leder videre til Ejerslevvej. Der ligger andre råstofområder ud til Næssundvej, og der må derfor forventes at være en del tung trafik i området i forvejen.

Afgrænsningen				Bemærkninger
(Planens indvirkning på miljøet) Miljøparametre	Ingen påvirkning	Mindre påvirkning	Væsentlig påvirkning	
				Der er ca. 10 km fra det planlagte graveområde til den større vej Feggesundvej og transport videre mod nord eller syd.
Støj		X		Indvinding af råstoffer vil overordnet set altid resultere i forøget støjniveau i nærområdet. Indvinding, af- og pålæsning samt transport af råstoffer støjer. Støjen vil komme fra dozer når muld rømmes af, gravemaskiner under gravearbejde, læsesmaskiner og lastbiler under læsning, maskinel under sortering og forarbejdning af materialer, transport af materiale fra det foreslåede graveområde, samt dozer når muld lægges på igen. Det foreslåede graveområde er beliggende i det åbne land med en del spredt bebyggelse i området omkring. De nærmeste bymæssige bebyggelser er Sejerslev og Ejerslev, der ligger henholdsvis ca. 1,5 km vest for og 150 m sydøst for det foreslåede graveområde. Med den fremherskende vindretning V-SV, så vil støjen en del dage af året, blive båret i retning mod Ejerslev. Støjbelastningen vil blive håndteret i forbindelse med det fremtidige projekt, herunder vurderingen af om det er nødvendigt med afværgende foranstaltninger så det sikres at Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier bliver overholdt.
Støv		X		Der kan i tørre perioder forekomme støv på grund af kørsel på ubefæstede arealer, fra materialestakke samt fra selve indvindingen. Genen kan afbødes med vanding af køreveje og stakke. Fortrinsvis ejendommene umiddelbart udenfor det foreslåede graveområde vil blive påvirket.
Vibrationer		X		Der vil forekomme vibrationer fra gravearbejde og kørsel med tunge køretøjer, samt af- og pålæsning. Primært vil bygningerne tæt på det foreslåede graveområde, som Kongevejen 75 og ejendomme på transportvejene blive påvirket i forbindelse med transport.
		X		Bygninger opført uden sokkel kan være følsomme overfor vibrationer. Der kan være bevaringsværdige eller fredede bygninger på transportruten.
Lys	X			I vinterperioden er der behov for lyskilder på kørende maskiner. Belysningen vurderes ikke at give anledning til gener,

Afgrænsningen				Bemærkninger
(Planens indvirkning på miljøet) Miljøparametre	Ingen påvirkning	Mindre påvirkning	Væsentlig påvirkning	
				da lyskilder ikke oplyser naboarealer til det foreslåede graveområde.
Risiko for ulykker	X	X		Indvinding af råstoffer vil overordnet set altid resultere i risiko for ulykker. Da det ikke er tilladt for uvedkommende at opholde sig eller færdes i det foreslåede graveområde, bør det ikke i sig selv udgøre en risiko for befolkningen.
Sikkerhed		X		Indvinding af råstoffer vil overordnet set altid resultere i en sikkerhedsrisiko, bl.a. i forhold til trafiksikkerhed, som følge af øget tung trafik på veje, der ikke er forberedt til dette. Der er transport på mindre lokale veje. I fald trafikmængden øges, kan der være større risiko for ulykker mellem lastbiler og bløde trafikanter end ellers.
Friluftsliv/rekreative interesser	X			Der er ikke nogen udpegede rekreative interesser i umiddelbar nærhed af det foreslåede graveområde. De nærmeste rekreative interesser er Ejerslev lystbådehavn beliggende ca. 1 km sydøst for det foreslåede graveområde /6/. Det vurderes ikke at de rekreative interesser bliver påvirket på grund af den store afstand til det foreslåede graveområde.
Påvirkning af erhvervsliv		X		Erhvervslivet i lokalområdet kan muligvis blive påvirket positivt, idet der kan sikres arbejdspladser i graveperioden. Konsekvensen af det foreslåede udlæg vurderes for det råstof-forbrugende erhvervsliv at være positiv. Hvis det ikke er muligt at efterbehandle til jordbrugsformål, vil jordbrugserhvervet blive påvirket i mindre grad. Der er ikke kendskab til øvrige virksomheder i nærområdet, som forventes at blive påvirket negativt af en evt. råstofindvinding.
Luft, klima og ressourceforbrug				
Eventuel påvirkning af klima CO2-udledning		X		Der vil altid være tale om udledning af drivhusgasser i forbindelse med energiforbrug ved råstofindvinding samt efterfølgende transport.
Luftforurening	X			Afhængig af produktionsformen vil der forekomme luftforurening fra maskiner og lignende. Emissioner herfra er primært forbrændingsprodukter fra dieselmotorer dvs. kvælstofilter

Afgrænsningen	Ingen påvirkning	Mindre påvirkning	Væsentlig påvirkning	Bemærkninger
(Planens indvirkning på miljøet) Miljøparametre				
				(NO _x), svovloxid (SO _x), partikler, kulbrinter (HC), kulilte (CO), PAH'er, samt drivhusgasserne CO ₂ , CH ₄ og N ₂ O. Området er dog forholdsvist åbent, og der er god mulighed for spredning.
Emissioner fra eventuel trafik til og fra området	X			Der vil være udstødning fra tung trafik. Emissioner herfra er primært forbrændingsprodukter fra dieselmotorer dvs. kvælstofilter (NO _x), svovloxid (SO _x), partikler, kulbrinter (HC), kulilte (CO), PAH'er, samt drivhusgasserne CO ₂ , CH ₄ og N ₂ O. Det vurderes ikke, at emissioner fra trafikken vil medføre en påvirkning af luftkvaliteten, da der allerede i dag er en del tung trafik i området, og da spredningsforholdene vurderes at være gode
Arealforbrug		X		Arealet er i dag landbrugsjord. Ved efterbehandling af råstofgravene skal det sikres, at den fremtidige brug af arealerne kan ske ud fra en samlet vurdering af interesserne i området. Region Nordjylland har et generelt ønske om, at efterbehandlingen og anvendelsen af det enkelte areal kan indgå i sammenhæng med det omgivende miljø. Det vil i mange tilfælde kunne medføre en større og bedre helhed og kan også tilføre elementer til områderne, som ikke var der før råstofgravningen.
Energiforbrug	X			Der vil altid være energiforbrug i forbindelse med drift og transport af råstoffer. Hvis råstofferne ikke hentes fra det foreslåede graveområde, vil de skulle hentes et andet sted, med et tilsvarende energiforbrug til følge.
Vandforbrug		X		Der bruges ofte vand til vanding af veje mv. Mængderne er ikke kendt på nuværende tidspunkt. Vandet vil nedsive igen. Der vil dog være et mindre tab ved fordampning og ved bortførsel af materialer.
Produkter, materialer, råstoffer	X	X		Der er normalt ikke noget forbrug af produkter, materialer eller råstoffer ved indvinding af moler ud over olie og drivmidler til maskinel. Det foreslåede graveområde vil være med til at dække regionens behov for moler.
Affald, genanvendelse	X			Selve indvinding af moler resulterer normalt ikke i affald, men der kan opstå affald fra maskinel og personale. Evt.

Indbyrdes effekter mellem miljøparametre		X		De forskellige parametre under de overordnede emner påvirker ofte hinanden i mindre grad, eller summer sammen til en større påvirkning end de har hver for sig. F.eks. vil mindre påvirkninger under emnet Befolkning, menneskers sundhed, såsom støv, støj, trafik og begrænsninger for befolkningen muligvis tilsammen gøre at helhedsoplevelsen af en nærliggende råstofindvinding bliver at der er en negativ påvirkning.
--	--	---	--	---

4

Referencer

Alle websteder er besøgt i marts og april 2025.

- /1/ Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (LBK nr. 4 af 03/01/2023). <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2023/4>
- /2/ Hydrologisk Informations- og prognosesystem, uden dato, [Hydrologisk Informations- og Prognosesystem \(dataforsyningen.dk\)](https://dataforsyningen.dk)
- /3/ Morsø Kommune 2021, Kommuneplan 2021-2033 <https://morsoe.viewer.dkplan.niras.dk/plan/25#/>
- /4/ Miljøministeriet, 2021, Natura 2000-plan 2022-2027 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg. [Rapport](#)
- /5/ Naturbasen – søgekort. [Søgekort](#)
- /6/ Danmarks Miljøportal, arealinformation. <http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/>
- /7/ Arter.dk. [Fundsøgning - Arter](#)
- /8/ Region Nordjylland (2020): Råstofplan 2024. <https://rn.viewer.dkplan.niras.dk/plan/17#/6940>
- /9/ Miljø- og Fødevareministeriet, Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering: *MiljøGIS for Vandområdeplanerne 2021-2027*. Juni 2021. <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3hoering2021>
- /10/ Dansk ornitologisk forening. Uden dato. *DOFbasen*. <http://dofbasen.dk/>
- /11/ Erhvervsstyrelsen, Geodatastyrelsen, *PlansystemDK* <https://planinfo.erhvervsstyrelsen.dk/plandatdk>
- /12/ Miljøministeriet. 2017. Bekendtgørelse af lov om råstoffer (LBK nr 124 af 26/01/2017). <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=186423>
- /13/ Vandrammedirektivet. [Miljøgis \(mim.dk\)](#)
- /14/ Kulturministeriet, slots- og kulturstyrelsen, *Fredede og bevarelsesværdige bygninger*, <https://www.kulturarv.dk/fbb/index.htm>

- /15/ Region Hovedstaden og Region Midtjylland, 2014, Konsekvenser for grundvandskvaliteten ved råstofindvinding under grundvandsspejlet. [Rapport Konsekvenser for grundvandskvaliteten ved råstofindvinding under grundvandsspejlet.pdf \(regionh.dk\)](#)
- /16/ Region Hovedstaden, 2015, Monitoring af vandstand ved Store Rosenbusk Grusgrav
- /17/ Artsfredningsbekendtgørelsen. [eLov - Artfredningsbekendtgørelsen § 6](#)
- /18/ [Plan- og landdistriktsstyrelsen. Plandata, kort. https://kort.plandata.dk/spatialmap](#)
- /19/ Bekendtgørelse af lov om råstoffer (LBK nr 1230 af 20/11/2024). <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/1230>
- /20/ SGAV miljøgis - Kort over geologiske interesseområder <https://sgavmst.dk/natur-og-jagt/naturen-i-danmark/landskab/geologiske-interesser>

<i>Rådgiver:</i>	Rambøll,
<i>Udarbejdet af:</i>	CHHD, AKHM, SBJE
<i>Kvalitetskontrol:</i>	DIBU
<i>Godkendt af:</i>	DIBU

Afgrænsningsnotat

Regional Udvikling
Kontoret Bæredygtig Udvikling
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst

Version 2. juli 2025

REGION NORDJYLLAND
– i gode hænder

HARHØJ, MORSØ KOMMUNE

Bilag 2

Væsetlighedsvurdering

REGION NORDJYLLAND
– i gode hænder

Forslag til Tillæg Råstofplan 2024 for graveområde Harhøj, Morsø Kommune

VÆSENTLIGHEDSVURDERING Natura 2000-område N16 'Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg'

Projektnavn	Forslag til Tillæg Råstofplan 2024
Projektnr.	REG2025N01637
Modtager	Region Nordjylland
Dokumenttype	Væsentlighedsvurdering
Version	1.0
Dato	06-05-2025
Udarbejdet af	CHHD
Kontrolleret af	KSPE
Godkendt af	DIBU

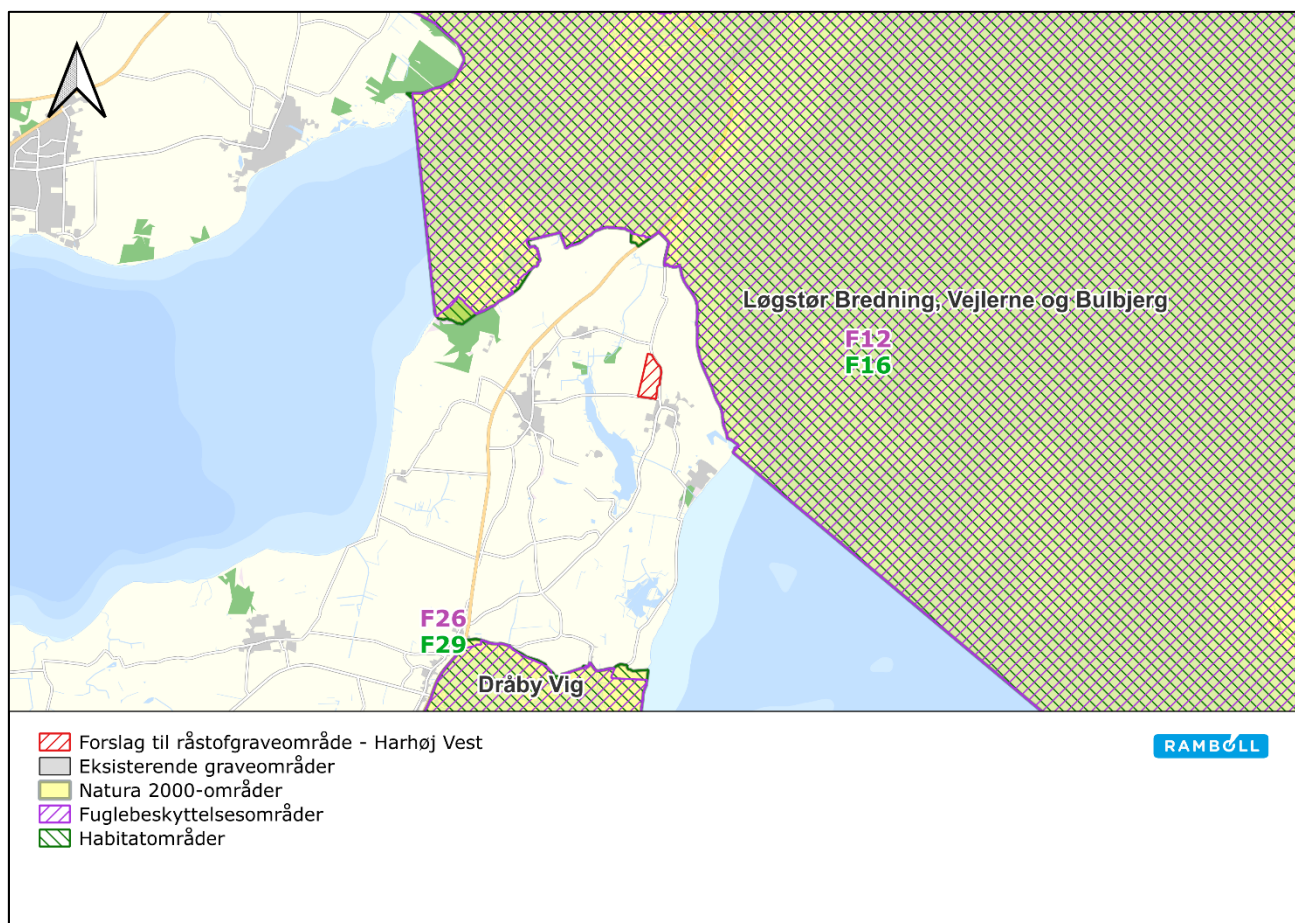
Konklusion

Det konkluderes ud fra vurderingen af projektets påvirkning af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for N16, Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg at det kan afvises, at der vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag og områdets integritet. Der skal derfor ikke gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for området, hvor det undersøges nærmere, om der kan ske skade på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag og integritet.

Væsentlighedsvurdering N16

Der er i henhold til § 6 stk. 1 i Habitatbekendtgørelsen foretaget en Natura 2000-væsentligheds-vurdering af det foreslåede graveområde ved Harhøj /1/.

Det foreslåede graveområde er beliggende nær Ejerslev på Morsø. Området har en størrelse på ca. 18,9 ha og er beliggende på matrikel 14n, 6at og 5a Ejerslev By, Ejerslev 0. Det foreslåede graveområde består i dag af intensivt dyrket landbrug, uklassificeret landbrug og en enkelt vindmølle 0. Området er desuden karakteriseret ved tilstedeværelsen af moler. Ud fra en overslagsberegning udført af ansøger, er der op til ca. 10 meter moler i gennemsnit inden for et areal på ca. 4 ha. udgjort af de højest liggende dele af området. På de øvrige ca. 8 ha vurderes det, at der kan forekomme op til 5 meter moler i gennemsnit. Det giver overslagsmæssigt omkring 800.000 m³ i alt.

Figur 1. Kort over Natura 2000 områder nær det foreslåede råstofgraveområde.

Det nærmeste Natura 2000 område er nr. 16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg, der ligger ca. 650 m nordøst for det foreslåede graveområde 0. Natura 2000 område nr. 16 udgøres af EF-habitat-område **H16** af samme navn og EF-Fuglebeskyttelsesområde **F8** (Kysten fra Aggersund til Bygholm Vejle), **F12** (Løgstør Bredning, Livø, Feggesund og Skarrehage), **F13** (Østlige Vejler), **F19** (Lønnerup Fjord) og **F20** (Vestlige Vejler, Arup Holm og Hovsør Røn).

Det nærmeste fuglebeskyttelsesområde for det foreslåede graveområde er F12 0. Natura 2000-området ligger i Jammerbugt, Vesthimmerland, Morsø og Thisted Kommune og indenfor vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Natura 2000 området har et samlet areal på 45.138 ha, hvoraf ca. 70% udgøres af fjord. Området er blandt andet udpeget for at beskytte store fuglebestande, idet det er et af Nordvest Europas bedste fugleområder 0.

Naturtyper, arter og fugle på udpegningsgrundlagene for habitatområdet nedenfor i Tabel 1 og fuglebeskyttelsesområderne fremgår nedenfor i Tabel 2.

Væsentlighedsvurderingen omfatter den potentielle påvirkning af Natura 2000-område nr. 16 i forbindelse med udvidelsen af råstofgraveområdet ved Harhøj samt vurderingen af, om denne påvirkning er væsentligt. Vurderingen er baseret på eksisterende viden om områderne og foretages uden forudgående besigtigelse af det specifikke graveområde. Væsentlighedsvurderingen indeholder en generel vurdering af forhold relateret til støv, vibrationer og støj samt mulige ændringer i grundvandsstanden.

Tabel 1. Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for N16. * angiver, hvorvidt naturtypen er prioriteret.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 16		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Strandeng (1330)
	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit* (2130)	Kliihede* (2140)
	Havtornklit (2160)	Grårisklit (2170)
	Klitlavning (2190)	Enebærklit* (2250)
	Søbred med småurter (3130)	Kransnålaige-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Våd hede (4010)
	Tør hede (4030)	Enekrat (5130)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Hængesæk (7140)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor (9110)	Stilkeke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Havlampret (1095)	Stor vandsalamander (1166)
	Odder (1355)	Spættet sæl (1365)
	Damflagermus (1318)	

Tabel 2. Fugle på udpegningsgrundlagene for N116. "T" angiver trækfugle mens "Y" angiver ynglefugle

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 8		
Fugle:	Kortnæbbet gås (T)	Lysbuget knortegås (T)
	Klyde (Y)	Almindelig ryle (Y)
	Havterne (Y)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 12		
Fugle:	Kortnæbbet gås (T)	Lysbuget knortegås (T)
	Hvinand (T)	Toppet skallesluger (T)
	Dværgterne (Y)	Havterne (Y)

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 13		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Skestork (T)
	Pibesvane (T)	Sangsvane (T)
	Grågås (T)	Sædgås (T)
	Kortnæbbet gås (T)	Bramgås (T)
	Knarand (T)	Skeand (T)
	Pibeand (T)	Krikand (T)
	Fiskeørn (T)	Blå kærhøg (T)
	Rørhøg (Y)	Vandrefalk (T)
	Plettet rørvagtel (Y)	Trane (TY)
	Klyde (TY)	Hjejle (T)
	Pomeransfugl (T)	Almindelig ryle (Y)
	Brushane (Y)	Stor kobbersnepe (Y)
	Dværgmåge (Y)	Fjordterne (Y)
	Havterne (Y)	Sortterne (Y)
	Blåhals (Y)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 19		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Pibesvane (T)
	Sangsvane (T)	Kortnæbbet gås (T)
	Pomeransfugl (T)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 20		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Hvid stork (Y)
	Skestork (TY)	Pibesvane (T)
	Sangsvane (T)	Grågås (T)
	Sædgås (T)	Kortnæbbet gås (T)
	Skeand (T)	Krikand (T)
	Toppet skallesluger (T)	Rørhøg (Y)
	Blå kærhøg (T)	Vandrefalk (T)
	Engsnarre (Y)	Plettet rørvagtel (Y)
	Klyde (Y)	Hjejle (T)
	Almindelig ryle (Y)	Brushane (Y)
	Dværgmåge (Y)	Fjordterne (Y)
	Havterne (Y)	Sortterne (Y)
	Blåhals (Y)	

Bevaringsmålsætninger

De overordnede- og konkrete bevaringsmålsætninger for Natura 2000-område nr. 16, fremgår af den gældende Natura 2000-plan 0.

Påvirkning af fuglebeskyttelsesområder

Fuglene udgør en væsentlig del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000 område nr. 16. Der er registreret hjejle inden for det foreslåede graveområde, yderligere er flere arter tilknyttet det åbne land, herunder sangsvane, skestork, bramgås, kortnæbbet gås og rørhøg registreret på de omkringliggende marker inden for de sidste 10 år 00.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000 område nr. 16 er gennemgået i perioden fra 2018 til 2021 hvor det er fundet, at almindelig ryle ikke er til stede i fuglebeskyttelsesområde F8 samt at sortterne, hvid stork og dværgmåge ikke er til stede i fuglebeskyttelsesområde F20. Det er desuden fundet at vandrefalk, fiskeørn, sædgås og pomeransfugl ikke er til stede i international eller national væsentlig forekomst indenfor fuglebeskyttelsesområde F13 samt at der ikke er væsentlige forekomster af pomeransfugl i F19 og af blå kærhøg, sædgås og vandrefalk i F20 0.

Det kan ud fra ovenstående konkluderes, at Natura 2000-området ikke rummer væsentlige forekomster af hvid stork, vandrefalk, fiskeørn, sædgås og pomeransfugl.

Påvirkning af vadefugle

Flere af fuglene på udpegningsgrundlaget udgøres af arter tilknyttet større vådområder, hav, kyst og våde enge, herunder klyde, almindelig ryle, hvinand, havterne, toppet skallesluger, dværgterne, skestork, knarand, pibeand, rørvagtel, klyde, brushane, rørdum, dværgmåge, skeand, krikand, hjejle, stor kobbersnepe, engsnarre, sortterne.

På baggrund af planens karakter som råstofindvinding og da det foreslåede graveområde ligger ca. 650 m fra kysten, kan det afvises, at vadefuglene på udpegningsgrundlaget vil påvirkes af etableringen af en råstofgrav ved Harhøj. Herunder er påvirkningerne fra indvinding af råstoffer forholdsvis lokale og typisk relateret til støv, vibrationer og støj samt mulige ændringer i grundvandsstanden. Der vil desuden ikke inddrages arealer af Natura 2000-området, hvor vadefuglene har deres levesteder.

Påvirkning af fugle tilknyttet det åbne land

Ved oprettelse af råstofindvindingen inddrages markarealer, der potentielt kan udnyttes som fourageringsområde af arter tilknyttet det åbne land, herunder grågås, hjejle, lysbuget knortegås, kortnæbbet gås og bramgås, blå kærhøg, vandrefalk, pibesvane, trane, pomeransfugl, hvid stork. Ud fra arealets størrelse og værdi som fourageringsområde er projektområdet mindre væsentligt sammenholdt med det samlede potentielle fourageringsområde, der omgiver projektområdet. Herunder fremstår store dele af området som intensivt dyrkede marker, ligesom området rummer en vindmølle, der ligeledes forventes at have en fortrængende effekt på flere fuglearter. Det kan derfor afvises, at arter og fugle på udpegningsgrundlaget vil påvirkes væsentligt af råstofindvindingen.

Omfanget af habitattabet i forbindelse med etableringen af råstofgraveområdet forventes desuden at være midlertidigt og begrænset til det foreslåede graveområde, hvorved der ikke inddrages arealer indenfor Natura 2000 området. Såfremt det foreslåede graveområde efterbehandles til naturformål, er det desuden muligt, at en udlægning af råstofgraveområde på sigt kan bidrage til at højne naturværdien indenfor området.

Påvirkning af habitatområde H16

Påvirkning af habitatnaturtyper ved indvinding under grundvand

Grundvandsspejlet indenfor det foreslåede graveområde ligger relativt nær terrænoverfladen 0, hvilket betyder, at det ikke kan udelukkes, at der vil ske indvinding under grundvandsspejlet. Ved råstofindvinding under det terrænnære grundvandsspejl kan der potentielt forekomme en lokal sænkning af grundvandsstanden i og nær det foreslåede graveområde.

I en rapport fra Miljøstyrelsen konkluderes det, at indvinding af råstoffer under grundvandsspejlet kun har begrænset påvirkning på grundvandsstanden og -kvaliteten 0. Derudover fremgår det, at en sænkning af grundvandsstanden generelt ikke observeres, hverken indenfor eller i nærheden af graveområdet efter længere tids indvinding. Dog kan mindre og midlertidige ændringer i vandstanden forekomme i den indledende fase af indvindingen, hvor grundvandet vil flytte sig fra omgivelserne til råstofgraven. Grundvandssænkningen vil desuden afhænge af intensiteten af råstofindvindingen. Tidligere erfaringer fra andre graveområder viser, at grundvandsstanden typisk kun vil sænkes med få centimeter og over et relativt begrænset område 0.

Nærmeste habitatnaturtype er klitlavning (naturtype 2190) og grågrøn klit (2130), der ligger ca. 1,5 km nord for det foreslåede graveområde i Natura 2000-område nr. 16. Klitlavningen er vurderet at have god tilstand, hvor grågrøn klit vurderes at have en moderat tilstand 0.

På baggrund af afstanden mellem på ca. 1,5 km mellem det foreslåede graveområde og nærmeste habitatnatur er det vurderingen, at en potentiel ændring af grundvandsstanden, i forbindelse med indvindingen af råstoffer, ikke vil påvirke de hydrologiske forhold indenfor Natura 2000 område nr. 16, hvorved det kan det afvises, at det foreslåede graveområde udgør en risiko for, at de ovenstående naturtyper på udpegningsgrundlaget kan fastholde eller opnå en gunstig bevaringsstatus.

Påvirkning af arter

Påvirkning af stor vandsalamander

Stor vandsalamander tilbringer størstedelen af året på land, herunder i skovområder, parker og i haver. Arten er primært aktiv om natten. Fra oktober til april er stor vandsalamander i dvale, hvor den blandt andet overvintrer i hulrum i jorden, kældre, træstammer og under større sten. Arten finder generelt levesteder nær deres ynglesteder. Arten opsøger primært levesteder tæt på ynglestederne og bevæger sig oftest kun få hundrede meter væk. Der er dog observeret vandringer på mere end 1 km 0. Den nærmeste registrering af stor vandsalamander er 2,4 km fra det foreslåede graveområde 00.

Det foreslåede graveområde består i dag af landbrug, herunder intensivt dyrkede marker 0, hvorved det ikke indeholder egnede habitater for stor vandsalamander. Det vurderes derfor, at det udlægningen af foreslåede graveområde ikke vil forårsage en negativ påvirkning på yngle- og rastesteder tilknyttet stor vandsalamander.

Derudover er det vurderingen at en potentiel påvirkning af en lokal bestand ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning på bevaringsmålsætningen for Natura 2000-området. Denne vurdering er baseret på afstanden til Natura 2000-området samt artens forholdsvis begrænsede spredningsevne, hvilket betyder, at en eventuel bestand i graveområdets nærområde sandsynligvis ikke er forbundet med Natura 2000-området.

Påvirkning af flagermus

Damflagermus har dagskvarterer i huse og sommetider i træer med hulheder 0. Der er dog hverken træer eller bygninger inden for det foreslåede graveområde, hvorved etableringen af det foreslåede graveområde ikke vil påvirke yngle- og rastesteder tilknyttet damflagermus.

Damflagermusen er aktiv sent på aften og om natten, hvor den benytter ledelinjer når den navigerer rundt i landskabet. Ledelinjerne kan eksempelvis udgøres af vandløb, veje, levendehegn, større søer, åer eller skovveje, hvor arten ligeledes fouragere. Artens transport over land foregår typisk i højder på mellem 2-5 m, hvorved arten typisk jager lavt sammenlignet med flere øvrige arter af flagermus 0.

Ved øget trafik kan der opstå en forhøjet risiko for trafikdrab af arter som krydser adgangsvejene, herunder damflagermus, som kan bruge vejene som ledelinjer og som jager forholdsvis lavt. Det er dog forventningen, at arbejdet og den øgede trafikmængde, der kan være forbundet hermed, vil være begrænset til dagtimerne, hvorfor damflagermus ikke forventes at blive påvirket væsentligt som følge af den potentielt øgede trafik i området.

Flagermus er desuden følsomme over for støj og lysforurening og damflagermusens jagtområder kan ligge i en afstand på 20-30 km fra dens yngle- og rastesteder 0. Da det formodes, at arbejdet vil finde sted i dagtimerne, hvor flagermusen er aktiv i aften- og nattetimerne og da området ikke rummer oplagte fourageringsområder for damflagermus er det vurderingen, at støj ikke vil udgøre en påvirkning af damflagermus.

Påvirkning af odder

Nærmeste registrering af odder er ca. 1 km nord fra planområdet, hvor Ejerslevvej krydser Hundsø Afløbskanal 00. Odderens tilstedeværelse er tilknyttet vådområder og arten trives i områder med både rindende- stillestående, fersk-, og saltvand. Bestandstætheden for odder er generelt lav, da artens territorie kan strække sig over mere end 10 km vandløb. Odderen er nataktiv, hvor indvindingen af råstoffer forventes at finde sted i dagtimerne. Om dagen opholder odderen sig typisk skjult i eksempelvis huler, krat og buskadser 0.

Da det foreslåede graveområde består af landbrug, herunder intensivt dyrkede marker, og derfor ikke indeholder natur af relevans for odder, kan det afvises, at planen vil medføre en negativ påvirkning af yngle- og rastesteder tilknyttet odder.

Ved øget trafik kan der opstå en forhøjet risiko for trafikdrab af arter som krydser adgangsvejene, herunder potentielt odder. Det er dog forventningen, at arbejdet og den øgede trafikmængde, der kan være forbundet hermed, vil være begrænset til dagtimerne, hvorfor odder heller ikke forventes at blive påvirket væsentligt som følge af den potentielt øgede trafik i området.

Påvirkning af havlampret og spættet sæl

Havlampret og spættet sæl er ligeledes på udpegningsgrundlaget for natura 2000 område nr. 16. Da der er ca. 650 m mellem graveområdet og kysten samt da indvindingen foregår på land og derved ikke påvirker hverken arter tilknyttet kyst- og havmiljø eller deres habitater, kan det afvises at yngle- og rastesteder for arterne havlampret og spættet sæl, vil påvirkes som følge af etableringen af graveområdet.

Kumulative effekter

Ifølge habitatdirektivet skal væsentlighedsvurderingen også omfatte en mulig kumulativ effekt. Vurderingen skal også inddrage om planer og projekter i sammenhæng med andre planer og projekter kan påvirke Natura 2000-områdets integritet væsentligt.

Der er ikke kendskab til andre projekter eller planer, der kan have en kumulativ effekt på Natura 2000-området.

Konklusion

Det kan på baggrund af projektets påvirkning af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for N16 'Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg' at det kan afvises, at der vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag og områdets integritet. Der skal derfor ikke gennemføres en Natura 2000-konsekvensvurdering for området.

Referencer

- /1/ Miljø- og Ligestillingsministeriet, 'Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale beskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (BEK nr 1098 af 21/08/2023)'. Available: <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2023/1098>
- /2/ Danmarks Miljøportal, 'Arealinformation'. Available: <https://danmarksarealinformation.miljoportal.dk/?viewer=distribution>
- /3/ Miljøstyrelsen, 'Miljøgis for høring af vandområdeplaner 2021-2027'. Available: <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3hoering2021>
- /4/ Miljøstyrelsen, 'Natura 2000-plan 2022-2027, Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg, Natura 2000-område nr. 16, [Online]. Available: <https://edit.mst.dk/media/mfpndped/n16-natura2000-plan-2022-27-loegstoer-bredning-vejlerne-og-bulbjerg.pdf>
- /5/ Miljøstyrelsen, K. Ambo, N. Kan, M. J. Claesson, G. Gustafson, and C. T. Högskola, 'Følgevirkninger af råstofgravning under grundvandsspejlet', vol. 526, 2000.
- /6/ Miljøstyrelsen, 'Natura 2000 planer 2022-2027, Available: <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022>
- /7/ Arter, Arter.dk. Available: <https://arter.dk>
- /8/ Naturbasen, Naturbasen. Available: <https://www.naturbasen.dk/>
- /9/ DCE, Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, 2024, Available: <https://dce.au.dk>
- /10/ DCE, 'Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV – flagermus og odder', 2024. Available: <https://dce.au.dk>

Råstofplan 2024 – Harhøj

Vurdering af påvirkning af landskab og geologi

Region Nordjylland

Dato: 18. juni 2024

Indhold

1.	Indledning.....	3
2.	Landskabets karakter	4
3.	Landskabets værdi og sårbarhed	5
4.	Påvirkning af landskabets geologiske strukturer	6
5.	Påvirkning af landskabets visuelle forhold	7
	Kystlandskabet	7
	Ejerslev molerlandskab	7
	Hundsølavningen	8
6.	Opsamling.....	9

1. Indledning

Nærværende notat er udarbejdet af NIRAS A/S efter anmodning fra Region Nordjylland. Notatet indeholder en uddybende vurdering af landskab og geologi for et potentielt nyt graveområde ved Harhøj på Mors, som indgår i "Forslag til miljørapport for Råstofplan 2024", udarbejdet af Rambøll på vegne af Region Nordjylland.

Uddybningen sker på baggrund af en indsigelse fra Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen efterspørger en konkret analyse af landskabets karakter, en beskrivelse af omfang af råstofindvinding samt en vurdering af den påvirkning, indvindingen vil få på landskabsinteressen i indvindingsfasen og efter endt indvinding. Nærværende notat indeholder dermed en kort, uddybende beskrivelse af landskabets karakter samt en vurdering af landskabets sårbarhed i forhold til råstofindvinding, samt en vurdering af råstofindvindings påvirkning af landskabsinteressen. Beskrivelse og vurdering tager afsæt i landskabskaraktermetodens principper. Vurderingen er især fokuseret på sårbarheden af landskabets bærende, identitetsgivende karaktertræk, landskabsoplevelserne og de særlige visuelle oplevelsesmuligheder i det pågældende landskab.

Miljøstyrelsen efterspørger ligeledes en uddybning vurdering af påvirkningen af de konkrete geologiske interesser i området, herunder særligt en vurdering af den kumulative påvirkning, som det nye område vil have i sammenhæng med de allerede udpegede råstofområder i det omgivende landskab.

Vurderingen er lavet med afsæt i følgende fire parametre:

1. Landskabets eksisterende karakter
2. Landskabets eksisterende værdi og sårbarhed
3. Omfanget af råstofindvinding, herunder påvirkning af fysiske strukturer i landskab og geologi
4. Omfang af synlighed og visuel påvirkning fra det omgivende landskab

Der ud over er vurderingerne lavet med anvendelse af den metode, der i øvrigt fremgår af "Forslag til miljørapport for Råstofplan 2024", udarbejdet af Rambøll.

Landskabet er beskrevet og vurderet med afsæt i dels Morsø Kommunes landskabsanalyse af landskabsområde 2: "Sejerslev – Ejerslev"¹ fra 2008 og dels besigtigelse af landskabet i juni 2024.

Vurderingen tager afsæt i, at der afgraves 5-10 m under eksisterende terræn inden for det nye graveområde, hvormed der forventes en råstofressource på ca. 800.000 m³.

¹ <https://morsoe.viewer.dkplan.niras.dk/media/50919/sejerslev%20ejerslev.pdf>

2. Landskabets karakter

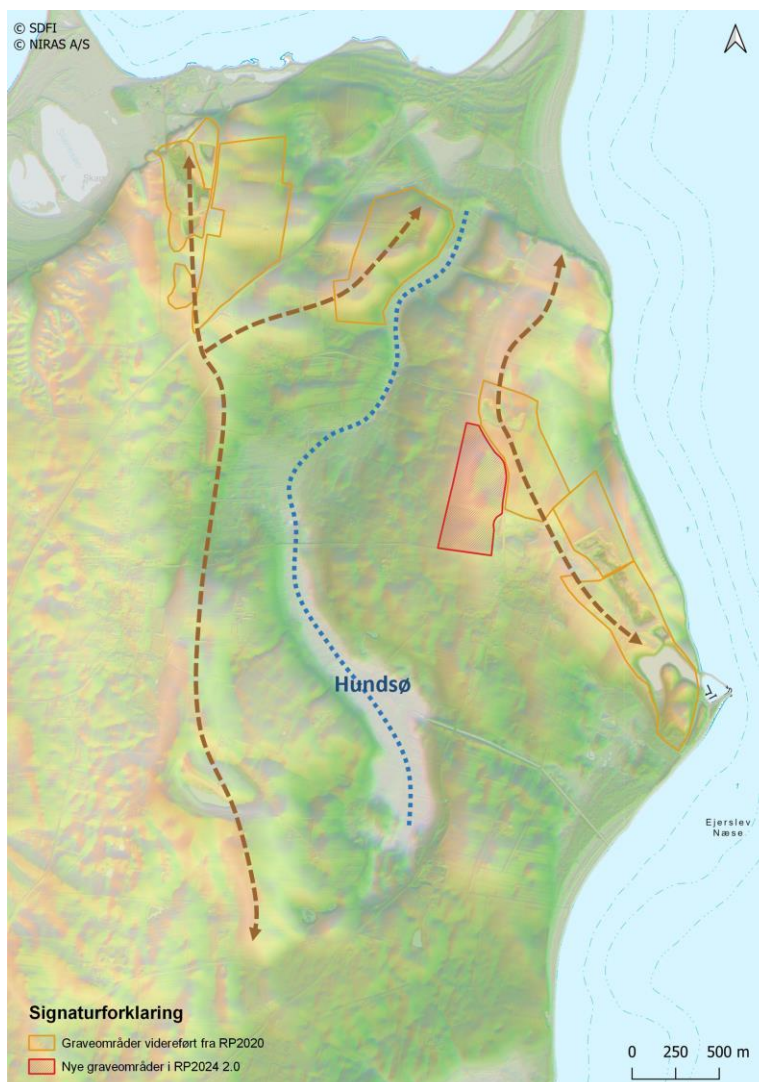
Det nye graveområde ligger i et landskab, der geologisk set er kendetegnet ved to parallelle randmoræner, der adskilles af en terrænlavning omkring den genoprettede Hundsø, se Figur 2.1. Det skaber et storbakket terræn, hvor randmorænerne dels skaber en rumlig afgrænsning af landskabet omkring Hundsølavningen, og dels skaber højtliggende udsigtspunkter ud over landskabet.

Randmorænerne er rige på moler, og landskabet omkring Ejerslev, øst og sydøst for det nye graveområde, samt landskabet længere mod nordvest ved Skarrehøj, er præget af tidligere og aktive råstofgrave. Det giver lokalt landskabets terræn et markant anderledes udtryk med høje og karakterfulde terrænprofiler. Det opleves eksempelvis nord for Ejerslev Havn.

Det er karakteristisk for området, at landsbyerne Ejerslev, Sejerslev og Hesselbjerg ligger på randmorænerne omkring Hundsølavningen. Særligt omkring Ejerslev og Hesselbjerg er bebyggelsen generelt samlet i landsbyerne, idet kun enkelte gårde ligger i det omgivende landskab. Ved Sejerslev er landskabet i lidt højere grad præget af spredtliggende gårde og husmandssteder.

Landskabet er et meget karakteristisk landbrugslandskab, der er præget af intensivt dyrkede marker i middelstor skala, og som i sin helhed er meget sparsomt bevokset. Lokalt omkring den genskabte Hundsø er landskabet i Hundsølavningen præget af søen, der omgives af afgræssede enge og en mosaik af små bevoksninger.

Samlet set fremstår landskabet omkring det nye graveområde og Hundsølavningen med en overvejende enkel og stærkt transparent karakter, hvor udsigter og visuelle relationer på tværs af landskabet er et centralt karaktertræk. Der er en tydelig forskel i den rumlige og visuelle orientering i landskabet omkring Ejerslev i overensstemmelse med landskabets terræn. Dermed er landskabet nord og øst/sydøst for Ejerslev orienteret mod kysten, mens landskabet vest/nordvest for Ejerslev er orienteret mod Hundsølavningen. Der er ikke visuel sammenhæng mellem kysten/kystlandskabet og det nye graveområde på grund af landskabets terræn.

Figur 2.1: Terrænkort over landskabet på Nordmors. De to brune linjer illustrerer to parallelle randmoræner, der adskilles af Hundsølavningen, der er markeret med en blå linje. Det nye graveområde er en del af den østlige randmoræne med en orientering mod Hundsølavningen.

Omkring Hundsø har de to parallelle randmoræner stor visuel betydning for landskabets rumlige afgrænsning, idet de medvirker til at forstærke oplevelsen af landskabsrummet omkring Hundsø og Hundsølavningen som helhed.

Figur 2.2: Udsigt på tværs af Hundsølavningen fra vest mod øst mod det nye graveområde, som omfatter bakken bag ved gården, der ses centralt i billedet. Foto: NIRAS A/S

Der er enkelte tekniske anlæg i landskabet inden for Hundsølavningen i form af enkelte små vindmøller samt et højspændingstracé. Det tilfører en grad af visuel forstyrrelse, men landskabet opfattes overvejende roligt. Fra randmorænerne mod nord er der udsigt til Molerværket mod nordvest, der lokalt optræder som orienteringspunkt. Værket er dog ikke synligt fra Hundsølavningen.

3. Landskabets værdi og sårbarhed

Landskabet omkring Ejerslev og Hundsølavningen er på forskellig vis særligt karakteristiske landskaber med forskellige bagvedliggende landskabsfortællinger og oplevelsesværdier. Dertil er hele den nordlige del af Mors udpeget som nationalt geologisk interesseområde og nationalt geologisk kystlandskab med vigtige GeoSites.

Udpegningsgrundlag

Det nordlige Mors er udpeget til GeoSite (GS 3-4) og nationalt geologisk interesseområde (NGI 19) på baggrund af de markante elementer i landskabet, der sammen med de istektonisk deformerede molerprofiler i kystklinter og råstofgrave tydeligt fortæller historien om landskabets dannelse. Området er desuden udpeget som nationalt kystlandskab (NK 89) på baggrund af det store antal kystklinter med profiler i foldede molaraflejringer med askelag samt det karakteristiske marine forland, der er udbygget fra det glacielle landskab flere steder omkring Nordmors.

Molerprofilerne på Nordmors er af stor, international, forskningsmæssig betydning og har desuden høj formidlingsmæssig værdi.

Figur 3.1: Beskrivelse af udpegningsgrundlaget for de geologiske interesser på Nordmors, som det er beskrevet i kommuneplanen for Morsø Kommune (<https://morsoe.viewer.dkplan.niras.dk/plan/25#/10794>)

Landskabet er i sin helhed udpeget som bevaringsværdigt landskab og geologisk interesseområde i kommuneplanen for Morsø Kommune².

Da landskabet både er vurderet særligt karakteristisk, med særlig landskabelig oplevelsesværdi og er udpeget som bevaringsværdigt landskab og GeoSite, tillægges landskabet i kraft af karakter og geologi høj landskabsværdi, der som udgangspunkt gør landskabet sårbart over for fysiske og visuelle ændringer. Sårbarheden over for udlæg af det nye graveområde varierer dog.

Sårbarheden i forhold til de geologiske interesser vurderes høj, da det nye graveområde vil føre til fysiske ændringer i et udpeget GeoSite. Påvirkningen af de geologiske interesser er vurderet under afsnit 4.

Sårbarheden i forhold til landskabsinteressen varierer fra lav til høj. Påvirkningen af landskabsinteressen er vurderet under afsnit 5. Kystlandskabets sårbarhed vurderes lav, da der fra kysten og det kystnære landskab ikke er visuel relation til graveområdet på grund af landskabets terræn.

Ved Ejerslev er randmorænen og landskabet nord, øst og sydøst for landsbyen i høj grad præget af store molergrave, som både giver landskabet karakter og oplevelsesværdi. Her vurderes den karaktermæssige sårbarhed over for yderligere udlæg af graveområder middel, da planen på samme tid kan forstærke et karaktertræk og kan medføre en kumulativ påvirkning. Landskabets visuelle relationer er i høj grad orienteret mod øst og dermed væk for det nye, planlagte graveområde.

Vest for Ejerslev udgør Hundsølavningen et sammenhængende landskab mellem de to randmoræner og med Hundsø som en samlende landskabsstruktur. Både landskabets elementer og strukturer, men særligt landskabets rumlige og visuelle forhold gør landskabet særligt karakteristisk og med særlig oplevelsesværdi. Disse karaktertræk vurderes i meget høj grad sårbare over for det nye graveområde.

4. Påvirkning af landskabets geologiske strukturer

Da randmorænerne på Nordmors er vigtige GeoSites med begrundelse i molerforekomster, tillægges det stor betydning for vurderingen, at området forsat har en tydelig geologisk fortælling i både landskabets geologiske strukturer/terrænformer og synlige lagprofiler af hensyn til områdets forsknings- og formidlingsværdi.

Figur 4.1: Den tidligere molergrav ved Ejerslev Havn. Foto: NIRAS A/S.

² <https://morsoe.viewer.dkplan.niras.dk/plan/25#/10793>

Både kystklinter og de tidligere molergrave ved bl.a. Ejerslev Havn fremstår med meget tydelige lagprofiler. Der er således allerede i dag god formidling af disse, se Figur 4.1.

Foruden tydelige lagprofiler, tillægges det betydning i forhold til udpegningsgrundlaget, at der er en formidling af randmorænen som geologisk struktur i landskabet. I dag omfatter råstofplanen en stor del af den sydlige og centrale del af randmorænen med planlagte graveområder, der strækker sig langs randmorænenes højderyg vest for Hulvejen, se Figur 2.1 og Figur 5.1. Disse graveområder er overvejende skjult set fra både kystlandskabet mod øst og fra Hundsølavningen mod vest.

Det vurderes at have betydning for oplevelsen af randmorænen, at den fortsat kan opleves som en struktur i landskabet, om end der allerede i dag stedvist er synlige spor af råstofgravning set fra omgivelserne. Derfor vurderes det at have en negativ påvirkning af de geologiske interesser, at det nye graveområde ligger vest for Hulvejen, hvor det vil medføre et brud på randmorænen, der vil være meget synligt i landskabet mod vest på grund af landskabets terræn omkring Hundsølavningen og landskabets udsigtsprægede karakter. Påvirkningen vurderes dermed at have en høj intensitet i forhold til påvirkningens omfang og betydning, og påvirkningen vil være permanent, idet det afgravede område vil stå tilbage som en åben molergrav.

Den samlede påvirkning af de geologiske interesser vurderes med begrundelse i ovenstående *moderat*.

5. Påvirkning af landskabets visuelle forhold

Påvirkningen af landskabet forholder sig til hhv. kystlandskabet mod øst, molerlandskabet omkring Ejerslev samt landskabet omfattende Hundsølavningen.

Kystlandskabet

Indvinding i det nye graveområde vil ikke blive synligt fra kysten eller det kystorienterede landskab, da randmorænen skaber en fysisk barriere i landskabet.

Påvirkningen af kystlandskabet vurderes med den begrundelse *ubetydelig* i både indvindingsperiode og tiden efter endt indvinding.

Ejerslev molerlandskab

Lokalt omkring Ejerslev er landskabets karakter i dag præget af eksisterende molergrave, der nogle steder er færdigudnyttet og andre steder optræder som aktive graveområder. I det lys vurderes det nye graveområde efter endt indvinding at forstærke et eksisterende karaktertræk med et stærkt modelleret terræn. I indvindingsperioden vil der være en vis visuel forstyrrelse af det omgivende landskab, der især finder sted indtil aktiviteterne vil være "nede i hullet" og dermed i høj grad skjult i oplevelsen af landskabet omkring Ejerslev. Uanset ovenstående sker påvirkningen af et landskab med udpegede landskabsinteresser og en middel sårbarhed over for yderligere afgravning. Påvirkningens intensitet i forhold til landskabets visuelle forhold vurderes dermed middel, og den vil være lokal om end langvarig i indvindingsperioden og permanent efter endt indvinding.

Med begrundelse heri vurderes påvirkningen af landskabet omkring Ejerslev op til *moderat* i både indvindingsperiode og tiden efter endt indvinding.

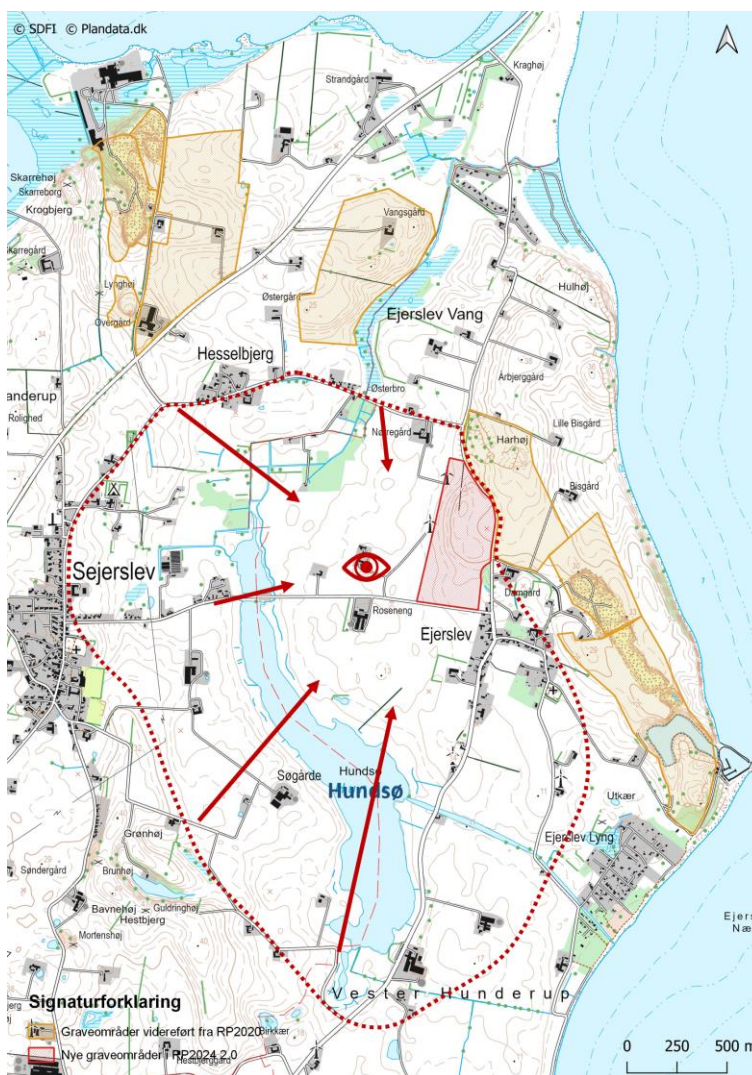
Hundsølavningen

Landskabet inden for Hundsølavningen er særligt sårbart over for råstofindvinding i det nye graveområde, da området terrænmæssigt orienterer sig mod Hundsølavningen og dermed vil blive meget synligt i landskabet og påvirke landskabets visuelle karakter. På Figur 5.1 er det illustreret, at en stor del af landskabet mellem Ejerslev og Sejerslev er landskabeligt og visuelt orienteret omkring Hundsø med udsigter på langs og på tværs af hele Hundsølavningen.

Randmorænen inden for det nye graveområde har stor betydning for landskabets rumlige og visuelle karakter, da den i høj grad er med til at indramme landskabet og bidrager til landskabets enkle karakter og overvejende rolige udtryk. Hvis terrænet graves væk, vurderes det i høj grad at svække disse karaktertræk og påvirke de visuelle kvaliteter, der i dag knytter sig til landskabet. Ud over at bryde den enkle indramning af landskabet, som bakkes skaber i sammenhæng med Ejerslev mod syd, vil det skabe et øget visuel uro i landskabet. Det vil dels komme fra aktiviteterne i indvindingsperioden, men det vil også efter endt indvinding føre til et åbent indkig til det bagvedliggende råstofprægede landskab.

Påvirkningen af landskabet vurderes dermed at få en høj intensitet med aktiviteterne i indvindingsfasen, hvor påvirkningen vil være langvarig. Efter endt indvinding vurderes intensiteten middel til høj, afhængig af den visuelle påvirkning fra det bagvedliggende råstoflandskab, og påvirkningen vil være permanent.

Da påvirkningen sker af et landskab, der vurderes særligt sårbart over for råstofindvinding, vurderes påvirkningen med begrundelse i ovenstående *væsentlig* i både indvindingsperiode og tiden efter endt indvinding.

Figur 5.1: Topografisk kort med afgrænsning af det landskabsrum omkring Hundsø, der har særlig landskabelig oplevelsesværdi i kraft af landskabets terræn og udsigter på langs og på tværs af Hundsø.

6. Opsamling

Miljøparameter	Sårbarhed	Intensitet	Den geografiske udbredelse	Påvirkningens varighed	Sandsynlig påvirkning
Geologi					
<i>GeoSite</i>	Høj	Høj	Lokal	Permanent	Moderat
Landskab					
<i>Kystlandskabet</i>	Lav	Ubetydelig	Lokal	Permanent	Ubetydelig
<i>Ejerslev molerlandskab</i>	Middel	Høj	Lokal	Permanent	Moderat
<i>Hundsølavningen</i>	Meget høj	Høj	Lokal	Permanent	Væsentlig